YEKTA KOPAN

AİLE ÇAY BAHÇESİ

ROMAN

CAN

YEKTA KOPAN

AİLE ÇAY BAHÇESİ

ROMAN

CAN

1. basım: Ekim 2013, İstanbul
E-kitap 1. sürüm Şubat 2014, İstanbul
2013 tarihli 1. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Act creative
Kapaktaki fotoğraf: Muhsin Akgün

ISBN 9789750720093

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

YEKTA KOPAN

AİLE ÇAY BAHÇESİ

ROMAN

CAN

Yekta Kopan'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Fildişi Karası, 2000
Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri, 2001
Yedi Derste Vicdan Muhasebesi, 2003
İçimde Kim Var, 2004
Kara Kedinin Gölgesi, 2005
Karbon Kopya, 2007
Bir de Baktım Yoksun, 2009
Kediler Güzel Uyanır, 2011

YEKTA KOPAN, 1968'de doğdu. İlk kitabı *Fildişi Karası,* 2000 yılında yayımlandı. *Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri* 2002 yılında Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karbon Kopya* Dünya Kitap 2007 Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne, *Bir de Baktım Yoksun* 2010 yılında Yunus Nadi Öykü Ödülü ve Haldun Taner Öykü Ödülü'ne değer görüldü. Bu kitap Arapça, Bulgarca ve Arnavutça olarak yayımlandı; yakında Hintçe ve Romenceye çevrilecek. Almancada *Alles Blaue, alles Grüne dieser Welt* ve *Einmal werdet ihr noch wach* seçkilerinde ve İngiltere'de yayımlanan *The Lounge Companion Vol. 2* seçkisinde birer öyküsüyle yer aldı. *Daha Önce Tanışmış mıydık?* adındaki e-kitabı, altKitap.com tarafından okura ulaştırıldı. Şilili ressam Alex Pelayo tarafından resimlenen çocuk kitabı *Burun*, Marsık Yayıncılık tarafından 2009 yılında yayımlandı. *Çalıntı, Hayalet Gemi, Altyazı, Eşik Cini, Hayvan* başta olmak üzere çok sayıda dergide yazdı. *Granta Türkiye*'nin yayın kurulunda yer alıyor ve *Milliyet Sanat, Milliyet Kitap, Ot* dergileri *Fil Uçuşu* adını verdiği blogunda yazmayı sürdürüyor.

Burcu'ya...

Az insan tanıyor ve kimseyi de sevmiyordum.

VLADIMIR NABOKOV,
Göz

1

Mutlu çocuklar

“Öyle şeyler anlatırdım ki sana, tek kelimesi aklını başından alır,” dedim.

İçimden.

Yine de bir şey duymuş gibi döndü baktı Çiğdem. Kayalığın tam ucunda duruyordu. Dalgalanan sarı saçlarının arasından bir bulut geçti.

“Bir şey mi dedin?” diye bağırdı.

“Hayır,” dedim.

Belki rüzgâr içsesleri de taşıyordu.

“Buraya gelsene Müzeyyen,” dedi, “bak dalgalar nasıl da köpürüyor aşağıda.”

O hüzünlü halinden eser kalmamıştı, mutlu bir çocuktu artık.

Sigaramdan derin bir nefes çektim, filtresine kadar eridi gitti. Bir fiskeyle fırlattım uzağa. Keçi başına benzeyen bir kayanın yanına düşüşünü izledim. Yavaşça ayağa kalktım.

Çiğdem, on adım uzağımdaydı.

Yürümeye başladım.

2

Yılan ve akrep

Kız kardeşimi hiç sevmedim.

Doğacağını öğrendiğim günden beri. Aramıza katılacaktı... Böyle diyorlardı.

Babaannemin yılbaşında hediye ettiği örgü bebeğimle oynuyordum. Yünden saçlarına bakıp Sırma koymuştum adını; gözü düğme, burnu iplik Sırma.

"Yılanın üstünden kalk," dedi annem. Sevmezdi halıdaki yılanın üstüne oturmamı. O yılan görünmez olursa ya akrep girerdi eve ya da ancak akrebin yapacağı bir kötülük. Altı yaşındaydım. Yılandan da, yılanın popomu ısırmasından da, akrebin getireceği kötülüklerden de korkmuyordum. Bir tek, annemi üzmekten korkardım.

"Üzme beni kızım, zaten yeterince derdim var," derdi. Dertliydi annem. Çok üzüldüğünde düşüp bayılıyordu. Bir keresinde çarşıda yürürken boş çuval gibi yığılmıştı, başını çarpmıştı, ne yapacağımı bilememiştim. Benim yüzümden bayıldı sanmıştım. Yaramazlık yapmıştım, o parlak taşlı tokayı al diye tutturmuştum, üzmüştüm annemi. Çevredekiler yardım etmişti. Dükkânından fırlayan kasap, kanlı önlüğüne yaslayarak ayağa kaldırmıştı annemi, hasır bir tabureye oturtmaya çalışırken kıllı elleri göğüslerine değmişti. Görmüştüm.

Hemen kalktım yılanın üstünden, annemin bir dediğini iki etmemeliydim, Sırma'yı elimden bırakmadan yanına gittim.

"Gel kızım, otur şöyle," dedi. Eliyle yanındaki mindere pat pat vurdu. Küçücüktü elleri. Çamaşır suyu kokardı. Bütün gün evi temizlerdi. Sabah erkenden kalkıp başlardı çalışmaya. Önce kahvaltıyı hazırlayacak. Kocasını işe, kızını okula gönderecek. Sonra bitmek bilmez temizliğe girişecek; odalar, banyo, tuvalet, camlar, kapılar,

halılar, fayanslar... Günaşırı beyazları kaynatacak, renklileri soğuk sudan geçirecek. Arapsabunu. Çamaşır suyu. Sonra bir de soğan var, gözyaşlarıyla doğranan soğan. Öğleye ayrı yemek, akşama mutlaka üç çeşit; tencere-tava hep ayna gibi parlak olacak, baktı mı kendini görecek. Bir öğle kahvesi molası, belki en sevdiği komşusu Nezihe Teyze'yle yarım saatlik sohbet; konu belli, yemek tarifleri, ucuza açık deterjan satan yeni dükkân, aşağı mahalleye hafta başı gelecek hallacı kaçırma kaygısı, sonrası, hadi hadi kalk, işler bekler. Bir an dursa dengesini yitirip düşecekmişçesine çalışırdı annem. Pek dışarı çıkmazdı ama olur da bir yerlere gitmesi gerekirse aklı evde kalırdı.

Üçlü kanepede yan yana oturduk. Saçlarımı okşadı. Beyaz kurdelemi düzeltti.

"Sen artık kocaman kız oldun, Müzeyyen," dedi.

Biliyordum bunu. Büyümüştüm, kocaman kız olmuştum. Altı yaşındaydım. Bir tek Sırma kalmıştı çocukluğumdan, onunla da günde en fazla yarım saat oynuyordum. Hem öyle çocukça oyunlar değil. Okulda neler yaptığımı anlatıyordum bebeğime.

Erken başlamıştım okula, annem çok ısrar etmişti babama, bir an önce gönderelim diye. Masal kitaplarını teklemeden okuyordum, Sırma da sessizce dinliyordu. Annemin ayağının altında dolaşmıyordum o temizlik yaparken. Öğretmenim de çok seviyordu beni, en ön sırada oturtuyordu. Ayhan, gözlük taktığım için dalga geçtiğinde cetvelle dövmüştü onu. Ayhan'ın ağlayışını gururla seyretmiştim. Gözlük camlarımı her sabah sabunlu suyla yıkıyordum, annem tembih etmişti, gün içinde en az beş kere kutusundaki yumuşak bezle saplarının eğilmemesine dikkat ederek siliyordum, hiç çıkarmıyordum gözlüğümü.

Öğretmenim ilk yıl, sınıf başkanı yapmıştı beni, ikinci sınıfa geçince, "Sen artık temizlik kolusun Müzeyyen, teftiş olacak diye çok korkuyor Müdür Bey, bu yıl hep temizlik konusunu işleyeceğiz,"

demişti. Sıraların, tahtanın, öğretmen kürsüsünün, çöp tenekesinin, Atatürk resminin, sınıf panolarının temizliğinden hep ben sorumluydum. Tuvaletten sonra kim elini yıkadı kim yıkamadı, bir bir söylüyordum öğretmenime. Lastikleri baldırlarımı sıkıp çizgi çizgi iz bıraksa da beyaz çoraplarımı hep eteğimin bittiği yere kadar çekiyordum, oğlanların kurdelemi çekiştirip bozmalarına izin vermiyordum. Üstelik saçımı kendi başıma atkuyruğu yapabiliyordum. Birinci sınıfı başarıyla geçmiştim, karnemin hepsi pekiyi idi. Öğretmenim, 23 Nisan'daki şiir okuma yarışmasına benim katılacağımı söylüyordu, ezbere okuyordum şiirleri. Haftada bir kitap bitiriyor, öğretmenimin hediye ettiği ince deftere okuduğum kitabın bir paragraflık özetini çıkarıyordum. Paragraflara bir parmak içeriden başlamayı unutmuyordum. Defterlerimi hep temiz tutuyordum, renkli kalemlerle kenar süsü yapıyordum, sayfaların köşeleri kalkmasın diye ataş takıyordum. Teneffüslerde kantinde satılan pis şeylerden yemiyordum, zaten annem her gün beslenme çantama peynirli ekmek, kek ve meyve koyuyordu. Süt içiyordum, hem sabah hem akşam. Hiç yemek ayırmıyordum, annem ne verirse yiyordum, tabakta yemek bırakmanın günah olduğunu biliyordum. "Arkandan ağlar o lokmalar, kızım," diyordu annem biraz ağır yersem. Onu üzmemek için, lokmaları ağlatmamak için hızlı hızlı yiyordum yemeğimi. Karnabahar, bamya, ciğer yerken biraz midem bulanıyordu ama ses çıkarmıyordum. Misafirliğe gittiğimizde annemi utandıracak şeyler yapmıyordum, ev sahibi teyzeler ısrar etse de çikolatalı kekten bir dilim daha yemiyordum. Bir köşede sessizce oturup kitap okuyordum. Babaannem geldiğinde koşturup durmuyordum, hemen elini öpüyordum, harçlık verirse anneme veriyordum parayı, arsız çocuklar gibi cebime tıkıştırmıyordum. Geceleri uyumadan önce, "Allahım, sen annemi, babamı, tüm sevdiklerimizi koru, hepsine sağlık ve afiyet ver, âmin," demeyi unutmuyordum.

Biliyordum ben. Kocaman ve uslu bir kız olduğumu biliyordum.

Derin bir nefes aldı annem. Sessizce bekledim.

"Abla olacaksın, Müzeyyen. Sana bir kardeş geliyor."

Sırma elimden düşüverdi. Kendini boşluğa bıraktı. Yüzüstü kapaklandı halıdaki yılan deseninin üstüne. Çok iyi hatırlıyorum, midem bulandı. Gözlerimi kısıp başka şeyler düşünmeye çalıştım. Ama yapamadım, annemin sözleri bütün evi doldurmuştu, kaçamıyordum. Bayramlarda tutulan şekerliklere avucumu daldırmıyordum, televizyonda ayıp sahneler çıktığında annem söylemeden gözlerimi kapıyordum, "Andımız"ı ezbere okuyordum, annem örgü öreceği zaman birbirine dolanmış yumakları özenle ayırıp gevşek ya da sıkı olmayacak şekilde elime sarıyordum, ağzımda çevire çevire pabuç büyüklüğünde sakız çiğnemiyordum, dişlerimi fırçalarken boşa su akmasın diye musluğu kapatıyordum, diş doktoruna gittiğimizde hiç ağlamıyordum, apartmandaki çocuklar yandaki arsaya oynamaya çağırdıklarında annem izin vermezse sesimi çıkarmıyordum, sokağa çıktığımda elbiselerimi kirletmiyor, terlemeyeyim diye kovalamaca falan oynamıyordum, ağzımı açarak gülmüyordum, o pis seyyar satıcıların pamukşekerlerine, kâğıthelvalarına, çubuğa doladıkları renkli macunlarına, haşlanmış mısırlarına yalanarak bakmıyordum, bağıra çağıra şarkı söylemiyordum, ıslık çalabildiğim halde çalmıyordum çünkü bunun bir kıza yakışmayacağını biliyordum, dizlerimi birleştirerek oturuyordum, sabahları pijamalarımı katlıyor yatağımı düzeltiyordum, tırnaklarımı yemiyordum; yapmıyordum işte, kötü şeyler yapmıyordum. Hiçbir suçum yoktu. Bu cezayı hak etmemiştim.

"Abla olacaksın Müzeyyen. Sana bir kardeş geliyor."

Neden?

Neden bir kardeşim olacaktı? Bu bizim ailemizdi. Annem vardı, babam vardı, bir de haftada üç-dört kere evimize gelen babaannem. O

kadar. Üçü mü karar vermişti bir kardeşimin olmasına? Bana neden sormamışlardı? "İstemiyorum," derdim en uslu halimle, yüzümü ekşitmeden. Söylerdim sorsalardı.

Neden?

Sırma'nın ellerimin arasından sıyrılarak intihar ettiği o soğuk günden beri hep bu soruyu sordum: Neden bir kardeşim oldu?

Duvarları filizî yeşile boyanmış rutubetli, küçük odamızda ona ders çalıştırdığım günlerde, yatılı misafir geldiğinde mecburen aynı yatakta uyuduğumuz gecelerde, "Sen onun küçük annesisin," zırvalarını dinlediğim çocukluk yıllarımda hep aynı soru yankılandı beynimde: Çiğdem doğmasaydı, nasıl bir hayatım olurdu?

Annem ölmezdi belki. Babam bu durumda olmazdı. Çiğdem doğmasaydı "biz"den oluşan bina yıkılmazdı.

Ama doğdu.

Anneciğimin çamaşır suyu kokan elleriyle başımı okşayıp, "Sana bir kardeş geliyor," demesinden altı-yedi ay sonra aldım haberi. Hayat Bilgisi dersindeydik. "Dünyamız ve Gökyüzü" ünitesinde Dünya'nın, Güneş'in, Ay'ın, yıldızların birer gökcismi olduğunu öğreniyorduk, öğretmenimin tahtaya astığı panodaki resimleri bir güzel geçiriyordum defterime. Derken Müdür Yardımcısı geldi sınıfa, ayağa kalktık. Öğretmenimin kulağına bir şeyler fısıldadı, sessizce bekledik. Müdür Yardımcısı çıktıktan sonra, beni diğer bütün öğrencilerinden ayrı bir yere koyan öğretmenim sevinçle ayağa kalktı:

"Müzeyyen'i alkışlayın bakalım çocuklar. Bugün abla oldu."

Alkışlar, bir uğultu olup yükseldi, bayılacağımı sandım. Yanımda oturan Neşe ıslak bir öpücük kondurdu yanağıma, tiksindim. "Çantanı topla Müzeyyen, seni Veysel'le hastaneye yollayacağız," dedi öğretmenim, alkışlar kesilmek bilmiyordu. Gitmek istemiyordum ki. Okulun hademesiyle hastaneye gidip onu görmek istemiyordum.

Veysel Efendi, beni hastanenin kapısında babama teslim etti. Babam buruşturulmuş bir kâğıt parayı onun avucuna sıkıştırırken pis elleriyle saçlarımı okşadı, beyaz kurdelem bozuldu. Komşularımız vardı koridorda, hepsi öptü beni, omuzlarımdan kendilerine çekip sarstılar. Herkesin ağzında aynı söz vardı: "Ablası geldi."

Bütün bunların bir kâbus olmadığını, odaya girdiğimde, annemin sesini duyduğumda anladım. Kucağında beyazların, pembelerin arasından ancak yüzü görünen buruşuk bir bebek, kızarıklığı geçmemiş bir et parçası tutuyordu. "Müzeyyen, bak kardeşin!"

Baktım.

On gün geç doğmuş. Ama çok kolay olmuş doğumu. Allah herkese böyle doğum nasip etsinmiş. Çiğdem koymuşlar adını. Çiğdem. Çiğdem.

"On gün bekletti ama bereketiyle geldi," dedi babam, getirdiği bereketin ne olduğunu açıklamadan.

Yatağın yanındaki sandalyede kıpırdamadan oturuyordu babaannem. Ellerini karnının üstünde birleştirmişti. Sadece misafirliğe giderken giydiği kahverengi tayyörünün eteğindeki bir toz zerresini silkeledi. "Yıldızı yeni burca girsin diye sabretmiştir," dedi.

"Akrep burcu" diye bir burç olduğunu o gün öğrendim.

3

“Bunun adı ne?”

Yüzünü unuttuğun birinin sesini duyuyorsun. Sesini unuttuğun birinin yüzünü hatırlıyorsun. Hayat seni bir köşede sıkıştırıyor. Sırlardan oluşan ağaç, yapraklarını dökmeye başlıyor. Yaptığın sıradan iş, olağanüstü bir büyüye dönüşüyor. Bir hedef beliriyor. Aniden.

Yeni bir elbise almak, göz doktoruna gitmek, eski bir okul arkadaşının anne olduğunu öğrenmek, tatile çıkmak, diyete başlamak ya da yeni aşk umuduyla bir adamla buluşmaktan çok farklı bir hedef var önünde artık. Daha güçlü. Ona dokununcaya kadar başka hiçbir rengi görmüyor gözün.

Önce zaman yok oluyor.

Babamla ilgili çok net bir sahne var aklımda.

Okula başladığım yıl. Annemle pasajdaki dükkâna gitmişiz. Kafamı kaldırıp duvarlara, raflara, ışıklı camekânlara bakıyorum. Her yer saat dolu. Deri kayışlı, altın sarısı, yuvarlak, kare, sarkaçlı, guguklu... Yüreğim yerinden fırlayacak gibi, çok heyecanlanıyorum. Babamın saatleri bunlar. Tıkır tıkır çalışıyor hepsi. Ellerimi çırpmamak için kendimi zor tutuyorum.

Ucunda zincir sallanan bir saat var babamın elinde. Yanıma gelip diz çöküyor, saatin camına işaretparmağıyla vuruyor.

“Bak Müzeyyen,” diyor, “bu kısa olan, saatleri gösteriyor, adı akrep. Bu uzun da dakikaları gösteriyor, o da yelkovan.”

“Niye öyle adları?” diye soruyorum.

“Öyle işte,” diyor babam. Annem elimi bırakmıyor.

“Peki bunun adı ne?” diyorum parmağımın ucuyla nefes nefese koşturan ince çubuğu göstererek.

“O saniyeleri gösteriyor.”

“Onun adı yok mu?”

Kızıyor babam. Bana mı kızıyor, saniye kolunun adını bilemediği için kendine mi kızıyor, belli değil.

“Yok kızım. Saniye kolu o. Adı falan yok.” Doğruluyor çömeldiği yerden, anneme dönüyor. “Gördün mü Meral, bir şey öğreteyim dedim, ettiği lafa bak. Nereden buluyor böyle tuhaf soruları, bilmiyorum ki?”

Başka soru sormuyorum. Uslu bir kızım ben, babamı kızdırmamam gerektiğini biliyorum. Ama gözümü öteki saatlerden, öteki saatlerdeki saniye kollarından alamıyorum. Adı olmayan zavallının dostu olmaya karar veriyorum. Akreple yelkovan kıpırdamaya karar verinceye kadar benim aceleci arkadaşım defalarca dönüyor.

O günden beri diğerlerinin nerede durduklarıyla değil, adsız kahramanımla ilgileniyorum.

Saniye kolu, zamanı öğretmiyor insana. Sadece koşuyor.

O yüzden ne zaman yeni bir hedef belirse hayatımda, karışıyor zaman. Dakikalar, saatler, günler, haftalar, aylar karışıyor. O hedefe ulaşıncaya kadar neyin ne zaman olduğunu bilemez hale geliyorum.

Hangisi daha önce oldu? Markette miydim haber geldiğinde? İş görüşmesine o hafta mı gittim? Ne zaman bindim otobüse, ne zaman indim?

Korkularımızla öldürüyoruz zamanı. Oysa saniye kolu, tüm cesaretiyle koşmaya devam ediyor.

4

Kusmuk torbası

Kötü başladı yolculuk. Otogara varıncaya kadar salak taksicinin el yakan benzin fiyatlarıyla başlayıp bireysel kredi faiz oranlarıyla devam eden söylevini dinlemek zorunda kaldım. Üfleyip püflememem de kesmedi herifin hızını. Valizi bagajdan çıkarırken hâlâ konuşuyordu.

Neyse ki otobüs rahattı. Üstelik yanım boştu. Yola çıktıktan kısa bir süre sonra, koltukların tepesindeki ekranlarda, çoğunu televizyon dizilerinden tanıdığımız oyuncuların boy gösterdiği bir Türk filmi başladı. Naylon poşet içinde dağıtılan kulaklığı takmadan boş boş baktım ekrana. Güzel kız, yakışıklı adamın peşinden koşuyordu; yakışıklı adam, patlak dudaklı kadınla yatıyordu; gözlüklü arkadaş ortalığı karıştırıyordu. Sözler duyulmayınca daha da zavallı bir hal alıyordu film. Sıkıldım.

Camdan dışarı baktım. Gececi kamyonların, ülkeden ülkeye dolaşan TIR'ların arasından süzülerek ilerliyorduk. Yüzümü yalayan ışıklardan rahatsız oldum. Gözlüğümü çıkarıp gözlerimi kapadım. Gün boyunca yaşadıklarımı düşündüm.

Haberi alır almaz Özlem'i aramıştım. O ısrar etmeseydi böyle aceleyle çıkmazdım yola. En azından bir-iki gün beklerdim. Nasıl da yenik düşmüştüm sözlerine. "Gitmelisin," demişti, "gitmelisin, gitmelisin, gitmelisin..." Sonra çok pişman olacaktım, inadımı bırakmam gerekiyordu, en azından onun hatırı için yapmalıydım bunu falan filan... Asıl inatçı olan Özlem'di bence, öyle bir baskı kurdu ki üstümde, karşı çıkamadım.

Başımı cama dayadım biraz kestirebilmek için. Uyuyamadım. Geçmişten gelen görüntüleri kovamıyordum bir türlü.

Çocukluğumuzda farklıydı bu otobüsler. Mazot kokulu otogarlar da yok artık. Büyük, konforlu otobüslerimize bininceye kadar şık bekleme salonlarında dergi okuyup televizyon izliyoruz. Koltuklar, yolcular, şoförler, her şey değişmiş durumda. Muavinler bile. Eskiden yakası eprimiş, kol ağızları yağlanmış uçuk mavi gömlekler giyerlerdi. Şimdi kravat-yelek şıklığına jöleli saçlar eklenmiş, konuşmalar, duruşlar farklılaşmış. "Muavin" demiyorlar kendilerine zaten, "servis görevlisi" diyorlar.

O mide bulandıran otobüsler, ter kokan muavinler, virajlı yollar, çocukluğun utanç verici anılarında kaldı. Böyledir zaten, çocukluk, utanılacak sayısız anının birikimidir.

Ne zaman yazlığa gidecek olsak, günler öncesinden başlayan bir sıkıntı kaplardı içimi. Saatler sürecek yolculuk boyunca gördüğüm herkes, beni görecek bütün insanlar yok olsun isterdim. Amcalar, teyzeler, ablalar, otobüs yolculuğunu bitmek bilmeyen bir tıkınma ayinine dönüştüren bütün o kalabalık aileler. Kuru köfte, haşlanmış yumurta, içine taze soğanla domates tıkıştırılmış beyazpeynirli ekmekler, mücver, hatta kısır. Evin annesi türlü maharetle yavrularını ve sigara üstüne sigara tüttürerek oturdukları bölgeyi dumandan bir görünmezlik duvarıyla çeviren öküz kocasını elleriyle beslerdi.

Sonra termostan çay servisi başlardı. Aynı bardaktan iki-üç kişi üst üste çay içerdi. Termosun plastik kapağını muavinden aldığı suyla çalkalayıp o suyu da otobüsün koridorundaki çamur renkli halıya dökerdi fedakâr anne. Pislik önemli değildi, yeter ki mutlu yuvasındaki bütün sevdikleri bir bardak daha çay içebilsin. Evin küçük yaramaz çocuğu, su şişesinin alüminyum kapağını yırtarak açmaya çalışırken parmağını kesip ağlamaya başlardı; arkalardan huysuz bir yolcunun homurtusu duyulurdu.

Şişmiş ayakların, ayakkabı esaretinden kurtarılıp fora edildiği saatlerde otobüsün kokusu da değişirdi. Tam da aynı anda hem ayıp

olur hem de mideyi rahatsız eder diye yemekten uzak duranların sarsıntı ve gerilimle ağırlaşan ağız kokuları artardı. Bütün kokular dönüp dolaşıp burnuma doluşurdu. Şöyle bir bakardım çevreme, uyuklayan bir adamın sakalına doğru akan salyasını görmemle midem ağzıma gelirdi. Kusardım. Babaannemin at yemliği gibi yanaklarıma dayadığı pis kokulu siyah naylon torbaya boşaltırdım içimi. Mola yerinde uslu uslu yediğim pilavın taneleri çeneme yapışır, terden sırılsıklam olmuş saçlarımın ucundan yeşil bir sıvı akar giderdi.

O kusmazdı ama. Bebekken de, büyüyüp dillendiğinde de bir prenses edasıyla oturur, gülücükler dağıtırdı. Gördüğü her şey hakkında sevimli sorular sorardı. Telgraf direkleri, cami minareleri, kuşlar, yanımızdan geçip giden otomobiller, kamyonlar, içinden geçtiğimiz kasabalar, Çiğdem'in o şekerli sesinde bütün yolcuları güldüren sevimli birer soruya dönüşürdü. Arka koltuklardan bir gofret uzatılırdı, bu tatlı kız biraz daha mutlu olsun diye. "Hiç zahmet etmeyin, yemez," derdi babaannem, yemezdi. Sonunda sevimliliğiyle kendisine tutsak ettiği yolcunun ısrarlarına dayanamaz, gofreti mideye indirmesine izin verirdi babaannem, yerdi. "Ablana da ver biraz," denince hemen bana uzatırdı, biçimsiz bir şekilde ısırdığı gofreti. Başımı siyah torbamdan kaldırır, kırmızılı beyazlı gofret paketini tutan yumuk yumuk ellerine bakardım. Ânında yemek borumdan yükselen bir bulamaç hissederdim. Kusardım, yine kusardım.

Ortaokul öğrencisi Müzeyyen, koca kız, eşek kadar olmuş da midesine sahip çıkamayan geri zekâlı, durmadan kusup herkesi iğrendirirken güzeller güzeli Çiğdem, görüp görülebilecek en uslu çocuk, kırmızı yanaklı prenses bütün otobüsün sevgilisi olurdu.

Dayanırdım. Dişlerimi sıkar, içimden çarpım tablosunu tekrar eder, zamanı eritmeye çalışırdım. Katlanmam gereken iğrenç yolculuğun sonrasını düşünürdüm hep. Yazlıktaki güzel günleri. Evin, Çiğdem'le kaplanmış sıkıcılığından uzakta geçireceğim zamanların heyecanı

olmasa, bir de babaannem olmasa, ilk mola yerinde kaçar, dağlara, tepelere, ormanlara kadar koşar, vahşi hayvanlarla birlikte yaşardım. Ama babaannem vardı. Sadece o vardı artık. Yaz-kış başımızda o vardı. Annem...

Otobüsün sarsıntısıyla kendime geldim. Toparlandım. Kollarımı uzatıp gerindim biraz. İki-üç saate kadar varmış olacaktık. Taksiye binmeden önce, çopur suratlı büfeciden soğuk bir limonata içecektim. Şeker boyasının asidi yakacaktı midemi, aldırmayacaktım. Limonata makinesinin soğuktan buğulanmış kutusuna bakacaktım boş boş. Taksi durağındakilerden biri mutlaka tanıyacaktı beni. "Müzeyyen mi? Fatma'nımın torunu değil misin sen? Saatçinin kızı? Bir de kız kardeşin vardı senin?"

Valizi yüklenip her tarafı vuruk arabasının bagajına koyarken, "Siteye değil mi?" diyecekti. Yol boyunca eskilerden konuşacaktık. Kasabanın nasıl değiştiğini, yeni belediye başkanının avanta yemekten başka şey bilmediğini, dağların eteklerini bile müteahhitlere sattığını anlatacaktı. Kalkınma palavralarına aldırmayan delik deşik yollarda, bütün çukurlara gire çıka ilerlerken sağa sola bakacaktım. Gördüğüm her yer, bir başka anının kilidini açacak anahtar olup sallanacaktı boşlukta.

Pazar yerinin önünde içim sızlayacaktı. Annemi, canım annemi görecektim rengârenk kumaşların satıldığı bir tezgâhın önünde, hafif topuklu terlikleri, çiçekli bir kumaştan diktiği diz boyu eteği, dokumasını beğendiği bir kumaş için pazarlık yaparken.

Sadece bir görüntüydü artık annem. Öksüzdük biz.

Müzeyyen ve Çiğdem. Öksüz kardeşler.

Babalarının umurunda olmayan, babaannelerinin baktığı iki çocuk.

Annem yoktu benim. Ölmüştü. Çiğdem yüzünden ölmüştü. Sadece anılarım vardı.

5

Üzümlü kek

İnsan Kaynakları Bölümü'nün en alımlı, en dalgalı saçlı, en buğulu sesli, en kırmızı ojeli kadını konuşup durdu. Her lafının sonunda parmaklarının arasına sıkıştırdığı kalemle boşluğa bir nokta koydu. Çok çalışkandı belli ki, çok hızlı düşünüyordu, o noktaları koymazsa kendini durduramazdı.

Görüşmeyi yaptığımız üç metrekarelik oda, asansörün hemen yanındaydı. Açılıp kapanan otomatik kapının, inenlerin binenlerin gürültüsü Bayan Mükemmel'i durdurmadı. Profesyonel dünya yine engel tanımıyordu.

Derin bir nefes aldım. Kendi gölgelerinden korkup güzelim dergimizi kapatanlara küfrettim içimden. Yoksa ne işim vardı benim burada?

"Referanslarınız gayet sağlam Müzeyyen Hanım," dedi, "iş deneyiminiz, katıldığınız programlar falan... Hepsi ailemize uygun nitelikte."

"Aile" diyordu çalıştığı şirkete. Bu kurumsal bir zorunluluk muydu, yoksa Bayan Buğulu Ses'in kendi buluşu muydu acaba? Her pazartesi omzunda çantası, elinde karton bardakta kahvesi işe geldiğinde, patronuna, "Günaydın baba," personel müdürüne, "İyi haftalar anne," diyordu belki de. Kendisini bu görkemli aileden hissetmeyenlere, kınayan gözlerle bakıyordu. Yılbaşı partilerinde, bayram kutlamalarında kendinden geçiyordu. Yıl sonu değerlendirme toplantılarında sözün kendisine gelmesini heyecanla bekliyor, bir haftadır hazırladığı duygu dolu güzelleme konuşmasını yapıp alkışını almak istiyordu. Evde kocası ve çocukları vardı ama yetmiyordu ona.

Daha çok baba, daha çok anne, daha çok koca istiyordu. Aile kadınıydı yalancı kaltak.

Başvuru formunu dikkatle inceledi. "Hımmm," dedi. Bak sen, parmak basacak yeni bir nokta bulmuştu Bayan Sevgi Kelebeği.

"Burayı boş bırakmışsınız, Müzeyyen Hanım. Evli değilsiniz sanırım?"

"Değilim."

"Başınızdan bir evlilik geçtiyse çocuk falan varsa onu yazalım lütfen."

"Hiç evlenmedim. Çocuğum da yok."

"Anlıyorum."

Anladı. Tek taşlı alyansını gözüme sokarak boşluğa noktasını koydu ve bir aile bile kuramamış zavallı Müzeyyen'i anladı. Bize böyle anlayışlı kadınlar lazımdı.

"Yalnız mı yaşıyorsunuz, ailenizle mi?" Sesi değişmişti. Artık karşısında evlenememiş, çocuk sahibi olamamış bir kadın vardı, tek kaşı havada konuşmasına bir engel kalmamıştı.

"Yalnız yaşıyorum."

"Anne babanızla değil yani?"

Cevap vermedim. Sadece baktım Bayan Kusursuz'un tükürülesi yüzüne.

Annem burada olsaydı, "Kalk Müzeyyen, gidiyoruz, bu kadının bizi daha fazla aşağılamasını çekemeyeceğim," derdi.

Ben daha ağzımı açamadan kolumdan tutup çıkarmaya çalışırdı. Tam kapıdayken dayanamayıp döner, başlardı bu geri zekâlıya saydırmaya: "Siz kendinizi ne sanıyorsunuz kızım? Aptal bir şirketin, aptal kurumsal dergilerinin tasarımını yaptıracaksınız en nihayetinde. Kuş kadar maaşa, fazla mesai falan ödemeden sömüreceksiniz kızımı. Efendi kadınım ben, ağzımı açmadım şu âna kadar ama yeter. Kızımı ezdirmem size. Çok gördüm senin gibileri ben. Aileymiş? Sen onu

benim külahıma anlat. İki parmak bal çalsınlar ağzına, bir-iki vaatte bulunsunlar, bak nasıl çantanda saklamaya başlıyorsun o alyansı. Hepiniz böyle yapmadınız mı? Nejat Bey, kadife kutusunda üç kuruşluk bir saat hediye edince el pençe divan durmaya başladınız, 'Bu adamın evde karısı, çocuğu var mıdır?' diye düşünmediniz bir günden bir güne."

Durmazdı, devam ederdi bağırmaya. Koluna girerdim annemin. "Bütün nefretini bu kadından çıkarma. Belki bunun da başka dertleri vardır. Hadi gel gidelim," derdim.

"Karışma bana Müzeyyen," diye çekerdi kolunu, "ömrümü yedi bunlar, mahvettiler beni."

O kadar öfkelenirdi ki, kendinden geçer, düşüp bayılırdı sonunda. Bayan Anlayış, şirket doktorunu çağırırdı hemen. Bu güzel ailede bir amca gibi sayarlardı doktorlarını. Tansiyonu, kan şekeri ölçülürdü annemin. Normale döndüğünden emin olunca da, birer kuzen kadar sevecen olan güvenlik görevlileriyle gürültülü asansörlerine bindirip başlarından atarlardı bizi.

Ama yoktu annem. Yanımda yoktu. Dünyada yoktu.

Ben on yaşındayken, bir salı günü vedalaştık annemle. El salladı bana ve gitti.

Öğlenciydim o yıl. Annem sabah temizliğine giriştiğinde ben de sessiz sessiz ders çalışıyordum. O salı günü de kahvaltı sofrasının toplanmasına yardım etmiş, beslenme çantamı hazırlamıştım. Kek yapmıştı annem. Üzümlü kek.

Annem, camları silerken ben salondaki masada ödevlerimin başındaydım. Çiğdem de halıya bebeklerini yaymış, şarkılar söyleyerek onlarla oynuyordu.

Başımı, Sosyal Bilgiler kitabımdan kaldırıp Çiğdem'e baktığımı hatırlıyorum. Halıdaki yılanın üstünde oturuyordu. Dayanamayıp

banyoya kaçtım. Prensesin o şımarık sesini daha fazla duymamak için ellerimle kulaklarımı kapatıp yere çömeldim.

Sonra...

Bir anda oldu her şey. O anda.

Beşinci katta pencerenin kenarında, bir ayağı içeride, bir ayağı pervazda, elinde beyaz bir bezle camları sildiği o anda.

Her saniyesi gözümün önünde. Çiğdem'in salonun ortasında ağlama krizine girişi. Yatırınca gözleri kapanan bebeğinin elbisesi yırtıldığı için çığlık çığlığa bağırması. Benim panik içinde salona koşmam. Küçük kızına bir şey oldu korkusuyla içeri girmeye çalışan annemin dengesini yitirişi. Çamaşır suyu kokan ellerinin boşlukta sallanışı. Bir dal arar gibi. Bir dal.

O salı günü annem son kez el salladı ve gitti.

Pencereye koştum. Annem, elinde cam sildiği bezle kaldırımda yatıyordu. Kanlar içinde. Bağırmak istedim, bağıramadım. Olduğum yere yığıldım.

"Daldınız, Müzeyyen Hanım," dedi çok değerli insan kaynakları uzmanı, "bunları sadece sizi daha yakından tanımak için sordum, pozisyonunuzu etkileyecek konular değil merak etmeyin."

Çantamın sapını sıkıca tuttum. Kaçmak istiyordum o tabut büyüklüğündeki odadan. Kadın susmuyordu. "Günümüzde aile en önemli kavram. Biz de şirketin yönetim anlayışını bu kavramın üstüne kurduk. Çalışmaya başlayınca göreceksiniz. Öyle güzel zamanlar geçiriyoruz ki birlikte. Her yıl patronlarımızın da spor kıyafetlerle falan geldikleri pikniklerimiz oluyor örneğin. Eşleri, çocukları da katılıyor bize. Bayılacaksınız."

Hızla kalktım, oturduğum sandalye gürültüyle geriye kaydı. Lafının yarım kalmasının şaşkınlığıyla baktı bana Bayan Piknik Delisi.

Küfretmeliydim. Rahatlamalıydım.

Ama ancak, "İstemiyorum bu işi," diyebildim.

Çıktım.

6

“Biliyorum ben onu...”

Yazlık demek özgür kalabilmek, biraz olsun kendimi dinleyebilmek, özellikle gün boyu babaannemin yanından ayrılması yasak olan Çiğdem’den uzakta olabilmek anlamına geliyordu. Denize giriyordum, bisiklete biniyordum, arkadaki harabelere kadar uzun yürüyüşler yapıyordum, yumurta almak için köye gittiğimde tavukları kovalıyor, keçi yavrularının sakallarını okşuyordum. Kendimi pazar sabahları yayınlanan mutlu aile filmlerindeki sahte gülücüklü, dertsiz kıza benzetiyordum.

Hem arkadaşlarım vardı yazlıkta. Sitenin kurucularından Mürsel Bey’in kızı Sevinç, kışları da burada oturan Meltem, çekirdek delisi Şeniz ve diğer kızlar...

Bir de Özlem var tabii. Canım Özlem. En korkunç düşlerimin, en büyük mutsuzluklarımın, çıkmazlarımın, açmazlarımın ortağı Özlem. Okuduğumuz kitaplar, izlediğimiz filmler, dinlediğimiz şarkılar kadar güzel Özlem. Özlem’le daha sonra, lise birden ikiye geçtiğim yılın yazında tanışacaktım. Ama o yıllarda, ortaokula gittiğim günlerde diğer kızlarla da anlaşıyordum.

Gerçekten mutlu muydum? Bilmiyorum.

Oğlanlar da vardı elbette, bütün gün babalarının dibinden ayrılmayan, onlarla balığa çıkan, otomobil yıkayan, tavla oynayan, akşamüstleri sitenin girişindeki düzlükte güneş yanığı tenleriyle top peşinde koşan oğlanlar. Akşam yemeğinden sonra oğlanların kızlarla didişme saatleri başlardı. O saatler, sitedeki bütün gençler için en değerli saatlerdi. Hava kararıncaya kadar büfenin oradaki meydanda, arkadaşlarımla takılmama laf etmezdi babaannem. Ne de olsa hepsi, sitedeki komşuların pırlanta kızlarıyla efendi oğlanlarıydı.

En küçüklerinden biriydim ben. Zaten ortaokula gitmeyenin, büfe buluşmalarına katılmaya hakkı yoktu.

Çorap konçlarına, don lastiklerine saklanan sigara paketleri el altından dolaştırılırdı. Arada bir içerdim, fena öksürtürdü. Bir keresinde votkalı kola denettiler. Sevmedim.

Sevinç ile Kenan Abi, en karanlık köşede el ele otururlardı. Sevgiliydiler. Kral ile kraliçeydi onlar. Arada öpüşürlerdi. "Önümüzdeki yaza evlenirler," demişti Meltem. Aile olacaklardı yani. Aile. Aile.

Gündüzleri, denize gitmek istediğimde beni sitenin en "efendi" çocuğuna, benden üç yaş büyük olduğu için abi dememi tembihlediği Sinan'a emanet ederdi babaannem.

"Dikkatli gidin e mi, oğlum?"

"Siz hiç merak etmeyin Fatma'nım Teyze. Ben güneşte de oturtmam Müzeyyen'i. Sonra her yeri kıpkırmızı oluyor."

"Aferin abisi. Bak abin ne derse yapacaksın, tamam mı Müzeyyen? Öğlen olmadan da dönün."

Abim ne derse yapardım. Arka yoldan giderdik denize. Kayalıkların oradan. Sinan'ın gizli yer bellediği bir kovukta dururduk. Heyecanlanırdı. Sivilcelerinin arasından süzülen ter damlaları, titreyen dudaklarının üstündeki tüylerde birikirdi.

Eli ayağına dolanmıştı ilk seferde. Televizyondaki aptal komedi programlarına çıkan üçüncü sınıf taklitçilere benziyordu.

"Sana bir şey göstereceğim ama kimseye söylemeyeceksin," demişti, normal bir şey yaptığını göstermek için burnunu çekerek, "söz ver söylemeyeceğine."

"Söz vermem, babaannem olur olmaz yere söz verilmez, diyor."

"Bu çok önemli bir şey kızım, bak senden başkasına göstermiyorum ona göre, söz ver bakayım."

"Söz!"

Öylesine demiştim. Küçücük bir hece çözülmesine yetmişti. Hızlı hızlı anlatmıştı yalan hikâyesini, belli ki günlerce kafasında tasarlayıp ezberlemişti. Güya bir gün önce kayalıklardan balıklama atlarken bir anda dengesini kaybetmiş. Düşerken de "ora"larını çok kötü sürtmüş, hep yara olmuş.

"Şimdi biraz geçti ama çok daha kötü bir şey olabilirdi, bak!" demişti şortunu indirirken. Gülmüştüm. Mayosu dizlerine kadar sıyrılmış, lekeli tişörtünün eteğini göbeğine çekmiş duruyordu karşımda. Yara falan yoktu.

"Gülünmez buna kızım. Kadınlar, bu olmadan yaşayamaz."

"Biliyorum ben onu. Sikin o senin."

Bunu dememle garip bir hırıltı yükselmişti boğazından Sinan'ın. Önünden sarkan et parçası, çizgi filmlerde sepetten çıkan yılan gibi kıpırdayıvermişti. O an anlamıştım kuklanın ipinin benim elimde olduğunu. Dönüp arkamı kayalıklardan inmeye devam etmiştim. "Söz verdin ha!" diye bağırıyordu. O görmeden gülümsemiştim.

Gösterdiği şeyi, ömrümde ilk kez görüyordum. Ama biliyordum ne olduğunu. Babamın eve gelmediği gecelerde annem sigara üstüne sigara içip dert yanardı Nezihe Teyze'ye, "Hâkim olamıyor sikine hayvan herif," derdi. Sinan'ın ne farkı vardı ki babamdan? Annemin ettiği küfürler, okuduğu belalar tek tek geçmişti zihnimden. On iki yaşındaydım ve zamanı gelince aynı şeyleri söylemem gerektiğini biliyordum.

Her gün biraz daha ileri gitmeye çalışırdı Sinan. Yüzüne bakardım her seferinde, Sinan'ın irinli sivilcelerle dolu yüzünde babamın damarlı burnunu, mora çalan dudaklarını, sarkık yanaklarını görmeye çalışırdım. Babamın güzeller güzeli annemi bırakıp da gittiği orospulara nasıl baktığını anlamak için izin verirdim Sinan'a.

"Dokunsana," demişti bir keresinde, kayalığın arkasındaki bir eşeğin anırmasına karışmıştı yalvaran sesi. Tutmuştum. Bu yaptığımın cici

kızlara yakışmayacak, çirkin, ahlaksız, günah haneme yazılacak bir davranış olduğunu biliyordum. Ama annem öldüğünden beri, daha doğrusu, Çiğdem'in aramıza katılacağını öğrendiğim günden beri cici bir kız değildim ki. Tutmuştum. Öğretmenimin, Ayhan'ı dövdüğü cetveli tutar gibi. Tutmamla, kıpırdanmaya başlamıştı Sinan. Titriyordu. Gözlerini kapatmış, kalçasını ileri geri oynatmaya başlamıştı: "Sık, daha sıkı tut!"

Biliyordum tuttuğum şeyi, adını biliyordum. Ama bilmediğim şeyler de vardı. Bir erkeğin boşalmasını ilk kez o gün, o eşeğin bitmeyen anırmalarını duyduğum gün görmüştüm. Koyu beyaz, ılık bir sıvı akmıştı elime. Şaşırmıştım. Yapış yapış olmuştu parmak aralarım. Mayosunu çekiştirirken garip bir suçluluk ifadesiyle bakmıştı gözlerime Sinan. "Şu yapraklara sil elini, kimse görmesin," demişti. Utanılacak bir şey yapmıştık.

Bir de göğüslerim vardı; babaannemin biraz kambur yürümemi tembihlemesine neden olan, zamansız belirginleşen, utanmam gereken göğüslerim. Sutyen takmaya başlamıştım. Hatta Meltem, "Pamuk mu tıkıyorsun şeyine kız, bunlar ne böyle?" demişti bir keresinde. Sinir olmuştum. Göğüslerimi göstermem için bir dilenciden beter yalvarırdı Sinan. Aceleyle kaldırırdım tişörtümü, bikinimi kenara sıyırıp açardım göğsümü, sonra hemen örterdim, "Bu kadar yeter," diye. Yuvalarından dışarı fırlamış gözleriyle bakar, "Doyamadım ulan," derdi nefes nefese. Ama çok da ısrar etmezdi, ne de olsa sitenin en "efendi" çocuğuydu.

Babaannemin denize gitmeme izin vermediği günler, kapının önünden süklüm püklüm uzaklaşışını izlerdim. Dönüp dönüp üst kattaki odanın penceresinde beni görmeye çalışırdı. Tülün arkasına siner, Sinan'ın o gün hangi mayosunu giydiğine bakardım. Bütün mayolarını ezbere biliyordum. Yanlışlıkla mayosunun üstüne boşaldığında, "Hassiktir!" derdi. Gülerdim.

Takmıyordum hiçbir şeyi. "Böyle değildi bu kız," diyorlardı çocukluğumu bilenler, "ama ne yapsın yavrucak, annesinden sonra zor tabii, Allah kimseye vermesin."

Yavrucaktım ben artık, yediği her haltın bahanesi olan bir gariban. Kötü bir kız. Kumlu ayaklarıyla yatak odasına kadar giren, reçelli bıçağı yalayarak temizleyen, ağzında sakız geviş getiren, televizyon seyrederken kıçını kaşıyan, öğretmenin yaz tatili için verdiği ödevleri yapmayan, ayak tırnaklarına oje süren, geceleri eve söz verdiği saatte girmeyen, küçük kız kardeşiyle hiç ilgilenmeyen kötü bir kız. Babaannemi bile üzüyordum. Daha ne kadar kötü olunabilirdi ki?

Bütün bir yaz boyunca Çiğdem yokmuş gibi davranıyordum. Yine de, arada bir, babaannemin zoruyla yemeğini yedirmek, bahçede oynatmak zorunda kalıyordum. Gün ortasında görülen kâbuslardan farkı yoktu o saatlerin. Düşsün de dizleri yara olsun, diye bildiğim en tehlikeli oyunları oynatırdım. Düşmezdi. Küçücük bikinisi, lüle lüle saçlarıyla kahkahalar atarak koştururdu sağa sola. Sitenin biricik sevgilisi Çiğdem.

O yıl, okulların açılmasına bir ay kala, dönüş için haftaları saymaya başladığımız iç sıkıcı günlerden birinde mayosunu indirdikten sonra, "Öpsene," demişti Sinan.

"Ne diyorsun sen be?"

"Bi kerecik öp, n'olur!"

Arkamı dönüp gidecekken kolumdan yakalamıştı. Mengene gibi sıkıyordu. Öfkeyle bakıyordu. "Her şeyi yapıyorsun da öpmeye gelince mi mızmızlanıyorsun?"

Hiçbir şey dememiştim. Dönüp, sikine doğru eğilmiş, genzimde ne kadar balgam varsa toplayıp şiddetle tükürmüştüm.

"N'apıyorsun lan sen?"

"Bırak beni, bırak yoksa bağırırım!"

"Bok bağırırsın. Burada neler yaptığımızı herkese anlatırım, rezil olursun, orospu derler sana!"

Orospu! Karnı burnunda, pencerenin önüne kurulup babamın yolunu beklediği gecelerde canım annem ne çok söylerdi bu kelimeyi: "Yine o orospuya gitti hayvan. Sanki ben, hamile bırak, dedim. Şimdi de şeyinin keyfine elin karısına dadandı tabii." Çiğdem hayatımıza gireceği için babam başka kadınlara gidiyordu. Altı yaşındaydım ve orospuların annemi üzdüğünü biliyordum. Sinan'ın sivilceli suratına bakarken anneciğimin sararmış parmaklarıyla pencerenin pervazına koyduğu kül tablasında sigara söndürüşü gelmişti gözümün önüne: "Allah belanı versin!"

"Müzeyyen, bak gidersen çok fena olur. Herkese söylerim!"

"Bi bok söyleyemezsin. İstersen söyle. Söyle de senin neler yaptığını öğrensinler."

"Bana bak Müzeyyen..."

"Sinan Abi, beni her gün kovuğa götürüyor, dudaklarımı öpmek istiyor, göğüslerime bakıyor, popomu avuçluyor..."

"Sus lan!"

"Sonra mayosunu indirip sikini gösteriyor, okşatıyor, sonra da..."

"Sus yoksa döverim!"

"Bi söylersem jandarma ânında hapse götürür seni!"

"Bak Müzeyyen, vallahi kötü olacak."

Hiçbir şey olmamıştı. Son bir kez dik dik gözlerine bakmıştım Sinan'ın. Sinan Abi. O çaresiz haliyle, içi irin dolu sivilceleriyle, çatlak dudaklarının üstünü telvesi biçimsiz kurumuş kahve fincanına çeviren tüyden bıyıklarıyla, dizlerine kadar sıyırdığı lastiği gevşemiş su mavisi mayosuyla, büzüşmüş sikiyle zavallı Sinan. Yaz boyunca o kovukta ne yaptıysak benim iyiliğim için, ileride anneme benzeyip karnım burnumda koca yolu gözlemeyeyim diye yapmıştık sanki. Sıra son derse gelmişti, dönüp arkamı gidebilirsem kırmızı kurdeleyi hak

edeceğim son derse. Garip ama o anda çok sevmiştim onu. Bana bütün erkekleri bir anda anlattığı için boynuna atlayıp öpmek istemiştim. Zavallı. Korkak. Yalancı. Aklı sikinde.

Bir daha da Sinan'la denize gitmeyecektim. Babaannem şüphelenecekti, "Ne o, yoksa kötü bir şey mi dedi sana?" diye soracaktı. Şile bezinden eteğimi bacaklarımın altına sıkıştırmış uslu uslu otururken, "Demez ki kötü şey, Sinan Abi bi'tanedir," diyecektim. Sinan, uzaktan bana bakıp yalanmaya, eliyle şortunun altından orasını ovalamaya devam edecekti. Ne sinir olacaktım buna ne de utanacaktım. O yazın bunaltıcı sıcaklarında, denize inen yolun gözden ırak kovuğunda yaptıklarımı da yapmayacaktım artık. Orospu olmanın nasıl bir şey olduğunu merak etmeyecektim. Koca memeli Müzeyyen'i o kayalığa gömüp gözlüklü Müzeyyen'i doğuracaktım. Nasıl olsa, istediğimde içimden çıkaracağım ikinci bir Müzeyyen olduğunu öğrenmiştim.

Sitenin en "efendi" çocuğu Sinan, büzüşmüş erkekliğine korkuyla bakarken arkamı dönüp denize doğru yürümüştüm.

7

Telefon acı acı çaldı!

Ceptelefonu yokken geceleri gelirdi can sıkan haberler.

Şimdi her an. Her yerde.

En korunmasız anlarda küstahça çalıyor telefonlar.

Özlem, boşanma kararı aldığını söylediğinde otobüs durağındaydım. Kızmıştım bu haberi telefonda verdiği için. Ağlıyordu. Boşanmasına değil de ağlamasına üzülmüştüm. Binmemiştim gelen otobüse. Yürümüştüm.

Tülay Abla'nın oğlunu Eskişehir'de gözaltına aldıklarında ağdadaydım. Öylece kalakalmıştım. Çırılçıplak. Ender'in doğduğu günü düşünmüştüm. Suni sancı vermişlerdi Tülay Abla'ya. O an, telefonda haberi verirken sancıların en gerçeğini yaşıyordu, evlatları işkenceye yatırılmış bütün anaların derdiyle ağlıyordu.

Derginin kapatılacağı haberi kantinde, kahve kuyruğunda geldi. "Hemen yukarı fırla," dedi Cumhur. Bilgisayardakileri kurtarmak için yarım saatimiz vardı. Bir ara Cumhur, gözlüğünü çıkarıp elinin tersiyle gözlerini ovuşturdu. Çekmecesindeki yarım şişe votkayı yırtılmış kâğıtlarla dolu çöpe döktü. "Bu sayının da kutlaması böyle olacakmış," dedi.

Ve o gün...

... o gün ben marketteyken...

... hazır çorbalara hayranlıkla bakarken...

... Hayriye Hanım aradı.

Ağlıyordu.

"Baban," dedi, "baban ölüyor."

8

Hazır çorba

Market arabasını düz bir hatta yürütmeye çalışıyordum. Günde kim bilir kaç kişinin peynirini, zeytinini, ekmeğini, sebzesini, çamaşır suyunu, tuvalet kâğıdını, şişe şişe birasını taşıyan yorgun arabanın siyaha çalmış kırmızı tekerlekleri bir sağa bir sola hareketlenirken içimden küfrettim: Hay senin gibi arabanın!

En çok bu küfür kalıbını seviyorum. Hay senin gibi hayatın!

Hazır çorba reyonunun önündeyken çalmaya başladı telefonum. Bir tombalacı edasıyla karmakarışık çantamın içinde telefonu ararken, daha önce adlarını duymadığım hazır çorba çeşitlerine bakıyordum hayranlıkla.

Özlem'i kızdıran hazır çorba düşkünlüğümün yeni dostları; toyga, kesme, ayran aşı, keşkek... "Kızım içme şunları yahu, aklına gelebilecek her tür kimyasal var içlerinde, manyak mısın?" demekten yoruldu Özlem. Ama bana manyak demesi bile hazır çorba düşkünlüğüme etki etmiyor. Ambalajın içindeki karışımı beş bardak soğuk suya dökünüz, kaynayıncaya kadar devamlı karıştırınız. En çok bu karıştırma işini seviyorum, renkli bir girdabın içine çekiliyorum. Arada bir, sert bir hareketle yönünü değiştiriyorum kaşığın. Birden kabarıyor çorba, dalgalar vuruyor tencerenin kenarlarına. Ters yönde bir girdap. Ters yönde bulanıklaşan düşüncelerim. Seviyorum hazır çorbayı. Çok seviyorum.

Ekranı kırık ceptelefonumda zorlukla okudum arayanın adını: HAY.IYE! İçim sıkıldı bir anda. Kırığın arkasında kalan o harfi ânında yerine koydu zihnim; Hayriye Hanım. Gözlerimi, erişteli mercimek çorbası paketinden ayırmadan açtım telefonu. İlenen, dumanlı bir ses.

Rahatsızlık verdiği için sıraladığı sahte cümleler: "Kusura bakma Müzeyyen; ama önemli olmasa aramazdım!"

Bu telefon konuşmasını yaparken nerede durduğunu tahmin edebiliyordum. Mutfak penceresinin hemen önünde dikilmiş, sitenin yönetim binasına giden, Sinan'ın beni göremediği günlerde, omuzlarını düşürüp mavi tokyolarını sürüyerek yürüdüğü yola bakıyordu. Pencerenin telindeki ölü sivrisineklerden alamıyordu gözlerini. Öğleden sonra iki kova sabunlu suyla temizliğe girişecekti. Eski fanilasının kenarlarını çevirerek yaptığı bezi kovada sıktıkça, sinek ölüleri deterjanın köpüğüne karışacaktı. Tertemiz olacaktı sineklikler. Hayriye Hanım titiz. Hayriye Hanım tertipli kadın. Annem de öyleydi. Babam olacak adam, temizliğe düşkün kadınlardan hoşlanıyor. O kirlettikçe, günlerini sonsuz bir geceye çevirdiği kadınlar temizliyor hayatı.

Konuşmaya devam ediyordu babamın son "hayat arkadaşı". Sesinde, cümlelerinde hep o, "Bütün bunlar benim suçum değil, yüklenme bu zavallı kader kurbanına," tonu.

Mavi gömlekli bir adam geçti önümden yavaşça. İki paket domates çorbası aldı. Arabasına baktım. Eski kaşar, bir küçük kavanoz zeytin ezmesi, paketlenmiş kepek ekmeği, büyük yoğurt, fiyonk makarna, acılı cips, hazır kek karışımı, naylon torbada göbek marul, bir paket banyo tipi tıraş bıçağı... Hazır çorbaları arabaya koyduktan sonra elindeki listeye baktı, alt raflara eğildi. Aradığını çabuk buldu. Belli ki karısı, "Bütün yazdıklarımı aldın mı?" diye sorunca kem küm etmek istemiyordu. Listede eksik kalmamalıydı. Bir alışveriş rezaleti yüzünden mutlu evlilikleri sarsılmamalıydı. Akşam, karısı limonlu kek yaparken o da banyoya girecek, kasık kıllarını tıraş edecek. Karısı, "Aşkım kek hazır, çıkmıyor musun daha!" diye seslendiğinde panikleyecek, ufak bir kesik olacak fıtık ameliyatı izinin üstünde.

Uykuya dalmadan sevişecekler, sürtünmeden canı acıyacak, kesilen yer yanacak. Hay ben böyle evliliğin...

Yanağımla omzumun arasına sıkıştırdım telefonu. Hayriye Hanım'ın dumanlı sesi daha da boğuklaştı. Nejat Bey'in kim bilir ne zaman yazdığı "Hayatıma Girecek Kadınlar Anayasası"nın değişmez beş maddesinden biri bu: Kadın, boğuk bir sesle içine içine konuşmalıdır.

Sen kaçıncısın Hayriye Hanım? Kaç numarasın? Adanalı Bahar, genç banka memuresi Sevtap, adını hatırlayamadığım o civciv sarısı saçlı karı ve diğerleri... Kusura bakma, hepsini tanımadım ben, yoksa anlatırdım sana. O güzel sözlere, fasıllı rakı masalarına, gevrek ağızla anlatılan açık saçık fıkralara, soğan suyuyla terbiye edilmiş bifteklerin mangala yatırıldığı, buz tutmuş biralı pikniklere tav olup sonra da hayatın anlamını paket paket sigarada bulmaya çalışan kadınlar listesinde kaçıncı sıradasın? Senin de sağ elinin parmakları sarardı mı? Sen de o göğüs dekolteli elbiselerini gardıroba kaldırıp bütün gün üstünden çıkarmadığın bir basmaya mahkûm oldun mu? Aslında ne yalan söyleyeyim, sana acıyorum biraz. Öyle ya, belki de o boyalı günleri bile yaşayamadın sen. "Ömrümün kalanını yalnız geçireceğime, hiç değilse şöyle iki çift güzel laf edebileceğim bir adamla can yoldaşı olayım," dedin belki de. Senden öncekilerden geriye ne kaldıysa razı oldun, aza tamah ettin. Yatakta maharetli bir adam değildi aradığın nasıl olsa; hem zaten Nejat Bey'in çarşaf uçuran günleri yıllar öncesinde kaldı. Belki de bir yazlık yetti gözünü boyamaya. "Adamın evinde oturursam benimkini kiraya veririm, nikâh yapmazsak rahmetliden gelen maaş da kesilmez, güzelce yaşar giderim," dedin. Tuttu işte küçük hesabın. Karşılığında tele yapışmış sivrisinekleri temizlemen gerekiyormuş, çok mu? Arada bir de Fatma Hanım'ın mezarına gidiyorsundur sen. Yanına boş bir bidon alıyorsundur, dönüşte, "Bol bol su verdim rahmetliye," diyebilmek için.

Sanki mezarlıktaki hayrattan doldurma su, babaannemin onca yıllık emeğini, "Ana yüreği işte, ne yapayım, öz oğlumu sokağa mı atayım?" diye Nejat Bey'e verdiği yazlığı karşılarmış gibi. Yine de acıyorum sana Hayriye Hanım; şimdi elalem laf etmesin diye, "Beyim," dediğin adamın saatçi dükkânını batırmadan önceki paralı, görkemli günlerini kaçırdın. Sor da anlatsınlar sana, o sitenin restoranında kurdurduğu rakı sofralarını. Tükürük akan klarnete, kasabadan getirttiği dansözün terli göğüs arasına sıkıştırdığı paraları.

Dondurulmuş gıda dolaplarının önünde duruyordum. Yüzümü pizza kutularına, Tekirdağ köftelerine, doğranmış soğanlara döndüm. Mavi gömlekli adamın uzaklaşmasını bekleyip, "Ne oldu Hayriye Hanım, neden aradın?" diye sordum.

Derin bir sessizlik oldu. Marketin ezberlediğim gürültüsü hücrelerime doldu bir anda. Dondurmalar erimesin diye daha güçlü çalıştı buzdolabı, kükredi. Duymak istemiyordum söyleyeceklerini.

"Baban ölüyor!"

Beynim ânında sessiz sinema oynamaya başladı: *İki kelime. Yerli. İkinci kelime. Sen. Ayakta değilsin. Yatıyorsun. Boğdular seni. Düştün. Ne oldu sana? Uyudun mu? Yok, yok! Öldün. Ölmek. Ölüyorsun. Ne yapayım? Keseyim mi? Son heceyi mi? Ölüyor. Ölüyor. İkinci kelime, ölüyor. Cepte. Birinci kelime. Sen. Uzun boylu. Kucağına alıyor seni. Anne mi? Değil mi? Elinden tutuyor. Saçlarını okşuyor. Sevgili. Ne yaptı, öptü mü? Seviyor mu? Başka bir yerden anlat, bilemedim işte. Biri sana para veriyor, elini öpüyorsun. Babaanne. O ne? Ne sallıyorsun önünde? Ha, erkek. Deden mi? Bayram mı? Kocanın mı elini öpüyorsun? Özel isim mi, ne bu? Ay ne bileyim, gelmiyor aklıma işte. Hayır, bitmedi daha zamanımız. Bıyıklı biri mi? Ne? Bitti mi? Neydi peki? Baba mı? Baba?* Baba? Kızma lütfen, bilemezdim! O kelime yok ki benim sözlüğümde! Yok!

“Eve götürün, dedi doktor. Artık hastanede yapılacak bir şey kalmamış.”

Sustum.

“Biz evde ne yaparız dedim ama dinlemediler. Bari bir hemşire falan verselerdi. Olmuyormuş. Sigorta onu halledemiyormuş. Sıra olmasa özel odaya aldırırdık, dedi doktor.”

Para mı isteyecekti?

“Yatağını aşağıya yaptım. Yanında oksijen tüpleri falan... Bütün gün inliyor. Pınar geliyor iğne yapmaya. Hani Feride Hanım’ın kızı var ya, eczacı. İğneden sonra birkaç saat uyuyor sonra yine başlıyor bağırıp çağırmaya. İçim parçalanıyor Müzeyyen.”

Boş yere, “Acıyorum sana,” dememişim Hayriye Hanım. Sana da ölümü beklemek düştü bu hikâyede.

“Ne olur gelin Müzeyyen. Biliyorum sen biraz şeysin babana ama... Geliverin işte. Çiğdem’i de aradım.”

Aradın demek. Onu da aradın.

Bak artık acımıyorum sana Hayriye.

Başına ne geldiyse, ne gelecekse hak ettin sen.

9

Çıkan kısmın özeti

Benim adım Müzeyyen. Süslenmiş, güzelliklerle bezenmiş, demek. Ben güzelliklerle bezeliyim. Süslenmiş bir hayat benimki. Müzeyyen'im ben. Doğmadan belliymiş adım. Müzeyyen adında bir kız olarak doğmuşum. Anneannemin adını vermişler bana. Babam hiç itiraz etmemiş, "Ne güzel düşündün," demiş, alnından öpmüş annemi.

Annem istemiş adımın Müzeyyen olmasını. Rahmetli annesinin adını, doğacak çocuğunda yaşatmak en büyük hayallerinden biriymiş. O büyük tren kazası olduğunda dört yaşındaymış. Devrik vagonların arasında, ölmüş annesinin kucağında bulmuşlar. Ziraat mühendisi babası Refik Bey'in cansız bedeni uzaklara savrulmuş. Azrail izin vermemiş aşk dolu karı kocanın el ele ölmesine. Mucize çocuk, demişler anneme, burnu bile kanamamış. Ankara-İstanbul arasında birbirine girmiş iki trenin kanla, acıyla boyanmış metallerinin arasında ponponlu kırmızı paltosuyla oturuyormuş öylece. Ağlamıyormuş. Ağlasaymış daha erken bulurlarmış, o zaman soğuktan donayazmazmış ayakları. İki gün yürüyememiş.

Hatırlamazdı bunları annem. Gazete kupürleri ne diyorsa ona inanıyordu. İlkokul birinci sınıfı pekiyiyle geçtiğim yıl, bana da göstermişti siyah beyaz gazetelerden kesilmiş haberleri. "Büyük Tren Faciası" yazıyordu en tepede. "Facia ne demek?" diye sormuştum anneme.

"Çok kötü şey. En kötü şey. Anneannen ile dedeni aramızdan alıp beni öksüz bırakan şey."

"Öksüz ne demek peki?"

Sonra kazayı anlatmaya başlardı. Müzehher teyzemin anlattıklarıyla gazetelerden okuduklarını birleştirir, annesi ile babasına

görkemli bir ölüm hikâyesi yaratırdı. Gazetelerden biri Refik Bey'le Müzeyyen Hanım'ın vesikalık fotoğraflarını koymuştu başlığın altına. Yuvarlak gözlüğü, ince kravatıyla ziraat mühendisi dedem. Koyu renk tayyörü, kocaman yaka iğnesiyle anneannem. Adı bende yaşayan anneannem. Müzeyyen'in anneannesi Müzeyyen Hanım.

Benim adım Müzeyyen. Saatçi Nejat Bey ile evhanımı Meral Hanım'ın kızı Müzeyyen. Bir de kız kardeşim var. Çiğdem. Erkek olsaydı onun da adı Refik olacaktı. Ama o, kimsenin adı kendisinde yaşasın istemedi. Onun adı Çiğdem.

Annesi ile babası ölünce, teyzesi sahip çıkmış anneme. Kız kardeşinin ölüm haberiyle yüzünün sol tarafı felç olan Müzehher teyze. Refik Bey'in annesi ile babası, "Biz çok yaşlıyız, sahip çıkamayız dört yaşında bir kıza, siz bakın, biz para yardımı yapalım," demişler. O günden sonra, yüzü felçli Müzehher teyze hem annelik hem de babalık yapmış anneme.

Pencere kenarındaki divana oturup sigarasını içerken başını yukarı kaldırır, Müzehher teyzeyle konuşurdu annem. "Ah teyzem ah, bütün gün evde oturup iki düğme dikmek için mi gittim ben biçki-dikiş kursuna? Bugünler için mi paraladın kendini kadersiz teyzem?" Babamın suçuydu annemin evde oturması, öyle derdi. Kurstan hocası Vedia Hanım çok yalvarmış, gel kızım yanımda çalış, diye ama babam bir türlü kabul etmemiş. Koca atölyesi varmış Vedia Hanım'ın, eğer babam inada bindirmeseymiş, "Sen koskoca saatçi Nejat'ın karısı oldun Meral, elalemin eteğine mi eğileceksin?" demeseymiş, annem, İstanbul'un en iyi terzilerinden biri olurmuş.

Ağlardı annem. Sigarası söner sönmez yenisini yakardı. Sokaktan gelip geçenlere bakardı. Babam gelmezdi. Arada eliyle karnını ovalar, daha doğmadan tekmeleriyle rahatsızlık veren Çiğdem'i sakinleştirmeye çalışırdı.

“Neye dokunduysam kuruttum kızım. Anam öldü, babam öldü, büyükbabam, babaannem öldü. Bir Müzehher teyzem vardı, o da baban olacak adamla evlenmeme dayanamadı, kahrından öldü. Hepsini ben öldürdüm. Bir kendimi öldüremedim. Almadı ki Allah canımı, kurtulayım her şeyden...”

Çok üzülürdüm annem öyle deyince. Ölmesin isterdim. Ölmesin, hep yanımda olsun. Yutkunmaya çalışırdım o bana bakarken. Yere devirirdim bakışlarımı. Beyaz çoraplarımın içinde bir pençe gibi kıvrılmış ayak parmaklarımla, yere, dünyaya tutunmaya çalışırdım. Gözümden ne zaman aktığını bilmediğim bir damla yaş, biçki-dikiş kursu mezunu annemin diktiği beli lastikli eteğime düşerdi.

Öğretmenimizin karatahtaya sürten tırnağından çıkan sese benzer bir çığlık yükselirdi içimden. Yutkunamazdım.

“Gel bakayım yanıma,” derdi annem ağladığımı görünce, eliyle yanındaki mindere pat pat vururdu. O sigarasını söndürürken, dizimden güç alıp tırmanırdım divana. Beni sıkı sıkı göğsüne çekip çamaşır suyu kokan eliyle başımı okşardı. Çok sıkı sarılırdı. Canım acırdı ama ses çıkarmazdım. “Korkma kuzum, seni bırakıp bir yerlere gitmem ben. Şu karnımdaki olmasa bilirdim ne yapacağımı ama... Almanya’ya giderdik seninle. Uzak muzak, yine de var birkaç kuzen. Koca koca fabrikalar var orada. Elbet bir iş bulurlar bana. Konfeksiyon falan... Zaten bir görseler yeteneğimi... Giderdik, giderdik ya...”

Gidemezdi annem. Pencere önündeki divana demir atmıştı. Babamın yolunu gözlediği nöbet noktasından ayrılamazdı. Beni ders başına yolladıktan sonra, hemen bir sigara yakar, uçkuruna sahip çıkamayan kocasını beklemeye devam ederdi. Ömrüm boyunca görmediğim, adlarını bilmediğim Almanya’daki uzak kuzenlerin hayaliyle otururdu bütün gece. Hem sonra karnındaki vardı. Çiğdem vardı. Gidemezdi.

Üç kardeşin en büyüğüymüş Müzehher. Ortanca Müzeyyen, en küçükleri de askerde eğitim zayiatı olan Muzaffer.

Ölümlerle dolu bir ailenin sakatlanmış direği Müzehher, anneme bir gün bile üzüntü yaşatmamış, mutlu olması için elinden geleni yapmış.

Henüz Çiğdem ortada yokken, annemle birlikte çarşıya çıktığımız, gezmeye gittiğimiz mutlu günlerimizden birinde otobüs durağına yürürken anlatmıştı bunları. Emekli hemşire Müzehher, yüzünün felçli haline aldırmadan, sırf annem okusun, gördüklerinden geri kalmasın diye, tansiyona, pansumana, iğneye gidermiş. Ne biliyorsa anneme de öğretmiş. "O olmasaydı ben de olmazdım, sen de olmazdın Müzeyyen," demişti annem. Müzehher teyze benim varlık nedenimdi. Mezarlığa varıncaya kadar, evdeki üç-beş fotoğrafın siyah beyaz Müzehher teyzesini kafamda hareketlendirmeye çalışmıştım.

Çok sıcak bir gündü. İlk defa bir mezarlığa gidiyordum. Dik yokuş ikimizi de terletmişti. Yine de hiç söylenmemiştim. Annemi üzmediğim, cici bir kız olduğum zamanlardı. Annem, yanımızda getirdiğimiz bidona girişteki çeşmeden su doldurmuştu. Mezarın üstündeki yabani otları temizlemesine yardım etmiştim. Sonra bütün mezarı ıslatmış; kenarlarını, taşlarını yıkamıştı annem. Dudakları kıpır kıpırdı. Çamurlu sular ayakkabılarımızı kirletiyordu ama durmuyordu. Bir yandan mırıldanıyor, bir yandan yıkıyordu. Bidonun dibindeki suyu, mezarın ayakucundaki mermer suluğa koyarken, "Gel kızım, sen de su ver teyzene," demişti. Bidonun dibinden tutup varlık nedenime su vermiştim.

Ölülerin de susayabileceğini o gün öğrendim.

İleri geri sallanarak dua ediyordu annem. Ellerimi açıp öylece durmuştum yanında. Babaannemin öğretmeye çalıştığı duaları ezberleyemediğim için utanmıştım. Hiç durmadan aynı şeyleri

söylemiştim içimden: "Allah'ım, sen annemi, babamı, tüm sevdiklerimizi koru, hepsine sağlık ve afiyet ver, âmin."

"Bir de Ankara'ya, anama babama gidebilsem, onlara da mezarlarının başında dua edebilsem," demişti annem, mezardaki yazıları okşarken. Gidemiyordu. Annem hiçbir yere gidemiyordu ve bazı ölüler uzakta uyuyordu.

Su koyduğumuz havuz biçimindeki suluğun içine bir yaprak düşmüştü. Usulca alıp yere atmıştım çürük yaprağı. Gözleri dolmuştu annemin, saçlarımı okşamıştı. "Rahat uyu teyzeciğim," demişti annem, "torunun sana layık bir kız oldu."

Öylece oturmuştuk. El ele. Varlık nedenimizin ayakucunda.

Liseyi bitirmiş annem. Tam da o sıralarda tanışmış babamla. Mahalleden bir tanıdıklarının düğününde. Babam görür görmez beğenmiş annemi. Müzehher teyze önce geçiştirmiş habercileri, "Meral daha çok genç, zamanı var bu işlerin," demiş. Ama çok ısrar etmişler.

Babam, tam Müzehher teyzemin inadına yenik düşüp vazgeçecekken babaannem Fatma Hanım girmiş devreye. Oğluna kefil olmuş. "Ben çok sevdim bu kızı, Nejat bundan iyisini bulamaz," demiş. Emekli hemşireden yine de gönlüne göre bir cevap alamayınca, duygusal saldırıya geçmiş Fatma Hanım: "Nejat iki kere nişanlandı, birinde kızın babası son dakikada bir bahane bulup nişan attırdı, birinde de Allah'ın sevgili kuluymuşuz ki kızın ahlaksız bir aşüfte olduğu, nikâhtan önce ortaya çıktı. Kadın başıma uğraşamaz oldum artık Müzehher Hanım, bir an önce evlensin, yuvasını kursun istiyorum. Babası öldükten sonra koskoca saatçi dükkânının başına bu oğlan geçti, Allah'a bin şükür halimiz vaktimiz yerinde. Meral kızımızı gördük, beğendik. En azından bir izin ver de, görüşsünler, konuşsunlar. Anlaşamazlarsa zorlayacak değilim. Nejat'ın en ufak bir haylazlığı olursa bil ki, senden önce ben veririm cezasını."

Yine de Nuh demiş Peygamber dememiş Müzehher teyze. “Bu adamdan koca olmaz,” diye kestirip atmış. “Keşke onu dinleseydim,” derdi annem, “keşke, ‘Bir talibim çıktı, ona da sen engel oluyorsun,’ diye karşısına dikilmeseydim.”

Eski Türk filmlerinin hülyalı kızları gibi yemeden içmeden kesilmiş annem, günlerce odasından çıkmamış. Sonunda canından çok sevdiği yeğeninin aşk acısına yenik düşmüş Müzehher teyze. İstemeye istemeye, “Olur,” demiş.

İlk buluşmalarını tatlı bir mahcubiyetle anlatırdı annem. Babamın arabayla gelişini, tülün arkasından izlemesinden başlar; eve bırakırken elini ellerinin arasına alıp efendi efendi öpüşüne kadar susmazdı. Ezberlediği hikâyelerden biriydi, noktasına virgülüne dokunmaktan korktuğu, aynı yerlerde nefeslendiği, aynı yerlerde aynı el hareketlerini yaptığı mahcup hikâye. Arabanın camını açmayı bir türlü başaramayışı, babamın radyoda çalan şarkılara eşlik etmesi, deniz kenarındaki balıkçıda yenen öğle yemeği, tadı hâlâ unutulmayan sakızlı dondurma, babamın askerlik anıları, annemin kurstan kızlarla gittiği filmi anlatışı, nasıl geçtiği anlaşılamayan saatler.

“Çınaraltı Aile Çay Bahçesi’nde oldu düğünümüz,” derdi. Bunu söylerken bir çay bahçesinden değil de kraliyet sarayından söz edermişçesine bir eda katardı sesine. Halay sırasında ayakkabısının topuğu kırılmış, uzak akrabalardan biri, “Nazar çıktı,” demiş.

Gelen altınları gelinliğinden tek tek söküp almış babaannem. Alırken de, “Nejat hesabını bilemez kızım, çarçur olur bunlar, en iyisi bende durması,” diye fısıldamış kulağına. O anda çok üzülmüş annem. Ama yıllar geçtikçe anlamış ne büyük bir iyilik yaptığını Fatma Hanım’ın. Babamın eve para bırakmadığı günlerde, hiç sorgu sual etmeden imdada yetişmiş kayınvalidesi.

İlk buluşma. Düğün. Erdemli’de baş başa yapılan bir tatil. Kapıdan girerken Fatma Girik’le karşılaştıkları Boğaz’daki restoran.

Dayıoğlunun gecenin bir yarısı kapıyı çalıp, "Hadi hep beraber kokoreç yemeye gidiyoruz," dediği o çok eğlenceli gece. Bana hamileyken üç gün üst üste muzlu pasta yemesi. Annemin hayatının en mutlu tabloları. Dahası var mıydı yoksa bu kadarını mı sergiliyordu, bilmiyorum. Belki de ancak bu kadarını ezberlemişti. Hep aynı hikâyeler, aynı kırılgan gülümseme, aynı el kol hareketleri, aynı. Annem.

Düğünün üstünden bir yıl geçtiğinde ben doğmuşum. En çok Müzehher teyzemin beni kucağına alamadığına üzülürdü anacığım. "Sen olmasaydın ben ayağa kalkamazdım Müzeyyen," derdi.

Müzeyyen. Annesinin kuzusu. Babaannesinin biriciği. Babasının... Sahi ben, babamın neyiydim?

Bütün bu hikâyenin içinde benim rolüm neydi, diye düşündüm hep. Benim repliklerimi kim yazmıştı, mizansenlerimi kim belirlemişti? Sahneye hangi taraftan gireceğime, uslu kızı oynarken neler giyeceğime, içimdeki kötülüğü kusmaya başladığımda nelerden soyunacağıma kim karar vermişti? Okuduğum bütün kitaplarda beni bana anlatacak bir karakter arardım. Dinlediğim radyo oyunlarından, izlediğim filmlerden bir cümlecik çalmaya çalışırdım. Saatçi Nejat Bey ile ev hanımı Meral Hanım'ın kızı Müzeyyen'i bana anlatabilecek bir cümle.

Pazarlıkla karar verilmiş bir evlilikten, topuğu kırık bir düğün ayakkabısından, çamaşır suyu kokan ellerden, rakı kokan ağızlardan gözü düğme burnu iplik bir örgü bebeğin intiharından, hayatı altüst eden bir kız kardeşten öte bir şeyler olmalıydı.

Aradım. Babamın, ölümün kapısına geldiği haberini aldığımda, kendisine uçak süsü vermiş otobüsün camından geçen şehirleri izlerken, Hayriye Hanım sinekliği açıp sahte bir sevinçle boynuma atıldığında hep o cümleyi aradım.

Bulamadım.

Ömrüm boyunca, ikinci el eşya satan bir dükkânın vitrinine bakar gibi baktım hayatıma.

10

Pembe pike

Siteye dönen patika hâlâ asfaltlanmamıştı. Belki de böylesi daha iyi. Arızaları makyajla kapatmadan olduğu gibi bırakmak gerekiyor.

Taksici tanımamıştı beni. Hatta tarif etmesem siteyi bile bulamayacaktı. Paranın üstünü de vermedi, "Bozuk yok, helal et," dedi. İndim.

İşte gelmiştim. Bu muydu hedefim? Artık zaman, kendi bildiği şekilde mi akacaktı?

Bahçe kapısının önünde durup eve baktım. Her geçen yıl biraz daha küçülüyordu sanki. Tuğla tuğla eriyordu belki de. Bahçenin haline üzüldüm. Bir zamanlar koşup oynadığım, babaannemin türlü çiçeklerle bezediği güzellik, sararmış çimlere teslim olmuştu çoktan.

Hayriye Hanım'ın sesiyle döndüm şimdiki zamana. Koşarak geldi, boynuma atıldı. İki damla gözyaşıyla karşıladı beni, önceden hazırlamıştı belli ki.

"Ah Müzeyyen," dedi sadece. Durup yerdeki valizime baktık. Ancak bir şifacının iksir çantası olsa bu kadar uzun bakardık.

Kaldırdım valizi, verandaya doğru yürümeye başladım."Kahvaltı yaptın mı?" diye sordu.

"Atıştırdım bir şeyler," dedim.

"Gel otur şöyle, biraz soluklan. Çay içersin değil mi?" derken cevap vermemi beklemeden plastik sandalyeyi çekmişti bile.

İçeri girmemi geciktirmek istiyordu sanki. Fedakâr kadın, zavallı Müzeyyen'i acıdan uzak tutmaya çalışıyordu.

Çay koyu olmuştu. İki şeker attım. Çantamın ön gözünden sigara paketini çıkardım. Çakmağımı bulamadım bir türlü. En gerekli zamanlarda kaybolur zaten. Hay ben böyle çakmağın...

Benden yarım saat önce Pınar gelip yapmış iğnesini. Uyuyormuş şimdi Nejat Bey. Babam. İki gündür bağırması azalmış, ilacın dozunu artırmışlar. “Artık tuvalete de kalkamıyor, bez bağlıyoruz,” dedi; içim bulandı. Çayın kalanını içmemeye karar verdim. Susmuyordu Hayriye Hanım, raporu bitinceye kadar anlatacaktı belli ki. “Arada bir dışarı bakıyor, hiç değilse...” dedi anlamsızca.

“Hiç değilse” ne? Ne oluyor dışarı bakınca? Güneş ışığı ölümü geciktirmiyor ki...

“Ne diyor doktorlar? Gün verdiler mi?” dedim.

“Neye gün verdiler mi kızım?”

“Ömür biçtiler mi yani? Bir ay mı, iki hafta mı, ne kadar?”

“Tövbe estağfurullah, o nasıl söz Müzeyyen? Allah’ın verdiği canı...”

“... kanser alacak!”

Sustuk.

Kuruyup masaya düşmüş birkaç fesleğen yaprağını elinin içiyle süpürüverdi. İçine sinmeyecekti bu yaptığı. Sohbetimiz biter bitmez çalı süpürgesini alıp ortalığı şöyle bir süpürecekti; bir eli belinde, hafiften eğilerek. “Ne yapayım,” diyecekti, “hemen silmezsen birileri üstüne basıp içeri taşıyor, yetişemiyorum vallahi evin işine.”

Tekrar daldırdım elimi çantama. Gözlük kılıfının altında buldum çakmağı. Çaktım yanmadı, çaktım yanmadı. Oysa babamın altın sarısı çakmağı, kapağını çat diye açıp yan tarafındaki silindiri yarım tur döndürdün mü hemen alevlenirdi. Acaba neredeidir o çakmak?

Zorla yaktığım sigaranın ilk nefesi başımı döndürdü. Hayriye Hanım’ın sözleri bir duman perdesinin arkasından fesleğene çarpıp geldi kulağıma.

“Boynunda böyle beze gibi bir şeyler çıktı. Üstünde bile durmadı önceleri, bilirsin babanı.”

Bilmem. Ben babamı bilmem. Ama sözünüzü bölecek değilim. Buyurun sizi dinliyorum.

"Çok ısrar ettim doktora git diye. Belki alkoldendir falan dedim, iyice sinirlendi tabii."

Karışmayın Nejat Bey'in alkolüne efendim. Adamcağızın hayatında bir akşam keyfi var, onu da bok etmeyin.

"Vedat Bey sağ olsun, hani emekli hâkim var ya, o işte. Baktı baban laf dinlemiyor, adamcağız tuttu kolundan kendi götürdü hastaneye."

Adamcağız diye söz etmeyin Vedat Bey'den. Belli mi olur, belki de babam ölünce...

"Daha kanını almadan telaşlanmış doktor. Hemen yatırmışlar. Çok aradım sizi ama ulaşamadım bir türlü. Ben pek beceremiyorum, Sennur Hanım'ın torunu İdil'e mesaj attırdım, ulaştı mı bilmiyorum."

Biliyorsun Hayriye Hanım. Mesajın ulaştığını gayet iyi biliyorsun. Telefonumun kırık ekranına düşmüş bir lekeye bakarcasına baktım o mesaja. Sonra mutfağa gidip kendime hazır çorba yaptım. Kremalı mantar. Çok severim.

"Üç ayda bu hale geldi. Şua falan kâr etmedi, çok ilerlemiş meğer. Bütün vücudu sarmış. Ciğerler, beyin falan hep gitmiş anlayacağın. İlk bir ay tek kişilik odada tuttular, sonra olmuyor dediler. Dört kişilik bir koğuşa aldılar. Refakatçinin oturacağı yer bile yok. Sandalye tepesinde dikiliyordum bütün gece."

Üzüldüm. Şaşıracaksın ama gerçekten üzüldüm, Hayriye Hanım. İstemem insanların sandalye tepesinde gece geçirmesini. Annem, mutfakta bir sandalyeye oturup Nejat Bey'in başka kadınların yatağından gelmesini beklerken de üzülürdüm. İnanmayacaksın ama çok samimiyim bu söylediğimde, üzüldüm ben sana.

"Sigorta olmasaydı hiç başa çıkamazdık. Sonra da artık karşılamaz deyip saldılar işte. Vedat Bey çok koşturdu sağ olsun. Biliyorsun burayı zaten, komşular olmasa belini doğrultamaz insan."

Anlatmaya devam etti Hayriye Hanım. Arada kendince laf soktu. Önceki evliliğini, kalp kriziyle yemek masasında ölen kocasını, Avusturya'ya yerleştikten sonra bir kere bile memlekete gelmeyen oğlunu, yüzlerini görmediği Türkçe bilmeyen torunlarını anlattı. "Siz benimkine benzemiyorsunuz Müzeyyen," dedi, "arada kırgınlıklar da olsa yalnız bırakmadınız babanızı. İyi çocuklarsınız siz. Sen de, Çiğdem de."

Çiğdem. İyi çocuk. Şekerli sesi, kırmızı yanaklarıyla herkesi kendisine hayran bırakan peri. Cadı Müzeyyen'in bütün kötülüklerine karşın yüzünden gülümsemesi eksik olmayan prenses. Tam da sana üzülmeye başlamışken onun adını anmayacaktın Hayriye. Yeter seni dinlediğim.

"Girelim mi artık?" dedim.

"Ama çayın..." demesine kulak asmayıp kalktım.

İçeri girdik. Salon kapısının önünde durup baktım babama. Oksijen maskesinin altında yarıaçık duruyor ağzı. Salyaları, tıraşsız çenesine akmış. İğrenç. Oysa kadından kadına koşarken kremli, kolonyalı bir yüzle dolaşırdı. Pembe pikenin ucundan fırlamış damarlı ayağı. Sarı tırnakları mide bulandırıcı. Babaannem salonda uyumama kızardı ama yine de kıyamaz bu pikeyi örterdi üstüme. Bir an sinirlendim, lavanta kokulu pembe pikenin Nejat Bey'in kefenine dönüşmesine. Ne beklenirdi ki ondan, ölürken anılarımızı sidik kokutmaktan başka?

Kulağımın dibinde bir şeyler anlatmaya devam etti Hayriye Hanım. Babamın hayat arkadaşı. Dert ortağı. Bakıcısı. Sararmış bir mendille salyalarını silen hastabakıcısı. "Biraz kırgınlıklar oldu aranızda ama artık hepsini unutmak lazım gelir, Müzeyyen," dedi.

Adımı söylemesinden nefret ediyordum. Yanaştım biraz. Tiz bir inilti çıktı ağzından, başını çevirdi. Oksijen maskesi kaydı. Korkuyla durdum olduğum yerde. Hayriye Hanım hızla yanına gidip maskenin

beyazı kaçmış lastiklerini Nejat Bey'in yaşlandıkça sarkan kulaklarından geçirdi ustalıkla. Küçülmüş vücudu şöyle bir kıpırdandı pembe pikenin altında. Bir kere daha inledi. Yabani bir hayvanın çığlığı doldu kulaklarıma. Daha fazla duramadım.

Kapının önüne çıktım. Derin derin nefes aldım. Birden hava çok sıcak geldi.

"Hep böyle işte," dedi Hayriye Hanım. Yanıma geldiğini fark etmemiştim. Parmaklarımı çıtlattım. İyi geldi bu.

"Yorgunsundur, çık uzan istersen biraz. Yukarıdaki odayı hazırladım size. Çiğdem ancak yarın burada olabilecekmiş."

Eskiden babaannemin yattığı odada prensesle birlikte kalacaktık demek ki. Bunu düşünememiş olmama şaşırdım. Hemen kaçmak istedim buradan. Hemen. Şimdi. Saniye kolu, kadrandaki koşusunu tamamlamadan.

Onun yanına gitmeliydim. Şu anda konuşacak başka kimsem yoktu.

"Sana zahmet olacak ama valizi yukarıya çıkarabilir misin?" dedim kapıya yürürken.

"Nereye Müzeyyen?" dedi şaşkınlıkla.

"Babaanneme."

11

Zaman, ölülere saygısından siler mezar taşı yazılarını

Doğrudan mezar bekçisinin kulübesine gittim. Saçsız, yaşlı bir adamdı bekçi. Üstünde, görüntüsüyle bile insanı bunaltan kışlık bir kazak, ayağında plastik terlikler. Mevsimler ötesi bir uyum tutturmuştu belli ki. Sağı solu erimiş elektrikli plastik cezvede kahve yapıyordu kendisine.

"Günaydın," dedim. Başını kaldırdı, gözlerinin içi gülerek baktı yüzüme. Ölümün bu kadar yakınında, bu kadar içindeyken nasıl olup da gülebildiğini düşündüm. Fark etmiyordu ki onun için, işini yapıyordu. Ha ev için temel kazmış, ha mezar yeri kazmış, hepsi insanlar için değil miydi?

"Buyurun?" dedi.

"Bir mezar yeri soracaktım."

"Var mı ada parsel numarası?"

"Yok. Bilmiyorum."

"Kimin mezarı?"

Babaannemin adını söyledim. Kahve kaynamıştı. "Nesi oluyordun sen, Fatma Hanım'ın?" derken elektrikli cezvenin fişini çekti.

"Torunuyum."

"Ağaçların arkasında kalıyor, ben seni götüreyim," dedi.

"Önce kahvenizi için," dedim, "acelem yok, beklerim."

Cevap vermedi. Duvara raf niyetine çaktığı kalastan iki çay bardağı indirdi, büyük bir dikkatle bardaklara bölüştürdü Türk kahvesini. Daha fazla koyduğunu bana uzattı. "Ziyan etmeyelim, iki yudumda biter zaten."

Bir elini beline koyup höpürdeterek içti kahvesini. Benim de içmemi bekledi, sonra girdi lafa.

"İstanbul'da mı yaşıyorsun sen?"

"Evet."

"Babana mı geldin?"

Başımı salladım. Kahvenin tadı harikaydı.

"Kötüymüş öyle mi? Geçen çarşıda dediler. Eh, ne olacak ki, hepimizin geleceği yer burası, ötesini yukarıdaki bilir."

Kahveler bitince eline boş bir bidon alıp önüme düştü, yürümeye başladık. Sol ayağı, sağ ayağından kısaydı. Her seferinde terlikli ayağını sürüyerek çekiyordu diğerinin yanına. Hayratın önünde durdu. Bidona su doldurdu. Elini yüzünü yıkadı. Ağzını çalkaladı, tükürdü. "Allah'a şükür," dedi eliyle ensesini sıvazlayıp.

Bütün mezarların yerini ezbere biliyordu. Aslında onun açısından bakınca şaşılacak bir durum değildi bu. Aklıma dergiyi baskıya göndereceğimiz o son gecelerin hummalı çalışması geldi. Aniden değiştirilmesine karar verilen bir font, çözünürlüğü beğenilmeyen bir fotoğraf için yenileri gerekirdi. "Falanca dosyanın içindeki filanca dosyada olacaktı o fotoğraf, şu isimle kaydetmiştim," derdim. Çoğu zaman birine söylememe gerek bile kalmazdı, kendiliğinden bir hareketle çıkıverirdi karşıma istediğim fotoğraf. Bir farkım yoktu mezarlık bekçisinden. İşimizi yapıyorduk. Elimizle koyduklarımızı, zamanı gelince buluyorduk.

Hafif bir eğim çıktık, sola döndük, "İşte burası," dedi. Bakımsızdı mezar. Uzun zamandır kimsenin gelmediği belli oluyordu. Mor kaktüslerin arası yabani otlarla, çürümüş yapraklarla dolmuştu. Hemen işe koyuldu. Otları yoldu, yaprakları yere attı.

"Yazısı silinmiş," dedim.

"Olur öyle," dedi bidondaki suyla mezarı yıkarken, "ustaya söylerim bir yolu düştüğünde hepsinin üstünden geçer. Arada

yaptırmak lazım zaten. Zaman silip gidiyor bu yazıları. Sanırsın burada kimin yattığı bilinmesin istiyor. Saygısından siliyor anlayacağın."

Yıkama işini bitirince bidonu yere koyup ellerini açtı, dua etti. Ben de hemen babaannemin ezberlettiği iki duayı mırıldandım. Kendisine edilecek duayı, kendisi öğretmişti.

"Sen otur babaannenle, ben döneyim," dedi, bidonunu aldı, "yolu bulabilir misin?"

Ayağını sürükleyerek uzaklaştı. Sürüdüğü ayağındaki terliğin tabanı iyice incelmişti. Çatlak topuğu yere değiyordu. Köşeyi döndüğü anda para vermeyi unuttuğumu fark ettim. Arkasından seslenip ölülerin huzurunu kaçırmak istemedim.

Mezarın ayakucuna oturdum. Öylece kalmak istiyordum orada. Zaman kendi bildiğince geçip gitsin. Önce yazıları silsin, sonra da beni. Mezar taşında zamana direnen harfler, zihnimde bana direnen anılar kalsın sadece. Ne kadar yerinden sökmek istese de babaannemin görüntüsünü kazıyamasın. Babaannem, İstanbul'daki evde çay içiyor; babaannem, yazlığın mutfağında kızartma yapıyor; babaannem toplamış elbisesinin eteklerini yukarı, ayaklarını denize sokuyor; babaannem, pazaryerinde şişman bir kadınla pazarlık ediyor; babaannem...

Huzur içinde uyuyabilirsin babaanne, anıların bende duruyor. Büyük deprem olduğunda nasıl korkmuştuk, hatırlıyor musun? Gecenin bir yarısı dalmıştın odama, "Müzeyyen, uyan!" diye çığlık atarak. Sana bir şey oldu sanmıştım, yüreğim ağzıma gelmişti. Sonradan ne kadar, "Bizim burada hissedilmedi," desem de kabul etmemiştin. Elini yumruk yapıp göğsüne vurur, "Ben depremleri buramda hissederim kızım," derdin. Sen bütün acıları, ölümleri, zalimin zulmünü oranda hissettin babaanne. Annemin ölümünü de

hissetmiş miydin? Gelinin pencereden uçarken de yanmış mıydı yüreğin? Ya babam? Babam için ne hissediyorsun?

Sever miydin babamı, yani gerçekten sever miydin, hep merak etmişimdir. Oğlunun haylazlıklarını örtbas etmeye çalışan bir anne miydin yoksa? Hep kızmışımdır sana, neden annemle babamın evlenmesi için o kadar baskı yaptın ki. Neydi amacın? Bunları hiç konuşamadık. "Müzeyyen, arada bir otur dizimin dibine de sohbet edelim," derdin, hiç oralı olmazdım. Sözünü dinleseydim, bunları mı konuşacaktık? Belki de amacın beni de bir an önce evlendirmekti. "Olmaz kızım," diyecektin saçlarımı okşayarak, "öyle tek başına geçmez ömür, kutsaldır aile, yaşın geldi artık."

Güldüğüme bakma. Dinlemezdim sözünü. Aile dediğin şey, bitmeyen bir mide yangısı babaanne. O kutsallık palavrası da kandırmazdı beni. Hepsi boş.

İstiyorum ki zaman artık kendi bildiğince aksın; neyi sileceğine, neyi bırakacağına o karar versin. Ama olmuyor babaanne. Başaramıyorum. İyi olmayı da başaramıyorum zaten. Bir kurabilsem boşalmış zembereğimi, belki herkesin kötülüğünü istemem artık. Bunları söylüyorum diye kızma bana. Güzel haberler de vermek isterdim sana. Ama dünya her geçen gün daha da yaşanmaz bir yer oluyor. Bir küfürden ötesini hak etmiyor hayat.

Geveze zihnimi susturup kuş ötüşlerine kulak kabarttım. "Gözümü bağla, saati kulağıma daya, tıkırtısından bilirim markasını," derdi babam. Keşke ben de ötüşlerinden kuşları tanıyabilseydim. Hatta ne dediklerini anlasaydım. Yok olurdu o zaman kötülük. Kuşların, köpeklerin, kedilerin, atların, balıkların, ağaçların, mor kaktüslerin, çiçeklerin, cümle doğanın sözünü anlasaydım, anlasaydık yok olurdu kötülük. Belki.

Kalktım. Bir mezarın başından ayrılırken ne yapılacağını bilmediğimden parmak uçlarımla şöyle bir dokundum mermere.

Annemi ziyarete gittiğimde, kendimde o gücü bulup gidebildiğimde de böyle yapardım. “Görüşürüz babaanne,” dedim.

Çıkarken mezarlık bekçisine baktım, kulübe boştu.

Parayı elektrikli cezvenin yanına bıraktım.

12

Sessizlik

Eve geldiğimde gençten bir kızı yolcu ediyordu Hayriye Hanım. Eczacının kızı Pınar'mış. Babamın çığlıkları artınca dayanamayıp çağırmış. "Uyuyabilmesi için bir iğne yaptım, oldukça güçlü bir şey," dedi Pınar, "bu geceyi rahat geçirir inşallah."

İçeri girdim. Kanepenin karşısındaki koltuğa oturup babama baktım. Uyuyordu. Bir ara gözünü açar gibi oldu. Heyecanlandım. Konuşursa ne demem gerektiğini düşündüm. Kapadı gözlerini.

"Bir şeyler yer misin Müzeyyen?" dedi Hayriye Hanım, "Yayla çorbasıyla kabak yemeği var."

Sadece çorba içtim.

Yukarı katta, banyonun hemen yanındaki odaya girdim. Eskiden babaannemin yattığı oda. Biri pencere kenarında karşılıklı iki yatak. Ortalarında bir komodin. Birinin ayakucunda kapının tam açılmasına engel olan bir gardırop, diğerininkinde ahşap, eski bir sandalye. Üçlü zigonun üstünde, arkasından kablolar sarkan küçük televizyon. Duvarda, babaannemin kırklı yaşlarından kalma bir fotoğrafı. Yanında üniversite yıllarında yaptığım yağlıboya bir tablo.

Yanaşıp tabloyu inceledim. Günbatımı. Sağ tarafa doğru yerleştirilmiş bir kaya. Üstünde siyah bir kedi. Uzayıp giden denizi izliyor. Günbatımının kızıllığı, tabloyu esir almış. Olabildiğince kötü, sıradan, zevksiz. Ön bahçede boyamıştım bu tuvali. Kızlarla buluşmak istemediğim, günlerimi kitap okuyup resim yaparak geçirdiğim bir yazdı. Babaannem üç-beş metre uzağımda oturur beni izlerdi. Arada şeftali soyup getirirdi. Ne çok severim şeftaliyi ve nasıl da dokunamam o iç gıcıklayan tüylerine.

Ben ne kadar atmak istesem de bu tabloyu, izin vermemişti babaannem. “Odama asacağım,” demişti. O gün bugündür, arada ev boyansa da, odaların yerleri değişse de inmedi bu tablo duvardan. Belki de bir tek onun yeri değişmedi.

Sandalyeye oturup televizyonu açtım. Sesini iyice kıstım. Boynuz antenini sağa sola oynatsam da ancak bir-iki kanal yakalayabildim. Görevi yalan söylemek olan haber kanallarından birinde üç adamla bir kadın konuşuyorlardı. El kol hareketlerinden, yüzlerindeki gerilimden saçmaladıklarını anladım. Altyazıda “Ortadoğu’nun yeni düzeni” yazıyordu.

Sessizliğin, yalanları berraklaştıran bir sihir olduğunu düşünürken sandalyenin tepesinde dalıp gitmişim.

Sırt ağrısıyla kendime geldim. İçim geçmiş. Televizyonda ne olduğunu anlamadığım bir program vardı. Ak sakallı bir dede, elinde keserle baston yapıyordu. Uzaktan kumandasız televizyonu, düğmesine basarak kapattım. Son bir güçle gözlüğümü çıkarıp saplarını özenle katladım. Komodine koydum. Duvar kenarındaki yatağı seçtim. Pencere kenarını Çiğdem’e bıraktım. Kendimi yatağa atıverdim.

13

“Cam kırılınca değil, kan akınca bozulur rüyalar.”

Yeşil çuhayla kaplı bir masada oturuyorsun. Önünde iskambil kâğıtları.

Masanın bir köşesinden; kumar oynayan haline tiksinerek bakıyorsun. Bunun bir rüya olduğunu biliyorsun ama yine de şaşırıyorsun bu haline. Kumardan anlamazsın ki...

Önünde bir bardak soğuk bira var. Bu hoşuna gidiyor.

Üç kişi daha var masada. Tavandan sarkan lambanın solgun ışığında kim olduklarını seçemiyorsun. Her şeyi bir buzlu camın arkasından izliyorsun sanki.

Aniden renk değiştiriyor masa örtüsü, pembe oluyor. Şaşırmıyorsun buna, oyunun tam bu ânında yaşanması gereken bir değişiklik, diye düşünüyorsun. Elindeki kâğıtlara, kâğıtlardaki şekillere, resimlere baktıkça içindeki sıkıntı büyüyor. İkiye bölünmüş krallar, ikiye bölünmüş prensesler. Bir kabarcık gibi ağzına geliyor derdin. Kaybediyorsun. Bilmediğin bir oyunda, tanımadığın kişilere yenilmek üzeresin. İskambil kâğıtlarını pembe masa örtüsüne yüzükoyun yatırıp birana saldırıyorsun. Başını geriye atarak kana kana içiyorsun buz tutmuş içeceği.

Bir an tavansız bir odada olduğunu fark ediyorsun. Tavansız, tabansız. Kuş sürüleri geçiyor üstünüzden, ilerideki bir kayalığa konuyorlar. Masadaki üç kişinin yüzünü seçemiyorsun ama kayalığı en ince ayrıntısına kadar görüyorsun. Girintili, çıkıntılı, tekinsiz.

“Seni bekliyoruz,” diyor bir erkek sesi. Tanıdığın bir ses. Onun sesi. Ürperiyorsun. Bardak düşüyor elinden, kırılmıyor, gürültüyle yuvarlanıyor. “Ucuz atlattım, kırılsaydı rüya bozulurdu,” diye düşünüyorsun. Öteki yarınla göz göze geliyorsun. Ah zavallı prenses,

sen de ikiye bölündün. "Cam kırılınca değil, kan akınca bozulur rüyalar," diyor altta kalan yarın. Cevap vermek istiyorsun, köpek ulumaları bastırıyor sesini. Korkuyor kuşlar. Havalanıyorlar. Ter içinde kalıyorsun. Susmuyor köpekler. Havlıyorlar.

Derin bir nefes alıp gözlerini açıyorsun.

14

Umutsuz köpekler ulurken

Uyku tutmadı.

Şımarık şehir insanlarının yazlık bir yere gelmenin heyecanıyla düşüncesizce alıp sonra da yol kenarına bıraktıkları zavallı köpeklerin havlamaları, inlemeleri, ulumalarıyla sıçradım yerimden. Belli ki iki çete, bir çöplük alanı için kavga ediyordu. Herkes gibi, hepimiz gibi onların da tek derdi bir yere ait olmaktı.

Bu ev için kavga eder miydim? Ne de olsa çocukluğumdan beri kendimi ait hissettiğim tek yerdi burası. Bir-iki tur attım yatakta, sorunun cevabını bulabilmek için. Başımı yastığın altına gömdüm. Olmadı.

Gördüğüm rüyayı hatırlamaya çalıştım. Başaramadım.

Kalktım. Elim ezberlenmiş bir hareketle komodinde duran gözlüğüme gitti. Siyah kedi tablosu, sokaktan gelen ölgün ışığın sarısında ürkütücü göründü gözüme. Kendi yaptığım resimden korktum. Kendimden korktum.

Tülü aralayıp dışarı baktım. Sinan'ın kıçından düşen kırmızı mayosuyla uzaklaştığı yolda çirkin bir çöp bidonu duruyordu. Yarın o çöp bidonunun yanından alımlı vücudu, ulaşılmaz güzellikteki yüzü, iyilik dolu kalbiyle herkesin sevgilisi Çiğdem gelecekti. Ona da, Sinan'a baktığım bu tülün arkasından bakacaktım.

Sandalyeye oturdum. Derin bir nefes aldım. Belki de en doğrusu sabah olmadan buradan ayrılmam olacaktı. Elimi külotumdan içeri sokup kasığımı kaşıdım, ter içindeydim. Midem ekşiyordu, bir aynanın karşısında dilimi çıkarıp ne kadar sarı olduğuna bakmak istedim.

En iyisi bir mektup yazmak olacaktı. Belki de iki; biri babama, biri Çiğdem'e.

Babama mektup yazmak düşüncesinden hemen vazgeçtim. Kendisi okuyamayacaktı ki. Yazdıklarımın başka birinin, Çiğdem'in ya da Hayriye Hanım'ın sesiyle dillendirilmesini istemedim.

Çiğdem'e yazmalıydım. Sadece Çiğdem'e.

Öyle hızla kalktım ki yerimden, başım döndü. Gözlerimi ovuşturdum. Çantamdan defterimle kalemimi çıkardım. Sandalyeyi, pencere kenarına doğru çektim. Tülü sonuna kadar açtım, sarı ışık odaya iyice sızdı. Defterin boş bir sayfasını açtım. Ucu kıvrık bir "S" harfi yaptığım anda durdum. Güldüm kendime. Bu mektuba "Sevgili Çiğdem" diye başlayacak kadar saf olmama güldüm.

Yırttım sayfayı, buruşturup yere attım. Bir sigara yaktım. Baştan başladım.

Çiğdem,

Seni neden sevmediğimi çok düşündüm.

Mektubuma böyle bir cümleyle başlamama şaşırmışsındır belki. Çünkü öyle iyiliklerle bezelisin ki, seni sevmediğimi hiç düşünmemişsindir. Sadece biraz uyumsuz-biraz huysuz-asık suratlı-duygularını gösteremeyen bir ablayım senin gözünde. Hatta içinden, "Ona yardımcı olmalıyım, ketum ve soğuk ama yine de benim biricik ablam," diyorsundur belki. O bitmeyen sevgi pastandan daha büyük bir dilim yedirmeye çalışıyorsundur bana. Yanında ne zaman adım geçse, uzun kirpiklerini kırpıştırıp şekerli benzetmeler yapıyorsundur hakkımda. Çünkü sen insanları sevmeyi seviyorsun Çiğdem. Hele ki o insan ablansa.

Ama ablan, adı güzelliklerle bezeli Müzeyyen, seni sevmiyor. Hiçbir zaman sevmedi. Senin için kahkaha atmadı, gözyaşı dökmedi. Belki adı konulamaz kafa karışıklıklarıyla arada bir sarıldığım falan olmuştur, özür dilerim. Bir an için bile aramızda bir sevgi bağı olduğu duygusunu yarattıysam özür dilerim.

Bak nasıl da kafam karışık, bir nefret mektubunda iki kere "özür dilerim" yazdım. Annem yüzünden böyle oldu. Seni sevmemi o kadar çok istedi ki, içimde bir yerlerde kararsız kuşlar uçtu yıllarca.

Bil ki o sonu gelmez şımarıklıkların annemi aramızdan, annemi benden aldığı günden beri kendimden şüphe etmeyeceğim kadar keskin bir duyguyla nefret ediyorum senden.

Bir an durdum. Annemin ölümünü düşündüm.

Sosyal Bilgiler kitabı. Çiğdem'in bitmek bilmeyen ağlaması. Üzümlü kek kokusu. Halıdaki yılan. Annemin havada sallanan eli. Kaldırım. Kan. Kan.

Hiçbir toz bezi temizlemez kaldırıma yayılmış kanı.

Köpekler ulumaya başladı aniden. Ölümün anısı bile yetiyordu kokusunu almalarına.

Boş boş baktım yazdıklarıma. Ne yapmaya çalışıyordum? Nefretimi süslü cümlelerle kutsallaştırmanın ne anlamı vardı? Bir anlam yüklememe ne gerek vardı? Kıskanıyordum. Bu yeterli değil miydi, sevgisizliğimi anlatmak için?

Kötüydüm ben. Bu kadar basit.

Yırttım sayfayı. Buruşturup öncekinin yanına attım.

Yıllarca güzel yazı defterine oya gibi yazısıyla alfabeyi yazmaya çalışan Müzeyyen, bir anda sayfaları yırtmaya başlamıştı. Ne de olsa öfkesini bedeninden çıkaracak kadar cesurdu Müzeyyen.

Baldırımdaki derin yara izine baktım. Herkesin böylesine iyi olduğu dünyada kötü olma hakkımı sonuna kadar kullanmaya karar verdiğim o geceyi hatırladım. Kendimi kanatmıştım. Başkalarının beni kanatmasına izin verdiğim yıllardan sonra, karar vermiş, kendimi kesmiştim. O anda cesurca gelen bu hareketin kırılganlığına üzüldüm birden. Kendime üzüldüm. Yine.

Mektup yazmayacaktım. Gitmeyecektim. Bekleyecektim Çiğdem'i. Bu kez ben kanatacaktım.

Terden ıslanmış tişörtümü çıkarıp boynumu, koltuk altlarımı sildim. Dertop ettiğim tişörtü yere buruşturulmuş kâğıtların yanına attım. Yüzükoyun yattım. Çıplak göğüslerim ezildi ağırlığımla. Çarşafın serin bir köşesini aradım. Bulamadım.

Tam dalmak üzereyken gözlüğümün hâlâ yüzümde olduğunu fark ettim. Çıkarıp yere attım.

15

Kırmızı salyangoz

Yeni güne yağmurla uyandım.

Bu mevsimin oyunbaz havasını hatırlamak iyi geldi. Çocukken çok severdim aniden başlayıp bir-iki saat içinde dinen yağmurları. Çamurlu yollar, su birikintileri, altüst olan topraktan fışkıran solucanlar, yolunu kaybetmiş salyangozlar, yeni oyunlar demekti. Başka çocukların anneleri üst baş kirleten oyunlara kızardı ama babaannem hiç ses çıkarmazdı. "İyidir toprağı avuçlamak," derdi, "toprağı seven, insanı da sever."

Bilmezdi ki toprağı değil kirlenmeyi sevdiğim için dalardım o çamurlu yerlere.

Sevmedim; toprağı da, insanı da.

Ortalarından kestiğim, taşlarla ezdiğim solucanlar kadar nefret ediyordum insanlardan.

Büyüdüm artık. Şimdi vıcık vıcık bedeniyle kaçacak delik arayan bir solucan görsem parçalamam. Yıllar geçtikçe anladım ki, solucanlardan çıkmıyor, insanlara olan hıncım.

Uzun uzun yıkadım yüzümü. Dişetim kanadı yine. Kaç zamandır atkuyruğu yapmamıştım saçlarımı, ne kadar rahat olduğunu unutmuşum. Beğendim kendimi. Şile bezi elbisemin üstüne ince bir hırka geçirip aşağı indim.

Nejat Bey uyuyordu. İyice sarınmış pikesine. Oksijen maskesi hafiften kaymış. Gidip düzeltmeyi düşündüm, vazgeçtim. Hayriye Hanım, mutfaktaki işini bitirince halleder nasıl olsa. Sessizce çıktım evden.

İnce ince yağıyordu yağmur. Hırkamın iki yakasını bir araya getirip yürümeye başladım. Gözlük camlarıma düşen her damlaya sevinip

uçsuz bucaksız bir okyanusta yüzer gibi ilerledim.

Özlem sevmez yağmuru. "Deli misin kızım," der yağmurda yürüyelim dediğimde, "pencere kenarına oturup izlemek dururken ne âlemi var ıslanmanın?"

Oysa yağmurda ıslanmanın verdiği huzur hiçbir şeyde yoktur. İnsan olmaktan utanmadığın tek andır, ağaçlar gibi, çiçekler gibi, köpekler, kuşlar, kediler, bildiğin-bilmediğin bütün hayvanlar gibi ıslandığın an. Doğanın bir parçası olduğunu hissedersin. Manzaraya dışarıdan bakan kibirli insanlardan uzakta, o manzaranın bir parçası olursun. Irkının kendini beğenmişliğini unutur, bir böcek kadar özgür, sunarsın kendini doğaya. Yalan yoktur o anda. Aldatma yoktur. İki kuruşluk hesap için bin kazık atan dostlar, uçkurunun derdine düşmüş babalar, hayatını altüst eden kardeşler yoktur. Yağmur damlaları vardır sadece. Bir de sen.

Yol kenarındaki su birikintilerine basa basa yürüdüm. Girişteki duvarın üstünde oturdum biraz. Bir sigara yaktım, zar zor. Üç dört nefes çekemeden söndü sigara. Karşıdaki incir ağacına baktım. Ağaçları, kuşları adlarıyla bilmeyen bütün insanlara okkalı bir küfür savurdum içimden. Ağaç değil onun adı; zeytin, çınar, elma, kavak... Kuş değil onun adı; güvercin, serçe, karga, saka...

İnsan değil bizim adımız; yalancı, katil, ikiyüzlü, rezil...

Yağmurda ağaç altına girilmez, diyenlere inat incir ağacına doğru koştum. Çaksın şimşekler, vursun yıldırımlar, gelecekse ölüm bir saniye bile gecikmeden burada gelsin.

Damlalar, yapraklardan süzülüp düştü alnıma. Ağacın kendinden emin gövdesinde ilerleyen bir salyangoza baktım. Tuhaftı rengi. Kırmızımsı. İyice yaklaşınca durdu. Tedirginlikle duyargalarını oynattı.

"Merhaba," dedim.

"O kadar yakında durma, rahatsız oluyorum," dedi.

Bir adım geri gittim. Uzaklaşınca daha iyi gördüm ağacın gövdesinde bıraktığı yaldızlı izi.

"Rengin bir garip," dedim, "daha önce hiç kırmızı salyangoz görmemiştim."

"Biliyorum, biraz farklıyım. Ama hiç dert etmedim bunu. Taşların arasına sığınan kertenkelelerden, göl kenarında pusuya yatan kurbağalardan, en savunmasız anlarda saldırıya geçen kuşlardan, bahçelerine yanaşmayalım diye sağa sola sarmısak asan insanlardan, sırf zevk için ağızlarından salyalar akıtarak kabuklarımızı kıran çocuklardan daha tehlikeli değil rengim."

Bir an utandım. Doğruyu söylemek istedim.

"Ben de çok salyangoz ezdim çocukken," dedim.

Şaşırmadı buna. Hatta gülümsedi. Belki de bana öyle geldi.

"Neden?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Canımı sıkan her şeyden intikam almak için galiba. Solucanları parçalıyordum, salyangozların kabuklarını kırıyordum. İçimden bir şeyler akıyordu. Kendimi önemli hissediyordum öyle yapınca. Ağaçlar, kayalar, bulutlar kadar önemli. Yağmur kadar güzel. Rüzgâr kadar güçlü. Güneş ışığı kadar neşeli. Rahatlıyordum."

"Öldürerek. Yok ederek. Senden güçsüz olanı ezerek. Parçalayarak. Kanatarak."

"Beni kanatanlara neden bir şey demiyorsun? Benden güçlü olanların her gün ezdiği, parçaladığı ruhumu korumak için neden bir şey demiyorsun? Tuzaklarla, sahte gülüşlerle, riyakâr cümlelerle beni hücre hücre azaltanlar, daha mı masum yani?"

Birkaç milim ilerledi. Konuşmadan önce gözlerime yanaşmak, ruhumun en karanlık köşesine bakmak istiyordu sanki.

"Doğa böyle süslü cümlelere, kendini acındırma söylevlerine kanmayacak kadar akıllıdır. Bunu sen de biliyorsun. Ne kendini kandır ne de beni. İçindeki kötülüğe bahane arama. Biz salyangozlar, bütün

bu kötülüklerle milyonlarca yıldır savaşıyoruz. Kurbağanın yapışkanlı dilinin tadını doğduğumuz anda biliyoruz biz. Bir kuş tarafından kapıldığımızda kabuğumuzun ne tür kayalara vurula vurula parçalanacağını, etimizin kaç lokmada yutulacağını öğrenerek büyüyoruz. Süslü cümlelerin ardına sığınmadan, başımıza gelecek kötülüklere bir kılıf aramadan. Sen de yüzleş artık kendinle. Kötü olmak, iyiymiş gibi davranan bir sahtekâr olmaktan daha kötü değil. Yüzleş kendinle Müzeyyen."

Adımı duyunca ürperdim birden. Karın boşluğumdaki girdap, bildiğim bütün cümleleri yuttu. Sustum, kaldım.

"Şaşırma öyle. Elbette tanıyorum seni. Biz kırmızı salyangozlar birbirimizi tanırız."

"Bir sigara içebilir miyim," dedim, "rahatsız olur musun?"

"Yüzüme doğru üflemezsen sorun olmaz," dedi.

Yağmur dinmek üzereydi. Gözlük camlarımdaki damlaları hırkama siliverdim gelişigüzel. Kaçıp gitmesinden korktuğum için gözümü salyangozdan ayırmadan bir sigara çıkarıp yaktım. Başımı geriye attım, gökyüzüne üfledim ilk nefesi.

"Peki bütün o kötülükleri bilmek neye yarıyor?"

"Hiçbir şeye."

Sustuk. Çaresizliğin sessizliği değildi bu. Tanımların, benzetmelerin, parlak sözlerin arasına sıkışmadan yaşama dokunabilmenin sessizliğiydi. İyinin ve kötünün bahçesinde, birini diğerinin önüne koymadan, ölümlü bir canlı olmanın, değeri zor anlaşılır sükûneti.

Özlem'le ders kitaplarından fal bakmaca oynardık sınav haftalarında. Vizeler ya da finaller başladı mı, salondaki masanın üstüne yayılırdık. Tek odalı evimizin özene bezene döşediğimiz tek yeri olan salon, hafta boyunca sigara dumanıyla, ders kitabı tozuyla, boya kokusuyla dolardı.

“Seninki zevkli kızım,” derdi Özlem, “bir de benim halime baksana. Hay sokayım ben, sizin yöneylem araştırmalarınıza, ne bu be?”

“Boşa boyuyorum ben bunları, ressamlıktan para kazanamayacağım belli. Şu tasarım işini kıvıramazsam ömür boyu sen bakarsın bana. İnmem sırtından vallahi.”

Böyle neşeli, bilmiş konuşmazdık çoğu zaman. Küfür, kıyamet. Özlem akademisyen olmayı o zamandan kafasına koymuştu. Ben de adı sanı duyulmuş, tablosu para eden bir ressam olamayacağımı ilk yılın sonunda anlamıştım. Kafamı sayfa tasarımına yatırıp dergilerde staj yapmaya da o yıllarda başladım.

Kahvenin mide ekşitmeye, sigaranın burun deliklerini kurutmaya başladığı kriz anlarında, “Sayfa ve satır alayım,” derdi Özlem. Böylece akademik falımızı açmaya başlardık.

“Sayfa otuz beş, satır sekiz.”

Hangi derse çalışıyorsa, önünde hangi dersin kitabı varsa, mahkûmun cezasını açıklayacak hâkim edasıyla açar, parmağını satırlarda kaydırıp kararı okurdu Özlem.

Bu deneyler, ilke düzeyinde sorunu çözmekle birlikte, insansı maymunlarda ilk oluşum halinde bile olsa insan konuşmasına benzer hiçbir şeyin bulunmadığını bir kez daha göstermiştir.

Hemen rastgele seçimle kaderimi belirleyen cümleyi, büyük bir ciddiyetle yorumlamaya başlardı. Kaşlarını çatar, kendine ciddi bir hava vermeye çalışıp üçüncü sınıf bir televizyon dizisinin yapımcıdan torpilli oyuncusu kadar kötü bir performans sergilerdi.

“Akademik falınız net bir şekilde gösteriyor ki siz bir maymunsunuz, Müzeyyen Hanım. İnsansı maymun olmanız bilimsel gerçeği değiştirmiyor. Maymunun önde gidesiniz. Maymun kere maymunsunuz. Üstelik insan konuşmasına benzer hiçbir şeyiniz yok.

Varsa yoksa homurdanma, inleme, abuk sabuk sesler çıkarma. Kısacası insanlıkla ilginiz yok sizin. Hani biraz zorlasak, birkaç deney daha yapsak size en yakın familyanın öküz familyası olduğunu bulabiliriz. Bence siz maymun görüntüsünde bir öküzsünüz Müzeyyen Hanım. Karar verilmiştir."

Sonuna doğru ciddiyetini koruyamaz makaraları koyardı. Kahkahalar uçuşurdu havada. Tabii Özlem, akademik fal konusunda daha şanslıydı. Sanat Tarihi kitabından açılan bir sayfanın cümleleriyle havaya girerdi uyuz: "Söylüyorum kızım ben sana, bak falda da aynı şey çıktı, bir tarafımda rüzgâr tanrıları bir tarafımda su perisiyle mükemmel kadınlığın simgesiyim, ben Rönesans'ın ta kendisiyim."

Neşeli olmayı öğretmişti Özlem bana. Varsa eğer normallik diye bir şey, normal olmayı. Âşık olmayı. Âşık olunmayı.

Özlem'siz bir maymundum ben. Bir öküz. Ya da...

Hâlâ karşımdaydı salyangoz. Bakışları üstümdeyken bitmiş sigaramı ne yapacağımı bilemedim.

"At yere at, hep aynı şeyi yapmıyor musunuz zaten?" dedi.

Bir su birikintisinin içine attım sigaramı. Utandım.

"Yine uykusuzluk çekiyor musun?"

Biliyordu. Benimle ilgili her şeyi biliyordu. Zihnimin koridorlarında ne varsa, beni çevreleyen dünyada ne yaşanıyorsa biliyordu. Bir an bu kadar çıplak kalmaktan rahatsız oldum. Bir salyangozun konuşuyor olması garip gelmemişti ama kabuklarımı bu kadar sorumsuzca soymasından ürpermiştim. İçimdeki karanlık büyüdü birden. Aklımın tuzağına mı düşmüştüm? Deliriyor muydum? Yıllar sonra Çiğdem'i görecek olmak böylesine derin bir uçurum muydu? Eğer gerçekten dinlemeyi başarırsan, duyarsın bir salyangozun ne dediğini. Ama asla zihninde yaldızlı bir iz bırakarak sürünmesine izin vermemelisin. Hay ben böyle salyangozun...

“Küfretme, küfretme,” dedi, “dostça bir soru sordum sadece. İstersen burada noktalayabiliriz sohbeti.”

“Dostluğa inanmam,” dedim.

“Özlem’in dostluğuna da mı?”

Düşündüm bir an. Kayıtsız şartsız, “Evet,” diyebilir miydim bu soruya? Zaten bu bir anlık duraksama bile salyangozun gerçeği anlamasına yeterdi. Anlamamalıydı. En güvendiğim limanda bile huzursuz olduğumu anlamamalıydı. Doğal davranmalıydım.

“O başka,” dedim, “bir tek o başka.”

Gülümsedi. Olmayan yüzüyle gülümsedi. Gördüğüm bütün yüzlerin, bütün ifadelerinden daha can yakıcı bir gülümseme.

Konuyu değiştirmek için aceleyle, “Sormayı bilen herkes kadar uykusuzum,” dedim.

“Cevapları bulabiliyor musun peki?”

“Sormak yetiyor bana. Cevap bulmakla zaman kaybetmiyorum. Sormayı öğrendikçe daha kararlı, daha sakin, daha güçlü oluyorum. Yanlış anlama, sorgulamak değil kastettiğim, sadece sormak. Şu ağacın dallarının niye yeşil olduğunu sorgulamıyorum örneğin, o yeşilliğe baktığımda ne gördüğümü sormak yetiyor bana.”

“Ah canım benim, kıyamam sana.”

“Ne demek şimdi bu? Niye dalga geçiyorsun?”

“Böylesiniz siz insanlar. Kaypak bir cümlenin, oyunlu bir cümlenin gölgesinde yaşamayı seviyorsunuz. Ağaç, ağaçtır. Sana özel bir cümle fısıldamak derdinde değildir. Bildiği gibi yaşar, bildiği yaşama bizleri ortak eder, hepsi bu. Hangi canlıya iyilik, hangisine kötülük yaptığını düşünmeden, doğanın kahramanı rolüne soyunmadan doğar, büyür, ölür. Ama siz insanlara yetmez bu, başka anlamlar ararsınız ağacın varlığında. Masallar, meseller, kutsal kitaplar... Şu garibim ağacın kudretiyle kendinizi temize çekme çabaları. Bitmek tükenmek bilmez kötülüğünüzü gizlemek için bulabildiğiniz her yalana, her benzetmeye

sığınırsınız. Yorulmadınız mı kendinizi kandırmaktan yahu? Birbirinizi öldürmekten, yalan söylemekten, aldatmaktan, nefretle beslemekten yorulmadınız mı? Bari ikiyüzlülüğünüze doğayı alet etmekten yorulun, utanın, vazgeçin. Yapmayın. En azından sen yapma, Müzeyyen."

Konuşması boyunca tuttuğum nefesimi bıraktım. Bir an elimin ayasıyla ezmek istedim bu ukala salyangozu.

"İşte tam da bunu diyorum Müzeyyen. Öldürmek istiyorsan öldür beni. Bu çok daha gerçek olacaktır. Sefilsen sefilsin, kötüysen kötüsün, katilsen katilsin. Kandırma kendini, maymun falan değilsin. İnsansın sen. Hangi din, hangi dil aklar kötülüğünüzü. Bir gün sana, 'Neden yaptın bu kötülükleri?' diye sorduklarında ne diyeceksin? 'Günün birinde salyangozun teki bana hiçbir maske kötülüğü örtemez, o yüzden yaptım,' desen kim inanır sana?"

Başım önde kalakaldım.

"Konuşmak istemiyorum artık," diyebildim sadece.

"Yağmur dindi zaten, hadi git yoluna. Sitenin girişindeki bakkala uğrarsın sen şimdi. İki paket sigara alırsın. Biraz sohbet edersin. Eve geç gitmek, Çiğdem'i biraz daha geç görmek için elinden geleni yaparsın. Hep kaçtın, yine kaçarsın. Git hadi. Git."

Kararlılıkla döndüm arkamı. Çokbilmiş salyangozun bir kelimesini daha duymak istemiyordum. Bütün erken ölümleri, savaşları, açgözlülükleri, iktidar hırsıyla yanıp kavrulan bedenlerin günahlarını, salyalı ağızların yalanlarını, sahte mutlulukların felce uğrattığı duyguların ağırlığını bana taşıtmasını istemiyordum.

Hırkamın önünü kapatıp yürümeye başladım. Üç-dört adım atmadan cılızlaşan çığlığını duydum.

"Hep kaybedeceksin Müzeyyen. O kumar masasında kaybeden hep sen olacaksın. Kabul et artık bunu!"

Döndüm. Hızla yürüdüm incir ağacına doğru. Koştum.

Çantamı bir balyoz gibi sallayıp çaktım hayvanın tepesine. Bir daha, bir daha, bir daha.

Kabuğu çatırdadı. O tüyler ürpertici sesin yankısı tüm dünyayı kapladı.

Paramparça oluncaya kadar devam ettim. Durdum sonra. Kesik kesik nefes alıyordum. Terlemiştim.

Ağaçtan bir yaprak koparıp sildim çantamı. Elimi kırmızı bir salyangozun sümüksü bedeniyle kirletecek değildim.

16

Bazen bilge sahneye çıkmaz

Bakkaldan içeri girdiğimde sakinleşmiştim.

Hatta hikâyenin değişeceğine dair bir umut yeşermişti içimde. Sarsıcı tiyatro oyunlarında, baş döndüren filmlerde, görkemli romanlarda, hatta şapka uçuran tablolarda hep öyle olmaz mı? Bir yolculuktadır kahraman. Hayat yolculuğunun bütün evrelerini yansıtan simgesel bir yolculuk. Olaylar karmaşıklaştığında, yolculuk bitimsiz hale geldiğinde, kahraman içinden çıkamayacağı bir batağa saplandığında bilge çıkar karşısına. Kırılma ânıdır o an. Yolculuk başka bir hedefe doğru evrilir. Gerçeklik başka bir yere sıçrar, renkler değişir, umutlar yeşerir. Artık her şeyin yeni bir anlamı vardır. Sokakta top oynayan çocukların, trafik lambalarının, berber dükkânlarının, turşu kavanozlarının, eskiden kalma şarkıların, parkların anlamları değişir birden. Bilgenin her sözü, her hecesi bilinmezler labirentindeki kapıları açan bir anahtara dönüşür. Kahramanın başındaki hale giderek belirginleşir. Yürüyen, yürüten, izleyen, izleten toplu halde mutlu sona hazırlamıştır kendini.

Kendimi bildim bileli değişmeyen bakkal dükkânı son umudumdu. Belki de bu umut fakirliği yüzünden heyecanla daldım içeri. Değişecekti hikâye. Bilge beni bekliyordu.

Olmadı. Değişmedi. Çocukluğumdan beri floresan ışığının ölgünlüğünde nefes alıp vermeye çalışan bakkalda Hasan Amca'dan başkası yoktu. Onun bilge olamayacağını da yıllar öncesinde keşfetmiştim. Hay ben böyle hikâyenin...

Yaz aylarının telaşlı kalabalığının izleri silinmişti çoktan. Gürültüyle çalışan buzdolabında küçük paketlerde salamlar, üçgen

peynirler, minik kavanozlarda zeytin ezmeleri… Her şey ufak, her şey yazlık, her şey çabucak tüketmelik.

Okuduğu gazeteden gözünü ayırmadı, Hasan Amca. Bu kadar yaşlanmış olacağını tahmin etmezdim.

“Eskiden dükkâna giren müşteriyi selamsız bırakmazdın, Hasan Amca,” dedim.

Yavaşça kaldırdı başını. Yüzüme baktı. Boş boş. Yıllar önce ayrılmış, birbirinin adını bile anmak istemeyen iki sevgili gibiydik. Sessiz, tedirgin.

Kalın camlı gözlüğünü çıkarıp tezgâha koydu. Gazetenin acı dolu manşeti merceğin altında daha da büyüdü.

“Sen?” dedi belli belirsiz.

“Benim Hasan Amca, Fatma Hanım’ın torunu Müzeyyen.”

Adım bir garip geldi kulağıma, heceler dilimde büyüdü. Mü-zey-yen!

Yerinden kalkıp kollarını uzattı. “Nerelerdesin sen kızım,” dedi sevinçle. “Kızım,” dedi. Bana.

İki adım yanaşıp sarıldım. Aramızda tezgâh, tezgâhta gazete, gazetede acı. El örgüsü gri hırkasından rutubet kokusunu çektim ciğerlerime. O sırtıma pat pat vurdukça içimde dereler aktı. Daha sıkı sarıldım.

“Yolum düşmüyordu bir türlü Hasan Amca. İş güç, biliyorsun işte.”

“Olmaz ki ama yavrum. Özlüyoruz yahu. Böyle hayırsız mı yetiştirdi rahmetli seni?”

Ne diyeceğimi bilemedim. Hemen konuyu değiştirmek istedim.

“Hürmet Teyze nasıl, hâlâ karışıyor mu rakına?”

İç geçirdi. Gözlerinin üstüne düşen kaşları çatıldı.

“Söylemediler mi sana?”

“Yoksa?”

“Geçen sene bu vakitler...” Ellerini kaldırıp avuçlarını açtı, yukarı baktı. “Allah rahmet eylesin,” dedi.

Dondum kaldım. Gülerken iri memeleri hoplayan, dünyanın en güzel patatesli gözlemelerini yapan, yirmilik şeker çuvallarını bana mısın demeden kaldıran, adı güzel Hürmet Teyze... Başımı öne eğdim. Diyecek ne vardı ki?

Anlattı durdu Hasan Amca. Küt diye gidivermiş o koca kadın, kalp demişler. Yalanmış ama. İçkisi, sigarası olmayan kadında kalp olur muymuş? Oradan oğluna geçti; tutturmuş zeytinliği müteahhite vereceğim diye, neymiş efendim, pansiyon işine girecekmiş. Hep o gelin olacak kadının başının altından çıkıyormuş bunlar. Nelerine yetmiyormuş kazandıkları? Sanki cebi mi varmış kefen dediğin çaputun? Kız desen, evlendi evleneli hiç uğramaz olmuş buralara. Torunlarını yolda görse tanıyamazmış. Anlattı. Anlattı.

Oysa ben çoktan Hürmet Teyze’nin olmadığı bir dünyanın karanlığında kaybolmuştum. Salyangozun parçalanmış bedeni geldi aklıma.

Olmadı. Bilge rolüne bürünemedi Hasan Amca. Hikâyem olduğu gibi akmaya devam edecekti. Sıradan, boktan. Bütün o anlattıklarından sonra sigara istemeye de utandım. “Buradayım daha, uğrarım yine,” deyip çıktım dükkândan. Bilge olmadığına göre yalan söylediğimi de anlayamazdı nasıl olsa.

Eve doğru yürürken başımı kaldırıp göğe baktım. Gökkuşağı çıkmıştı. Hasan Amca’nın elime tutuşturduğu gofreti yolun kenarına fırlattım.

17

Karanlık bir kuyu

Sahne çok net.

Nejat Bey, pencerenin önündeki kanepede yatıyor. Yüzü oksijen maskesinin ardında. Saçları dağınık, sakalları uzamış. Üstünde pembe pike var. Sol ayağı pikeden dışarı çıkmış. Sarı tırnakları mide bulandırıcı. Ama Nejat Bey, çirkinliklerini gönlünce sergileyebilir. Ne de olsa o, çirkinlikleri, arızaları, hataları, yalanları örtbas edilen erkekler ülkesinin değerli bir üyesi. O bir erkek.

Kanepenin hemen yanında, oksijen tüplerinin arkasında kalan koltukta Hayriye Hanım oturuyor. Kahverengi üstüne sarı yaprak desenleriyle dolu, bebe yaka, basma bir entari var üstünde. Kendi dikmiş. Çorapsız ayaklarını burnu kapalı bir terliğin içine hapsetmiş. Sağ eli, sol bileğini kavramış, bilezikli bileğini. Nejat Bey, Hayriye Hanım'ın yüzünü görmüyor. Hayriye Hanım hep görülmeyen bir yerden konuşan, inildeyen bir ses. O bir kadın.

Çiğdem, babasının ayakucunda. Sarı, çirkin tırnakların kendisine değmesinden korkmuyor. Babasından iğrenmiyor. Hatta dokunsun istiyor. Çocukluğundaki gibi babası hep ona dokunsun, onun saçlarını okşasın istiyor. Dünyanın bütün yükünü taşıyacak kadar anlayışlı bir ifade var yüzünde. "Ben artık buradayım, bütün dertlerini, ağrılarını almaya geldim babacığım," diyor bakışlarıyla. İnandırıcı. Kotunun kısa paçaları ince ayak bileklerini, kırmızı ojeli minicik ayaklarını daha da belirginleştiriyor. Göğüsleri küçük, yok denecek kadar küçük. Ama kimse göğüslerine bakmıyor zaten, öyle uzun bir boynu var ki, insanın gözünü oradan alması mümkün değil. Annesine çekmiş. Çiğdem. O bir prenses.

Perdenin gölgesiyle karanlığa gömülmüş koltukta Müzeyyen oturuyor. Kimseye çekmemiş. Sadece çektirmiş. Tanıdığı, tanımadığı herkese çektirmiş. Babasını sevmiyor, basma entarili kadını sevmiyor, kardeşini sevmiyor. Sevmek nasıl bir şey onu bilmiyor. Geçen yaz, tahtakurusu kokan bir pansiyonda seviştiği adam geliyor aklına. Ayakları çok çirkindi. Onun da sarı, eğri büğrü, uzun tırnakları vardı. Çiğdem odaya "sevgiyle her şeyin üstesinden gelebiliriz" bakışları yayarken Müzeyyen gözlerini kapatıp seviştiği bütün erkeklerin ayaklarını hatırlamaya çalışıyor. Başaramıyor. Yine başaramıyor. O, Müzeyyen. Sadece Müzeyyen.

Kısa film sahnesi, Hayriye Hanım'ın sahte bir iyilikle tınlayan sesiyle bulanıklaşıyor. Bir balon olup patlıyor görüntü. Müzeyyen'in üstüne başına yapışıyor balon parçaları.

"Bak Nejat Bey, kızların burada, sana geldiler."

Oksijen maskesinin arkasından bir inilti duyuluyor. Sulanmış gözleriyle çevreye bakıyor Nejat Bey. Kızlarına. Serum yemekten morarmış, şişmiş elini kaldırmaya çalışıyor. Çiğdem hemen fırlayıp tutuyor elini.

"Yorma kendini babacığım, buradayız, yanındayız."

"Doktorla da konuşacaklar," diyor Hayriye Hanım. Neden böyle bir yalan söylediği belli değil. Oysa kızlarının doktorla konuşmasının bir mucize yaratamayacağını biliyor Nejat Bey.

"Konuşuruz tabii," diyor her yalanın ortağı Çiğdem, "ne gerekiyorsa yaparız. Biz neler atlattık babacığım, bunu da hep birlikte atlatacağız, merak etme."

"Ne atlattık biz?" diye düşünüyor Müzeyyen. "Biz. Bu dörtlü. Yoksa üçümüzü mü kastettin Çiğdem? Kan bağı arar mısın yalan söylerken? Belki ikimiz demek istedin, öyle mi? Ablam ve ben mi diyecektin?"

Sahne çok net. Dört kişi, karanlık bir kuyunun başında oturuyorlar.

Sadece biri cesaret edebiliyor kuyunun içine bakmaya.

18

Milyonlarca nefret cümlesi, milyonlarca nokta

Evin kapısında durdum. Binlerce, çok binlerce görüntü geçti gözlerimin önünden. Birbirine karıştı şekiller, renkler. Kadınlar gördüm en çok; annem, babaannem, Hürmet Teyze, Hayriye Hanım, Özlem, Çiğdem, Çiğdem, Çiğdem...

Bedenler, kafalar, eller, ayaklar yer değiştirdi. Bütün kadınlar tek bir kadın oldu.

Seurat'nın *Les Poseuses* tablosunun tam ortasında duran, önden görünen model. Çıplak. Ufak tefek bir kadın. Çocuksu göğüsler. Yuvarlak bir karın. Omuz boyu açılmış ayaklar, biri hafifçe önde. Ellerini apışarasında birleştirmiş. Saçlarını topuz yapmış. Uzun, biçimsiz çenesi daha da ortaya çıkmış bu yüzden. Sivri burnunun iki yanında, birbirine yakın gözlerinin boş, duygusuz bir ifadesi var. Rahatsız edici bir diklikle bakıyor tabloyu izleyene. Mavi ve kavuniçi ağırlıklı noktalar. Binlerce, milyonlarca nokta. Noktalardan oluşan bir kadın. Hayatının noktalarını bir araya getirip, kendine bir vücut yaratmayı başarmış.

Akademinin ikinci sınıfındayken bu tabloyla ilgili bir sunum hazırlamıştım. Sait Akyıldırım Atölyesi'ni dolduran ressam adayları gülmüştü, "Noktalardan oluşan bir kadın," dememe. İşte o anda da, şimdi olduğu gibi noktalarım, dünyanın dört bir köşesine dağılmıştı. Milyonlarca nefret cümlesinin sonuna konmuşlardı.

Ellerim terledi. Şimdi kapıyı çaldığımda belki de o açacaktı. Yüzünde kocaman bir gülüşle boynuma atılacaktı. Sarılacak, kırmızı dudaklarıyla yanaklarımı öpecekti. Bir daha, bir daha...

Ne yapacağımı bilemedim. Evin arkasına dolandım. Gelip gelmediğini mutfak penceresinden görebilirdim belki. Parmaklarımın

ucunda yükselip içeri baktım. Kimse yoktu.

Kapının önüne döndüm. Derin bir nefes aldım. Dudaklarımı büzüp yavaş yavaş bıraktım nefesimi. Ağzımdan çıkan tıslamayı dinledim. Sağ elimi yumruk yapıp kapıyı çaldım.

Hayriye Hanım açtı kapıyı. "Gel Müzeyyen, gel," dedi, "sabah bakındım sana ama göremedim, ne ara çıktın?"

Cevap vermeden girdim içeri. Bir valiz, kapı önünde çıkarılmış bir çift ayakkabı aradı gözlerim. Hayriye Hanım'ın, "Çiğdem geldi, banyoya girdi, kızcağız çok yorulmuş yolda," demesiyle şaşkın halimden sıyrıldım. Gelmişti.

Hep senin yüzünden oldu bunlar Özlem. Ne gereği vardı ısrar etmenin? Ne gereği vardı bana vicdan dersi vermenin? Ne güzel yaşayıp gidiyordum bütün bunlardan uzakta. Kendime göre bir saatim vardı. Yıllar içinde türlü zorlukla eğitmiştim saniye kolunu. "Nejat Bey'i ve Çiğdem'i göstermeden akıp gideceksin," diye başının etini yemiştim. Onlarla ilgili bir konu olduğunda, daha da hızlı koşuyor, akreple yelkovanı tümüyle bana ait bir zamana geçiriyordu. Ne gereği vardı beni kendi zamanımdan koparıp bu insanların arasına atmanın?

Her kız çocuğu, senin gibi babasına âşık değildir Özlem. Ve bil ki, nefret aşktan çok daha güçlü bir duygudur.

"Kapının önünde bir sigara içeceğim ben," dedim Hayriye Hanım'a, "Çiğdem aşağı inince haber verirsin."

"Çay taze daha. Vereyim mi bir bardak?"

"İstemem."

Verandaya çıktım. Kapıya yakın taraftaki plastik sandalyeye yığılıp kaldım. Paketi çıkarıp sigaraları saydım. Üç tane. Çiğdem'in banyosu kaç sigara sürer acaba?

Yağmurun kabarttığı toprağın kokusu, sigaranın ilk nefesine karıştı. Sırılsıklam olmuş bir köpek geçti yoldan. Bir ara durup bana baktı. Arka ayağıyla kulağını kaşıyıp devam etti hayatına. Hiçbir zaman o

kadar özgür davranamayacağımı düşündüm. İnsanım ben çünkü. Her gün giyinmek, her gece soyunmak zorunda olan bir insan. Para kazanmak için yüzüne bakılmayacak patronların dergilerinde, gazetelerinde çalışan, iş arkadaşlarının aptalca şakalarına gülen, ayın ortasından başlayarak kredi kartı hesaplarına dalan, arada bir kimseye çaktırmadan sutyenini düzelten, rakı masasına oturduğunda yanındaki erkek, “Sen seç,” diye izin verince yiyeceği mezeye karar veren, sevişirken gözlerini kapayan bir kadın.

Noktalardan oluşan bir kadınım ben. Geri geldi noktalarım, sonlarına kondukları bütün nefret cümleleriyle birlikte.

Tam ikinci sigarayı ilkine eklemeye hazırlanırken onun sesiyle irkildim.

“Abla!”

Karşımdaydı işte. Beyaz bir tişört, kısa paçalı bir kot vardı üstünde. Islak saçları omuzlarına yayılmış, yüzünde sıcak bir duşun pembeliğiyle karşımdaydı. Bir eliyle kapının pervazına tutunmuş bana bakıyordu. Ayağa kalktım. Ellerim uyuştu. Sahibinin iplerini çekmesini bekleyen bir kuklaydım artık.

“Sarılmayacak mısın?” dedi. Gülümsedi. Cevap vermemi beklemeden bedenini kapı pervazından kurtarıp boynuma atıldı. Sarıldı. Sıkı sıkı sarıldı.

Ben de sarıldım. Kuklacı iplerimi çekti, kollarım havalandı. Uyuşmuş ellerimi Çiğdem’in beline koydum. Boynumdaki öpücüğü o an hissettim. Üstelik sevdim o öpücüğü, çok sevdim. Hay ben senin gibi kuklacının...

“Kokunu özlemişim,” dedi Çiğdem.

“Her zamanki ter kokum,” diyebildim.

“Her zamanki sivri dilin.”

Boş boş baktım yüzüne. İlk kez görüyor gibiydim. Yaşından büyük gösteriyordu. Göz kenarları biraz daha kırışmış olsa kırklarına

merdiven dayamış bir kadın diyebilirdim. Ama hâlâ çok güzeldi. Üniversite için evden ayrıldığımdan beri hep aralıklarla, kaçamak bakışlarla gördüğüm yüze, parmak uçlarımla dokunmak istedim bir an. Sefil hissettim kendimi.

Bir adım geriye aldı kendini. Omuzlarımdan tutup yüzüme baktı.

“Saçların böyle güzel olmuş,” dedi, “hiç atkuyruğu yapmazdın sen.”

Yazlıkçılar gitmişti. Sadece ömrünü burada geçirenler kalmıştı sitede. Yollar yağmurla yıkanmış, sokak köpekleri su birikintilerinin başına üşüşmüştü. Üstümüzden kuşlar geçerken keskin bir hareketle tekrar kendine çekti beni. “Canım ablam,” dedi.

Dayanamadım. Hüngür hüngür ağlamaya başladım.

Artık Hürmet Teyze’nin olmadığı bir dünyada başka ne yapabilirdim ki?

19

Bütün babalar hayalettir

Karanlık.

Bildiğim en derin karanlık.

Sıkıntılı şatonun siyah beyaz bir köşesinde, burçların tepesinde sisten göz gözü görmüyor.

Nöbetçileri dinlemiyor. Dostunu dinlemiyor. "Kaderim çağırıyor beni!" diyor. Bir sesin peşinden gidiyor. Koca taş merdivenleri hızla, hırsla çıkıp ulaşıyor tepeye. O sese.

Kanepenin bir köşesinde Özlem, bir köşesinde ben, oturmuş film izliyoruz. Çekirdek çitlememe izin vermiyor Özlem, "Bu film öyle çıt çıt gürültüyle izlenecek filmlerden değil," diyor.

Bütün dünya sessiz bu gece, herkes bu filmi izliyor. Üst kattakiler terliklerini sürüyerek dolaşmıyorlar. Sokak lambasının balansı cızırdamıyor. Apartmanın karşısındaki arsanın dibine yuvalanan köpekler bile sustu. Gözlerimizi ikinci el televizyonumuzun, görüntüsü titrek ekranından ayıramıyoruz.

"*Bana acıma; can kulağıyla dinle yalnız, sana bildireceğim gerçeği,*" diyor Hayalet. Hamlet'in beyaz yüzü daha da beyaza çalıyor. Gözlerindeki korku dışında her şey karanlık.

Kanepeye kurulmamızdan iki saat önce başlıyor Özlem'in heyecanı. Akşam yemeği sırasında, "Birlikte film izleyeceğiz bu akşam," diyor. Ağzımı açmama fırsat vermeden ekliyor: "*Hamlet!*"

Babasının en sevdiği oyunmuş *Hamlet*. Kimi zaman, rakı sofrasının en lezzetli anlarında ayağa kalkar, bahtsız prensin o meşhur tiradını okurmuş rahmetli. Hep aynı mimiklerle, aynı jestlerle. Yıllar önce bir yorumundan o kadar etkilenmiş ki, beş gece üst üste gitmiş izlemeye. Özlem öyle çok anlatıyor ki bu hikâyeyi, artık ben de ezbere

biliyorum. Arada bir kütüphaneden bir kitap çıkarıp uzatıyor, 'babamın en sevdiği kitaplardan biri' oluyor hepsinin sıfatı. *Hamlet*'in de kitabı var evde. Bazı satırların altları çizilmiş. Parmaklarını satırlarda dolaştırıyor Özlem.

Babamı kitap okurken düşünüyorum öyle anlarda. Daha doğrusu kitap okuduğu bir sahne hatırlamaya çalışıyorum. Yok. "Olabilir," diyorum içimden, "herkesin babası kitap kurdu olmak zorunda değil." Bu kez babamın evde geçirdiği zamanlarda ne yaptığını bulmaya çalışıyor hafızam. Yok. Bulamıyorum. Babamı, evin içine yerleştiremiyorum.

Özlem'in baba hikâyelerini dinlemeyi, onun kitaplarını okumayı seviyorum. Bana ait olamayan bir babanın görüntüleriyle dolduruyorum zihnimdeki boşlukları.

Sıkılmadan anlatıyor babasını Özlem. Hep. "Evden aldılar ama bizden alamadılar," diyor. Annesinin kitaplarını nasıl sakladığını, zavallı kadıncağızın kaç gece kömürlükte yattığını, bir haber alabilmek için nelere katlandığını anlatırken heyecanlanıyor, hızlı konuşmaya başlıyor. Ezberlediğim hikâyeleri, aynı kelimelerle dinliyorum bir kez daha. Sigarası bitinceye kadar susmuyor. O geceye, askerlerin babasını alıp götürdükleri geceye geldiğinde kesiliyor nefesi. Boş boş sofraya bakıyoruz birlikte. Tabağımdaki ıspanağın yoğurtla karışıp bulamaca dönmüş görüntüsünden iğreniyorum.

Kanepedeyiz. Filmin karanlığı beni içine çekiyor. Parmaklarım birbirine geçmiş durumda. Hamlet, Hayalet'le konuşurken başıma korkunç bir ağrı saplanıyor.

Sis arttıkça artıyor. Hayalet sesini titreterek konuşuyor, ağzını her açışında burun kenarlarındaki derin çizgiler belirginleşiyor.
"Açıklamam yasak olmasaydı eğer yaşadığım zindanın sırlarını, öyle şeyler anlatırdım ki sana, tek kelimesi aklını başından alır, kaynayan kanını donduruverirdi."

O anda bir korku geliyor içime. Bir insan bir insana, bir hayalet bir insana, bir ölü bir canlıya nasıl şeyler anlatabilir ki kaynayan kanını dondursun? Ölülerin anlattıkları, insanı öldürür mü? Bütün ölüler insanın aklını başından alacak gizemli hikâyeler mi götürürler yanlarında? Annem, bir hayalet mi artık? Yoksa hayalet olan babam mıydı, yanımızda olmadığı bütün o yıllar boyunca? Şimdi çıkıp gelse babam, otursa kanepenin orta yerine Özlem'le aramıza, bir hayalet olarak başlasa konuşmaya, anlatsa hikâyesini, biz de ölür müyüz? Ben de Hamlet gibi *"Silerim de bütün boş anıları, bütün kitaplarda yazılan, çizilenleri, gençliğimden, öğrenciliğimden kalanları, yalnız senin buyruğun kalır, beynimin defterinde, yapraklarında, ıvır zıvır bütün bildiklerimin üstünde,"* der miyim ona?

Özlem'in ayağının, bacağıma değmesiyle kendime geliyorum. Yanlamasına uzanmış kanepeye. Elinde sigara. İnce geceliğimin üstünden hissediyorum çıplak ayağının dokunuşunu. İçim ürperiyor. Derin bir nefes alıp kendimi yeniden filme bırakıyorum.

Karanlık. Hâlâ karanlık.

O gece bir daha hayatımda asla böylesi bir karanlığın olmayacağını düşünüyorum.

O mutlu günlerimde düşünmediğim bir gerçek var oysa. İnsan karanlıkla bir kere tanıştı mı, bir daha istese de kurtulamıyor ondan.

20

Kabuğumun içinde

Salonda oturuyorduk.

Sahne çok netti.

Nejat Bey pencerenin önündeki kanepede, pembe pikenin altında yatıyordu. Hayriye Hanım kanepenin hemen yanında, oksijen tüplerinin arkasında kalan koltuktaydı. Çiğdem, babasının ayakucuna ilişiverdi. Perdenin gölgesiyle karanlığa gömülmüş koltuğa da ben oturdum.

Sonunda herkes bir araya gelmişti işte.

"Bak, kızların burada Nejat Bey," dedi Hayriye Hanım.

Yavaşça gözlerini açtı babam. Babam. Oksijen maskesinin ardında, yüzünü pudralamış, karnavaldaki rolüne hazırlanan geçkin bir tiyatrocuya benziyordu. Bir şeyler mırıldandı, ne dediğini anlamadık. "Dur, şunu çıkaralım da rahat et biraz," diye atıldı Hayriye Hanım. Oksijen maskesinin lastiklerini, babamın irileşmiş kulaklarının arkasından, ustalaşmış bir hareketle alıverdi. Ağzının kenarındaki kurumuş salyayı, hiç iğrenmeden sildi eliyle. Kolunun altına destek için koyduğu yastığı düzeltti. Pikesinin ucunu açtı biraz. Nejat Bey, kızlarıyla sohbet etmeye hazırdı artık.

Önce Çiğdem'e sonra bana baktı. Çenesini kaşıdı, o maskenin altında nasıl bunaldığını göstermek istercesine. Ağzından nefes alıp veriyordu, yavaş, hırıltılı.

"Hoş geldin Müzeyyen," dedi.

İrkildim. Neden Çiğdem dururken önce bana, "Hoş geldin," demişti? Başımı salladım hafifçe. Başka bir söyleyeceğim yoktu. Buradaydım işte, daha fazla ne yapabilirdim ki?

Çiğdem gülümsedi. Bunu neden yaptığını hiçbir zaman anlayamayacaktım. İşaretparmaklarını birleştirdi, sonra da birbirlerine vurarak saniyeleri saymaya başladı. Bu anlamsız sessizliği yırtmak için birilerinin konuşması gerekiyordu.

"Birileri olsa da tavla oynasam diyordun Nejat Bey. Müzeyyen bilir oynamayı. Getireyim şuraya sehpayı, oynayıverin ha?" dedi Hayriye Hanım. Söyledi bunu. Hiç çekinmeden söyledi. O an kalkıp suratına bir tokat çakmak geldi içimden. Hemen frenledim kendimi. Belki de doğruydu, yapılması gereken buydu; ölüm gelmemiş gibi davranmak, sıradan bir günün içindeymişiz gibi. Siyah köpekler ıslanmamış, salyangozlar konuşmamış, Hürmet Teyze ölmemiş, Çiğdem ile Müzeyyen yıllar sonra bir araya gelmemiş, ölüm aramıza yerleşmemiş gibi davranmak. Durdum.

"Sen, ne yapacağımıza karar verme, Hayriye Hanım," dedi Çiğdem. Birden. Korkutucu bir sesle. Kararlı. Benim kalkıp tokat atamayacağımı anlamışçasına.

Utandım kendimden. Ben onun kadar güçlü davranamamıştım. Kimseye gösteremediğim fırtına bulutları içimde dönüp dururken yine sinmiştim köşeme. Şaşkınlıkla baktım yüzüne. Gözlerine. Kırışıklıkları on dakika içinde artmıştı sanki.

Aklıma asırlar önce bu odada yaşananlar geldi. Çiğdem dört, ben on yaşındaydım. Annemin aramızda olmadığı ilk yazdı. Hayriye Hanım'ın yerine babaannem vardı tabloda. O anda da ben ne diyeceğimi bilemez bir halde otururken Çiğdem girmişti lafa. "Biz burada kalalım," demişti şekerli sesiyle. Anladım ki, söylenmesi gerekeni hep o söyledi. Ben sadece düşündüm. Zihnimde tartıştım insanlarla. Ne yaşadıysam kabuğumun altında yaşadım. Uykusuz gecelerde kavga provaları yaptım; işten çıkaran patronla, yağmurlu havada ıslatıp geçen taksiciyle, tiyatroda gelip yerime oturan çiğ suratlı kadınla, posta kutumu karıştıran apartman yöneticisiyle zihnimde

savaştım. Karşılarına dikilip edeceğim lafları düşündüm. "O bunu derse böyle derim, şunu derse şöyle yapıştırırım cevabı," diye hesap yaptım. Şehrin kokuşmuşluğuyla, insanların kabalığıyla, yolların pisliğiyle, binaların bakımsızlığıyla, köpeklerin havlamasıyla, kedilerin çöp karıştırmasıyla, kadınların sinsiliğiyle, erkeklerin salyalı yalanlarıyla didiştim durdum aklımın karanlık koridorlarında. Sonra sustum. Ses olmadı düşündüklerim. Nefretimi kusamadım dünyaya. O güvenlikli kabuğumun altından çıkaramadım başımı.

Hayriye Hanım azar işitmiş bir çocuk gibi kalktı yerinden. Doğruydu, azar işitmişti. Çiğdem'den. Mutfağına gidecekti şimdi, tahta saplı bıçağını alıp iki kilo patlıcan soyacaktı. Alacalı. Bir saate kalmadan kesif bir kızartma kokusu kaplayacaktı evi. En iyi bildiği işe sığınacaktı. Ne farkı vardı ki benden? Onun kabuğu da mutfağıydı.

"İğneci ne zaman gelecekmiş?" dedi babam.

Çiğdem bana baktı. "Gelir," dedim, "eli kulağındadır."

"Canım çok acıyor Müzeyyen. Nefes alırken dikenler batıyor göğsüme. Çok acıyor."

"Dur şunu takayım da rahat nefes al baba," diye ayaklandı ailenin cesuru, "biz daha buradayız nasıl olsa, kendini iyi hissettiğinde uzun uzun konuşuruz."

Bu işi daha önce binlerce kez yapmış bir hemşire ustalığıyla taktı oksijen maskesini. Derin bir nefes aldı babam. Alabildiğince derin. Saçlarını okşadı Çiğdem. Sonra bana dönüp, "Yukarı çıkıyorum ben, biraz uyuyacağım," dedi, "akşama sahildeki restorana gidelim mi, laflarız biraz."

Çiğdem'le rakı masasına oturmak? Bitmeyen bir nefreti rakıyla sulamak?

Ben daha ağzımı açamadan, "Sen de dinlen biraz, yorgun görünüyorsun abla," dedi.

Babamla baş başa kaldık. Çiğdem'in merdiveni çıkışını dinledim önce. Babamın nefes alıp verişine karıştı ayak sesleri. Sonra kesildi. Bütün sesler kesildi. Çiğdem'in odanın kapısını kapatışıyla babam da uykuya daldı. Derin bir sessizliğin içinde ellerime baktım.

21

Çıkan kısmın özeti

Benim adım Müzeyyen. Süslenmiş, güzelliklerle bezenmiş demek. Ben güzelliklerle bezeliyim. Süslenmiş bir hayat benimki. Müzeyyen'im ben. Doğmadan belliymiş adım. Müzeyyen adında bir kız olarak doğmuşum.

Bütün öğretmenlerim, "Bu kız ressam olmalı," dedi. Önce anneme, sonra babaanneme. En çok da bana. İkinci sınıfa giderken yaptığım *23 Nisan Töreninde Çocuklar* adlı resim Milli Eğitim'in ödülünü alınca, Gülçin Öğretmen kocaman bir suluboya takımı hediye etti bana. İki tane de fırça. "Sen artık benim küçük ressamımsın," dedi saçlarımı okşayarak, "büyüyüp ünlü bir ressam olduğunda da sergine ilk ben geleceğim."

O sergi hiç olmadı.

Gerçi annemin, babaannemin, Gülçin Öğretmen'in ve diğer öğretmenlerimin sözünü dinleyip elimden geleni yaptım, Güzel Sanatlar Lisesi'ne oradan da Akademi'ye gittim ama başaramadım. Bir ressam olamadım.

Lisenin ilk yılında Özlem'le tanıştım. İkimiz de yatılıydık. Ben resim okuyordum, o sinema-televizyon. Kantinde tanışmıştık. Sırada beklerken önüme geçen bir kıza diklenmişti. Hakkımı geri almayı başaramamıştık ama birbirimizi bulmuştuk. Hep kenarda durmayı seven Müzeyyen'le, kendini ortalara atmaktan hiç çekinmeyen Özlem. Benim annem yoktu, onun babası. O bana anne oldu, ben ona baba.

Okulda, okul sonrasında, yurtta hep beraber zaman geçirmeye başladık. Oturup hikâyelerimizi anlatmadık birbirimize, kendiliğinden döküldü sözler. Hayat cümlelerimizdeki boşlukları doldurduk.

Sinemaya, tiyatroya, sergilere gittik. Alabildiğimiz, bulabildiğimiz bütün kitapları birlikte okuduk.

O yaz Özlem'i yazlığa davet ettim. Hayatında ilk kez o kadar uzun bir tatil yapacağı için çok heyecanlıydı. Koca bir ay.

Babaannemle çok iyi anlaştılar. Sabah erkenden kalkar, hep birlikte kahvaltı yapardık. Bazı sabahlar Özlem, babaannemden bile erken uyanır, sitenin girişindeki bakkala giderdi. Hasan Amca da bilirdi Özlem'in fırından yeni gelen sabah ekmeğini camlı dolaba girmeden sıcak sıcak kapmayı ne çok sevdiğini. Eğer şanslı günündeyse dükkânın hemen yanındaki evin önünde saca gözleme atan Hürmet Teyze'ye selam verir, ödülünü de alırdı. Sabah güneşini ardına takıp, parmak arası terliklerini şaplatarak koşardı eve kadar. Babaannemin mutfak penceresine döktüğü bulgurlar sayesinde evin parçası haline gelen kızılgerdanların sabah şarkıları başlamadan kurulmuş olurdu kahvaltı sofrası. Peynire, zeytine, gözlemeye saldırmadan önce birer çay kaşığı zeytinyağı içirirdi babaannem. Aç karnına. İlk günlerde bu kurala yüzünü buruşturan Özlem, bir hafta geçmeden çay kaşığı yerine tatlı kaşığı kullanır olmuştu bile. Zaten ilk haftanın sonunda Fatma'nım Teyze yerine babaanne demeye de başlamıştı.

"Ben toplarım sofrayı, siz sabah denizini kaçırmayın," diye kışkışlardı bizi babaannem. Arka bahçedeki ipten havluları kapar, uçarak giderdik denize. Dalgalı mı sakin mi, soğuk mu; sıcak mı demeden atlardık. Ben oyunları sevmezdim ama Özlem'in amuda kalkmalarını, takla atmalarını, bacak arası geçişlerini izlemeye de bayılırdım. Yüzerdik sonra. Kollarımızda derman kalmayıncaya dek yüzerdik.

Öğlen yemeği demek kızartmalara, türlü ota, bol soğanlı çobansalatasına, patatesli yumurtaya, sigaraböreğine, koyun yoğurduna dalmak demekti. Özlem öyle abartırdı ki, "Yavaş kızım, boğulacaksın," demek zorunda kalırdı babaannem. Her seferinde işaretparmağını

avucuna saklayıp, “Ne yapalım, siz de bu kadar lezzetli yapmasaydınız, bakın yine parmağımı da yedim,” derdi. Hep gülerdi babaannem deli kızın bu çocukça şakasına.

Şakalara gülerdi gülmesine de öğlen uykusu konusunda hiç anlayışlı davranmazdı. Biz ne kadar sızlanırsak sızlanalım, “Yarım saat olsun uyuyacaksınız,” diye emrederdi. Ne yarım saati, söylenirdik falan ama bir yattık mı da iki saatten önce kalkamazdık. Bir de derslere takıntısı vardı babaannemin. “Hiç mi yaz ödevi vermedi hocalarınız, bu nasıl talebelik?” diye tuttururdu her gün. Sırf o mutlu olsun diye verandanın bir köşesine kurulur resim yapardım. Özlem de ders kitabı okuyorum yalanıyla şiir kitaplarına gömülürdü. Gözümüz saatte olurdu, akşamüstü güneşini kaçırmadan bir kere daha denize koşmak için.

Günbatımına doğru daha kalabalıklaşırdı deniz kıyısı. Kayalıklardan denize atlayan oğlanların gürültülü eğlencelerini izleyen kızlar, çocuklarıyla kumdan kale yapan babalar, kocasına çaktırmadan bikinisinin ipini açıp güneşlenen kadınlardan uzak bir köşe bulurduk kendimize. Bizim bu yabani hallerimiz diğer kızların nefretine, bir öpücük için her maymunluğu yapmaya hazır oğlanların ilgisine neden olurdu. Bazen çaresiz sitenin kurucularından Mürsel Bey’in kızı Sevinç’le, kışları da burada oturan Meltem’le ve onların ojeleri soyulmuş arkadaşlarıyla zaman geçirirdik ama genelde kimseyi yanımıza yanaştırmazdık. Özlem ile ben birbirimize yetiyorduk.

Akşam yemeğinden sonra deniz kıyısına gitmemize izin verirdi babaannem. Benim çok önceleri keşfettiğim bir yere giderdik, buraların en sessiz tepesine. Yandaki siteye giden demir bahçe kapısının üstünden atlar, tepeye kadar koşardık. Sonra kayaların üstüne oturur, yıldızları izlerdik. “Bak şu cezve gibi olan Büyükayı,” derdi Özlem, gözümle cezveyi çizemeyince kızardı. “Nasıl ressam olacaksın sen yahu,” derdi. Olamadım zaten.

Şiirler okurdu ezberden. Yıllar sonra, unuttuğu yerlerini uydurduğunu itiraf ettiği şiirler. Hangi dizenin şairin elinden çıktığını, hangi dizeyi Özlem'in uydurduğunu bilmeden, büyülenir dinlerdim. Yatar dizlerine, ışığı titreşmeyen gezegenleri bulmaya çalışırdım. "O gezegende hayat var mıdır Özlem? Varsa nasıl bir hayattır?"

Yazlığa birlikte gittiğimiz ilk yıl Çiğdem yoktu. Nejat Bey, biz gelmeden İstanbul'a götürmüştü küçük kızını. Kış boyunca babaannemin yanında kalan prensesin, babamın yeni karısıyla tanışma zamanıydı. Ben Bahar Hanım'la tanışma şerefine çoktan ermiştim. Evci çıktığım bir hafta sonu arabayla okuldan almıştı babam. "Bahar, senin için elde mantı açtı, bütün gün uğraştı kadıncağız, somurtup da rezil etme beni," demişti yolda. Güzeldi mantı. Somurtmamıştım. Bütün gece yeni karısını övüp durmuştu babam. Adanalı kadınların mutfağı da bir başka oluyordu canım. Hayatında ilk kez mantıyla rakı içiyordu, ne büyük bir keyif kaçırdığını Bahar sayesinde anlıyordu. Sofrayı toplayıp çayları da getirdikten sonra, babamın ısrarlarına dayanamayıp bir de türkü söylemişti yanık sesiyle. O gece orada, babamın evinde yatmıştım. Gece boyunca tepişmelerini dinleyerek.

Sonraki yıllarda, Çiğdem'in yazlıkta olduğu yıllarda tam anlamıyla kurtarıcı rolü üstlenirdi Özlem. Dünyalar güzeli prensesin kıçımıza takılmaması için elinden geleni yapardı. Arada bir babaannemin, "Kardeşini de götürüverin denize," demesi olmasa, aynı evin içinde Çiğdem'e dokunmadan geçip gitmeyi bile başarırdık.

Yine de Özlem, kaçmanın bir yolunu buluyordu. Bir keresinde dayanamayıp, "O çocukluğunu yaşasın biz de gençliğimizi, değil mi ama babaanne?" deyivermişti. Ne cesaret! Bu güçlü atağın karşılığını hemen almıştık. "Haklısın Özlem kızım," demişti babaannem, "fazlaca yanınızda dolaşmasın Çiğdem, herkes kendi yaşını yaşasın."

Özlem güçlüydü, babaannem akıllıydı ve ben ikisine de hayrandım.

Üniversitede Özlem'le okullarımız ayrıldı ama birbirimize daha da yakınlaştık. Birlikte ev tuttuk. Onun babasından kalma emekli maaşı vardı, benim de kapı gibi "Fatma'nım Bankam". Ayrı ev fikrini sevmiyordu ama babam da para veriyordu arada bir. Üstelik boş durmuyorduk, ufak tefek işlere gidip kendi paramızı da kazanıyorduk. Ben elektrik trafolarını boyuyordum, Özlem çeviri yapıyordu. Ben fuarlarda satış elemanı oluyordum, Özlem kafede garson. O sinema-televizyon okumaktan vazgeçmişti. Ne zaman, "Nereden çıktı İşletme Fakültesi, niye bıraktın sinema okumayı?" desem, "Kızım kaç kere anlatacağım, üniversite sınavının oyunu bu bana, formu yanlış doldurmuşum işte," deyip geçiştiriyordu. Okullar önemli değildi zaten, hayat okulunda başarılıydık ve mutluyduk.

İkimiz de bir erkekle ilk kez o evde "birlikte" olduk. Ben, Özlem'in böyle demesinden nefret ederdim, Özlem de benim, "Çatır çatır yattık işte," dememden. Ona Sinan'ı hiç anlatmamıştım.

Çıktığı çocukların hepsine ad takardı Özlem. Önceki varlıklarını yok etmek, yeni bir hayat vermek istiyordu belki de. Benim ilişkilerimse hep kısa süreli oluyordu. Sıkılıyordum. Vıcık vıcık sevgi sözlerinden, âdet olduğu için alınan hediyelerden, yapay kutlamalardan, yatağa gidene kadarki ikiyüzlülükten sıkılıyordum. Kimi zaman sevişme biter bitmez çocuğu evine yollar, Özlem'in yanında alırdım soluğu. "Bu gece senin yanında yatabilir miyim?" dememe kalmadan kayardı kenara, dalgasını geçerdi: "Hoş geldiniz heyheyli Müzeyyen Hanım, yatağım ve ben de sizi bekliyorduk."

Üniversitenin son yılında, yazlığa gitmeyi iple çektiğimiz mayıs ayının son gününde öğrendik babaannemin öldüğünü. Ben dondum kaldım, Özlem ağlama krizine girdi. İlk otobüsle yola çıktık. Ben, Belediye Gasilhanesi' nin kapısında sigara içerken Özlem, babaannemizi yıkamaya girdi. Ben yapamadım, o yaptı. Babam yanıma geldi. Ağlıyordu.

“Annem öldü, Müzeyyen,” dedi.

“Benimki de,” dedim. Sigaramı içmeye devam ettim.

Bir daha da birlikte yazlığa gitmedik. “Babaanne olmadan anlamı yok,” diyordu Özlem. Haklıydı.

Ertesi yıl nişanlandı. Söğüt’le. “Koyacak başka ağaç adı bulamadın mı?” demiştim. “Çınar’a benzeseydi Çınar derdim, gittim kendime bir Söğüt buldum, yapacak bir şey yok,” diye gülmüştü. Haklıydı. Gönül dediğin Çınar’a da konuyordu Söğüt’e de.

Özlem’in gönlü Söğüt’e tam kondu. İki yıl içinde evlendiler. İki yıl kavga ettiler. İki yıl mutsuzluklarını sündürdüler. Sonunda da boşandılar. Telefonda söyledi boşanma kararlarını. İşe gidecektim, otobüs bekliyordum. Kızmıştım bu haberi telefonda verdiği için. Ağlıyordu. Boşanmasına değil de ağlamasına üzülmüştüm. Binmemiştim gelen otobüse. Yürümüştüm.

İki günde toparladı kendisini. “Kereste fabrikasına yolladım bizim Söğüt’ü,” diyordu. Gülüşüyorduk. “Bir süre sende kalabilir miyim?” dedi. “Yatağım ve ben de seni bekliyorduk zaten,” dedim.

Hep gülüp eğlenmedik ama. Sık sık tartışırdık. Tartışmaların kazananı hep Özlem olurdu, doğru cümleleri seçer, vurucu benzetmelerle sözlerimi çürütürdü. Ben geçip gitmek isterdim hayattan, o iz bırakmak için uğraşırdı.

O tadına doyum olmaz bir şiirdi, ben taslak halinde bir roman.

22

Figüranın repliği

Sezonu kapatmış restoranda ikimizden başka müşteri yoktu. Daha önce görmediğim bir garson, meze tepsisini masanın kenarına dayayıverdi. "Sen seç," dedi Çiğdem. Güldüm. "Doğru düzgün bir şey çıkmamış zaten, ne varsa bırak," dedim. "Bir paket sigara aldırtıver, markası fark etmez. İyiyse bir de lakerda getir."

Sevgilisini kaçamağa getirmiş bir yaz çapkını edasıyla, "Otuz beşlik yeter mi?" diye sordum Çiğdem'e. "Büyük olsun," dedi.

Müşterilerini memnun etmek isteyen garsonun ilk işi, üstü naylon kaplı müzik setini hayata geçirmek oldu. Koca yazı, kim bilir hangi zamandan kalma iki kasetle geçiren restoran, üçüncü sınıf bir fasıl sesiyle doldu. Sigara tatlı tabağına yatırılmış geldi, ağzı açılmış, üç dal dışarı çekilmiş halde. Su, buz, rakı tepsisini masanın köşesine koydu garson. "Sen bırak, biz hallederiz," dedim. Kendi bildiğim ölçüde doldurdum iki bardağı da. İtiraz etmedi Çiğdem. Yavaşça birbirine değdirdik kadehleri. İlk kez karşılıklı rakı içiyorduk. Garip bir fotoğrafın içinde oturuyorduk.

Sigaramı yakarken denize baktım. Günbatımının alacasında ne kadar da umutsuz görünüyordu dalgalar. Krøyer'in tablosu geldi aklıma. İç karartıcı Kuzey Denizi'nin kıyısında, boş bir sahilde ilerleyen iki kadın. Mavi tonların tedirginliği, vücut dillerine de yansımış. Omuzlarını düşürmüş, kol kola yürüyorlar. Yerlere kadar uzanan beyaz elbiselerinden daha ışıklı bir alan, bellerindeki sarı kuşaklardan başka bir canlı renk yok tabloda. Kadınlardan biri, şapkalı olanı daha uzun boylu. Diğerinin koluna girmiş olan da o. Sanki sahilin sonsuzluğuna sürüklüyor şapkasız olanı. Kaderin terbiyesiz davetine uymak ona düşmüş. İlk bakıldığı anda huzur veren tablo,

dakikalar içinde dünyanın tekinsizliğine hapsediyor izleyicisini. Delirtiyor giderek. Tıpkı ressamını delirttiği gibi.

"Bana da versene bir sigara?" dedi Çiğdem.

"Ne zamandan beri içiyorsun?"

"Ne o, ablalık yapıp sigaranın zararlarını mı anlatacaksın?"

"Ben hiçbir zararını görmedim. Ama faydası da yok."

"Benim sindirim sistemime iyi geliyor. Sabahları bir tane yakmadan tuvalete giremiyorum."

"Senin tuvalet maceralarını mı konuşacağız?"

Uzun zamandır içtiği belliydi. İyice asıldı ilk nefese. Başını geriye atıp yavaşça bıraktı dumanı havaya. Boynuna baktım. Ne kadar güzeldi.

"İyi değil babam," dedi, "zaten eve gönderdiklerine göre..."

"Belli olmaz," dedim denizbörülcesinin unutulmuş kılçığını ağzımdan çıkarırken, "kötülere kolay kolay bir şey olmaz."

"Sevmiyorsun babamı değil mi?" dedi. "Annem öldükten sonra yaptıklarını kabullenemiyorsun."

"Şu kadınları falan mı diyorsun? Umurumda değiller."

"Ne peki? Umurunda olan ne?"

"Babamla ilgili soruyorsan, hiçbir şey. Dünyayla ilgili soruyorsan, her şey. Sırf tartışma başlatmak için soruyorsan, zorlama. Rakı masasının sessiz olanı güzeldir."

Üstelemedi. Çantasında bir şeyler aradı. Ceptelefonunu çıkarıp onunla oynadı biraz. Kaldırdı sonra. "Ne balık vardır bu mevsimde," dedi, "balık yiyeceğiz değil mi?"

"Ne sorsak taze derler. Yalan. Müşterisi olmayan restoranda taze balık mı olur? Boş ver balığı, meze falan idare ederiz işte. Gerçi onlar da bir boka benzemiyor ama..." dedim tabağımdaki deniz börülcesi kılçıklarını çatalın ucuyla iterek.

“Rakının tadı sabit olmasa bu meyhanelerin hepsi kapanır zaten. Şu cacık bile her yerde farklı lezzettedir. Sonuçta salatalıkla yoğurt. Sarmısak, yağ falan. Ama aynı tat olmuyor. Biri cumbul cumbul sulu yapar, birininki ancak bıçakla kesilir. Oysa rakı öyle mi ya? Seçersin markanı, bulursun ayarını, bitti gitti. Bütün içkiler nettir. Üç- beş çeşidini denersin, birinde karar kıldın mı işlem tamamdır. Bak sigara da öyle aslında. Tadı hep aynı. Bir bakkalda iyi, bir bakkalda kötü değil.”

“Sen iyice meyhane gülü olmuşsun.”

“Bilmem, belki öyledir. Seviyorum içmeyi. Ama derdim içki değil. Ben hayatın cacık sürprizlerinden bunaldım abla.”

Bana, “Abla,” deyip durmasına sinirleniyordum. Ama rakı sofrasına oturmuştuk bir kere, ne gelirse katlanacaktım. Hep böyle olacaktı. Nefret bir yerlerimde irinli bir yaraydı, hiç kapanmayacak olan. Ama göstermeyecektim onu kimseye, gösteremeyecektim. Korkaktım. Kendi hikâyemin en kuytu köşelerine saklanarak uzak duracaktım o yaradan, o mide bulandıran irin kokusundan. Gün gelecek o köşeler de tükenecekti. Tuvalin sınırları belliydi. O sınırların dışına taşıramayacaktım resmimi. Yine merkeze dönecek, boyadığım yerlerin üstünden geçecektim. Bir hatayı başka bir hatayla örterek geçecekti ömrüm. Pentimento. Yine pentimento. Hamlet avuçlayacaktı Yorick’in kafatasını, Turgut fısıldayacaktı Olric’e, “Ne kadar kazısam hep pentimento Olric!” diye. Anlaşılmasın diye bütün bu hatalar karmaşası, kimsenin hayatıma yakından bakmasına izin vermeyecektim. Uzak durun Müzeyyen’den, bilin ki o boyalar girdabı sizi de içine çeker. Aptalca bir cesaretle yanaşanı hapsedecektim çerçevenin içine. Dökecektim boyayı üstlerine. Kandan, boktan, sidikten, irinden yaptığım boyayla çekecektim fırçayı. “Sen ki dünyanın sınırsızlığına tercih ettin bu tablonun dört köşesini, boğul benden olma boyada,” diye çılgın kahkahalar atacaktım. Masaldaki

cadı, romandaki vampir olacaktım. Hikâyemdeki bütün isimleri ayıklayacak, varlığımdan mürekkep romanın taslağını parçalarına ayırıp denize savuracaktım.

Açacaktım o sergiyi. Hayatıma dokunmaya çalışanların bedenlerini satacaktım sergime gelenlere.

Kendimi kandırıyordum. Yapamayacaktım. Hiçbir şey yapamayacak, böyle sessiz oturacaktım. Korkaktım ben. Rakıyı biraz daha yavaş içmesi gereken bir korkak.

"Özlem Abla ne yapıyor?" dedi Çiğdem.

"İyi," dedim, "bildiğin gibi."

"Bilmiyorum ki. Özlem Abla'yı, diğer arkadaşlarını, işini, neleri yemeyi sevdiğini, nerelere gittiğini, niye artık resim yapmadığını, bir sevgilinin olup olmadığını, hiçbir şey bilmiyorum. Evinin nerede olduğunu bile bilmiyorum. Geçen yıl iki kere İstanbul'a geldim, otelde kaldım. Aramadım seni. Nasıl olsa arasam bir bahane uydurup başından savacaktın beni. Sen de benim nerede oturduğumu, neler yaptığımı bilmiyorsun, abla?"

"Antalya'dasın işte. Otelde çalışıyorsun. Şey olarak..."

"Müdür yardımcısı."

"Hah işte, onu diyecektim ben de."

"İyi ki demedin. Otelin halkla ilişkilerine bakıyorum. Müdür yardımcılığıyla falan ilgim yok."

"Her neyse, anlamam otel işlerinden."

"İstesen her işten anlarsın. Ama ucu bana dokunan hiçbir şeyden anlamak istemiyorsun."

Bir an meydan okumaya karar verdim. Kadehteki rakıyı dipleyip tazeledim. Sigara yaktım. Çiğdem'in gözlerinin içine baktım, gözbebeklerinin dibine. "Anlat bakalım," dedim, "dinliyorum."

Derin bir nefes aldı. Garsonun yağı emmiş kalamar tavayı masaya bırakmasını bekledi. "Başka bir isteğiniz var mı abla?" dedi

münasebetsiz. Elimin tersiyle yolladım. Gözümü, Çiğdem'in gözlerinden ayırmıyordum.

"Buna da şükür, istemeye istemeye olsa da dinleyeceksin en azından. Üniversite yıllarında biraz eğlence biraz da kaçıştı turizm işi. Fethiye, Bodrum, Marmaris... Hepsini dolaştım. Kafama göre takılıyordum. Birer sezonluk arkadaşlıklar, birer aylık aşklar. İngiliz, Hollandalı, Alman, bir sürü sevgilim oldu. Hatta İsveçli bir adamla evleniyordum az daha. İlk evliliğinden üç çocuğu olduğunu öğrenince vazgeçtim. Şimdi düşünüyorum da keşke devam etseymişim, her ne olursa olsun burada olmaktan iyidir. Sonunda sezonluk orospu hayatının bir halta yaramayacağını anlayıp kafamı iyice işe yatırdım. Çok uğraştım, çok çalıştım. Şimdi durumum fena değil. Hayatımda bir bok yok ama en azından sevdiğim bir işi yapıyorum. Şu bol yıldızlı otellerden birindeyim. Ne zaman istersen gel diyeceğim ama sen öyle kokoş yerleri sevmezsin. Geçen yıl banka kredisiyle küçük bir de ev aldım. Daha on yıl ödeyeceğim. Çok isterim gelip görmeni. Ama..."

Sustu. O da sustu. Benim gibi. Zamansız suskunluklardan oluşan bir hikâyenin kız kardeşleriydik biz.

"Neyse, böyle anlat deyince zor oluyor. Ne diyeceğimi bilemedim birden. Başka soracağın varsa sor."

"Yok," dedim.

Kalamarları didiklemeye devam ettik. Soğuyunca iyice yağ emmiş, lastiğe dönmüşlerdi.

"Bunların hepsinin bakire olduğunu biliyor musun?" dedi Çiğdem. "Biri anlatmıştı, ayrıntısını hatırlamıyorum ama çiftleşen kalamarlar yumurtalarını bıraktıktan sonra ölüyorlarmış. Yani bu durumda canlı olarak yakalanabilenler çiftleşmemiş oluyor."

Tabağımdaki eciş bücüş halkaya baktım. Bugüne kadar kaç bakire kalamar yediğimi düşündüm. Kaç kalamarın üremesine engel

olduğumu. Çatalı saplayıp taratora bile bulamadan attım ağzıma. Tek lokmada.

"Rahatladın mı?" dedi Çiğdem.

Ağzımda kalamar kalakaldım.

"Çiftleşmeden ölümün kucağına düştüğü için ceza verdin de kalamara. Rahatladın mı?"

"Saçmalama!"

"Yapma abla, bizi üzen her şeyi sen cezalandıramazsın. Dünya böyle dönüyor. Kalamarlar ölüyor. Anneler ölüyor. Babalar ölüyor. Günü geldiğinde biz de öleceğiz. Şunu içmekten başka ne yapabiliriz ki? Hadi çak!"

Tokuşturduk kadehleri. Suçüstü yakalanmış bir hırsız olmasam neler söylerdim neler. Kalamarlarla annemizi aynı cümle içinde ölüme mahkûm eden bir salağa verilecek çok cevabım vardı. Ölüyormuş, herkes ölüyormuş. Ölüm değil derdim, ne hesabım olur o karanlık kuyuyla? Hatta severim ölümü Çiğdem Hanım. Bir kişi daha kurtulmuş olur bu cehennemden. Her saniyesinde hançer saplayan zamandan. Ölümle değil, ölümden geriye kalanla benim işim. Nasıl ki annemin ölümünden sen kaldın, o andan beri yaralı benim ruhum. İrinim içime akıyor.

"Evi ne yapacağız?" dedi birden.

"Hangi evi?"

"Burayı. Allah geçinden versin ama eninde sonunda vedalaşacağız babamla. Belki de çok yakında. Sonra bu ev ikimize kalacak. Ne yapacağız o zaman? Böyle tutacak mıyız, yoksa satacak mıyız?"

"Bilmem. Hiç düşünmedim."

"Derdim parası değil. Gerçi o da önemli bir konu ama şu anda para ikinci planda. Ne yapacağız? Hayriye Hanım'a mı kalacak babaannemin evi?"

Gerçekten de hiç düşünmemiştim. Ben mağaramın derinliklerinde harlı bir nefret ateşini körüklerken en basit sorunu düşünmüştü Çiğdem. Haylaz oğlunu sokakta bırakmamak için ne çok çabalamıştı Fatma Hanım. Annemden sonra, o Adanalı kadınla evlendiğinde yüzüne bakmamıştı yıllarca. Ama sonunda, pasaj yıkılıp koca bir alışveriş merkezi inşaatına döndüğünde, yılların saatçi dükkânı kapanıp da Nejat Bey işsiz kaldığında dayanamamış, kapısını açmıştı. Sonrasında da çok yaşamadı zaten. "Günü gelse de kızımın yanına gitsem artık," derdi, dokuz yaşında trafik kazasında ölen, hiç tanımadığımız halamın fotoğrafını gösterip. Güneşin yakıcı varlığını hissettirdiği o mayıs ayının son gününde, sona ulaştı.

"Satarız herhalde," dedim.

"Zorluk çıkarır mı Hayriye Hanım?"

"Ne zorluk çıkaracak, bir hakkı yok ki evde."

"Ona da biraz para veririz olmazsa. Ne de olsa bunca zamandır bakıyor babama. Bir de kızı mı vardı bunun?"

"Oğlu. Avusturya'da yaşıyormuş, hiç gelmiyormuş Türkiye'ye."

"Ne olacak peki, evi satarsak nerede yaşayacak?"

"Babamın yanına yerleşmeden oturduğu bir yer vardı galiba. Merkezde bir apartmanda yaşıyordu diye hatırlıyorum. Bilmiyorum Çiğdem, bilmiyorum."

Birden ikimiz de sıkıldık bu konudan. Bir bakışla daha fazla konuşmayı reddettik. İlk kez oluyordu bu. İlk kez Çiğdem'le bakışarak anlaşıyorduk. Paylaşacak o kadar çok duygu varken, biz ilk olarak ucunda para ve vicdan olan bir konuda anlaşmayı başarmıştık. Kadehini kaldırdı.

"Ağlattık rakıyı vallahi," dedi, "neye içiyoruz?"

Yutkundum. "Figüranın repliğini söylemesi zordur," derdi Özlem, "saatlerce konuşmadan durur sahnede, ustalarının tiratlarını dinlerken kendi sesini bile unutmuştur. Kısacık bir cümle söyleyecektir. Başrolün

hayranlık yaratan oyununa devam etmesini sağlayacak küçük bir cümle. O cümleyi yanlış söyler, doğru düzgün bir tonlama yapamaz, yılların aktörlerini kızdıracak bir zamanlamayla açarsa ağzını ikinci bir şansı yoktur. Başroldeki, uzun konuşmalarından birinde şaşırsa bile dert etmez, bir sonraki repliğinde toparlar durumu. Ama figüranın tek şansı vardır, beş-altı saniye sürecek bir replik. O yüzden bil ki ben her oyunun sonunda sadece figüranları alkışlarım. Asıl zoru onlar başarmıştır çünkü."

Derin bir nefes aldım. Kadehimi kaldırdım. Çiğdem'in sarhoşlukla kızarmış yanaklarına baktım. Öpmek istedim.

"Bize," dedim, "ilk kez rakı masasına oturmuş olmamıza."

23

Üşümüş kuşların gecesi

Sendeleyerek yürüdük eve kadar.

Zor kalktık zaten. Büyüğün üstüne iki de yolluk istedi Çiğdem. Fıkralara gülmediğimi söylediğim halde iki tane fıkra anlattı. “Sana işkence olsun diye yapıyorum bunu, bana katlanmayı öğreneceksin,” dedi. Müziğin sesini açtırmaya kalktı bir ara, şarkı söyleyeceğim diye tutturdu. Garson, “Sonra şikâyet geliyor abla,” derken bana göz kırptı. Sinir oldum beni kendi cephesine ortak yazma çabasına. “Aç dediyse açacaksın, şikâyet gelirse hesabını biz veririz,” dedim. İlk notaları duyduğu anda başladı sağa sola sallanmaya Çiğdem. Sonra da bet bir sesle “Dönülmez akşamın ufkundayım,” diye bağırarak eşlik etti. Gözlerini kapatıp eliyle havada daireler çizerek, arada bir göğsünü yumruklayarak söyledi şarkıyı. “Geniş kanatları boşlukta,” diye başlayan bölümde sözleri uydurdu. Başımı hafiften yana eğip bir assolisti dinler gibi dinledim. Kalkarken sandalyesini devirdi.

“Bahşiş bırakma bunlara, kötü davrandılar bize,” diye söylenmesine aldırmadan ödedim hesabı. Bahşişiyle birlikte.

Köşedeki çalılıkta, “Ben işeyeceğim,” diye tutturdu. Eve kadar dayanması için ne dediysem dinletemedim. Eteğini sıyırıp çömeldi, bir yandan ıslık çalarak işedi. Donunu çekerken, “Antalya’ya geldiğinde öyle bir yere götüreceğim ki seni, bayılacaksın,” dedi, “bunlar da meze miymiş, oradaki kalamarlar bırak çiftleşmeyi, hayatlarında öpüşmemişler bile.” Sonra gülme krizine girdi.

Ben de güldüm. Galiba.

On adım atmadan koluma girdi. Sıkıntılı gecenin içinde bir süre öyle yürüdük. “Şuraya oturalım mı?” dedi. Cevap vermemi beklemeden kendini duvarın dibine bıraktı. Yanına çöküp bir sigara

çıkardım. Çakmak? Çakmağı restoranda unutmuştum. Hay ben böyle içmenin...

"Siktir et be abla! Dayanamayacaksan patlatalım sigaraları, tütün çiğneyelim."

"Çok içtik. Kafan iyi senin."

"İyi değil pekiyi. Kafam pekiyi. Hayatım ancak bütünlemeyle geçer sınıfı. Sesimden doğrudan çakarım ama. Otur, sıfır. Bok gibi söyledim şarkıyı be. Bak aslında şimdi biraz daha oturdu sesim galiba. Dönülmez akşamın ufkundayım, vakit çok geç..."

"Şişşt! Sus! Milleti uyandıracaksın. Hiç uğraşamam şimdi sitenin geri zekâlılarıyla."

"Uyansınlar. Onlara yıldızları anlatalım. Bak şu tam tepemizdeki Kutupyıldızı. Bir onu biliyorum zaten. Ona bakarsan yolunu şaşırmazsın derler ya, yalan. Onun parlaklığı, insanı yolundan çıkarır olsa olsa."

"Şuradaki de Büyükayı."

"Hangisi?"

"Şu cezveye benzeyen."

"Göremiyorum ben cezve falan."

"Parmağımın ucunu takip et, biraz daha sağda."

"Yemişim cezvesini. Artık kahve, otomatik makinede yapılıyor. Size söylüyorum yıldızlar. Artık bir değeriniz kalmadı. Alın cezvelerinizi galaksinize sokun!"

"Kalkalım artık, iyi değilsin sen."

"Değilim abla. Hiç iyi olmadım ki ben. Ben hep şey oldum... Hah, buldum. Vitrindeki manken. Böyle durur ya hani. Güzel ama ruhsuz. Söylemesi kolay. Bütün gün anacaddeye bakıp da yerinden kıpırdayamamanın ne demek olduğunu kimse bilmez. Vitrindeki mankenmiş! Siktirin gidin ulaaaan!"

"Bağırma Çiğdem. Yavaş."

“Şişşşt! Bağırmasın Çiğdem, Müzeyyen kızar sonra. Fazla eğlenmesin Çiğdem, Müzeyyen bozulur sonra. Kimse sevmesin Çiğdem’i, Müzeyyen üzülür sonra. Babası kucağından indirsin Çiğdem’i, yoksa...”

“Yeter artık, sus!”

“Çok mu seviyordum ulan, ben o kucakta oturmayı? Çok mu seviyorum sanki kızlarını severken bile güzel olanı kucağına alan babaları?”

“Yeter dedim.”

“Ay çok korktum. Ailenin akıllı kızı, salak kardeşinin sarhoşluğuna dayanamıyor. Çiğdem’in neler çektiğini dinlemeye kimsenin tahammülü yok. Ta-ham-mül. Doğru söyledim mi? Yanlış konuşmayayım yoksa Müzeyyen sopasını çıkarır. Uslu ablalar bunun için vardır, yaramaz kız kardeşlerini hizaya getirmek için.”

“Seni hizaya getirmekle uğraşamam ben, öyle bir derdim de olmadı. Nasıl biliyorsan öyle yaşa.”

“Bilmiyorum. Nasıl yaşamam gerektiğini bilmiyorum. Doğru yaşamak diye bir şey var mı, onu da bilmiyorum. Annesiz babasız büyüyen kız çocukları nasıl yaşıyorsa öyle yaşıyorum. Kimseden iyi de değilim kötü de. Öğretmediniz ki bana? Ne yapmam gerektiğini söylemediniz. Hepiniz kaçacak bir delik buldunuz. Öldünüz, kendi hayatınıza daldınız, arkanızı dönüp gittiniz. Çiğdem ne yapıyor, diye bir gün bile düşünmediniz. Sen ne yaşaması diyorsun be?”

“Arkamı falan dönmedim ben. Kendi ayaklarımın üstünde durmaya çalıştım sadece. Babamın çapkınlıkları, senin şımarıklıkların olmadan bir hayat kurmaya çalıştım. Ama siz ne yaptınız? Ben yaptıkça bozdunuz. Ağzıma sıçtınız her seferinde.”

“Dünya sadece sana kötü davrandı değil mi? Sadece senin ağzına sıçıldı. Sen hiç... Sen hiç...”

“Ağlama. Çiğdem, sana ağlama dedim.”

“Tamam. Ağlamayacağım. Ağlamak da yasak bana. Dinle o zaman. Geçen yıl... Geçen yıl bir herif vardı. Puştun teki. Bizim otelle çalışan bir acentenin sahibi. Rusları bağlıyor, büyük iş getiriyor yani. İlk zamanlar sadece iş konuşuyorduk, hanım-bey falan diyorduk birbirimize, acayip mesafeliyiz yani. Zamanla daha sık görüşür olduk. Samimiyet başladı. Kur yapıyordu ama mesafeyi de koruyordu. Ne yalan söyleyeyim, böyle ağırdan almasını sevdim. Hediyeler. Sürprizler. Gece gelen mesajlar. Film anlayacağın, tam film. Sonra Moskova’ya davet etti beni. Oradaki müşterilerin katılacağı büyük bir balo varmış. İyi olur, biraz iş bağlarım, diye düşündüm ben de. Bir yandan da adamın ilgisi hoşuma gidiyor tabii. Üç gün Moskova’da kaldık. Elini bile sürmedi. Hatta ben kıllanmaya başladım, kendi kendime kuruntu mu yapıyorum falan dedim. Sıkıldın mı?”

“Yo, dinliyorum. Evli mi çıktı herif?”

“Klasik hikâye değil mi? Senin de mi başına geldi?”

“Gelmedi. Herhalde. Bilmiyorum... Neyse... Anlat sen.”

“Moskova’dan döndüğümüz gece... Havaalanının orada bir otel vardır. Burada kalalım, dedi. Sonra da... Anladın işte.”

“Ne zaman anladın evli olduğunu?”

“Karısı gecenin bir vakti oteli basıp odama daldığında.”

“Kötüymüş.”

“Kötüydü. Ama daha kötüsü kadın gittikten sonra herifin gelmesiydi. Sen benim karımla nasıl konuşursun, şunu nasıl anlatırsın, bunu nasıl söylersin diye başladı. Sonra da... Orospu çocuğu.”

Bir anda kanımın damarlarımdan çekildiğini hissettim. Dayanamadım, dizlerimin üstünde doğrulup sarıldım Çiğdem’e. Katılarak ağlıyordu.

“Çok kötü dövdü abla. Ne zaman çığlık atmak için ağzımı açsam karnıma yumruk attı, nefesim kesildi. Zaten oteldekiler anlasa işimden olurdum, bağırıp yardım isteyemedim. Vurdu, vurdu, vurdu...”

Titriyordu. İçi boşalmış bir çuvaldan farksızdı, yığıldı kollarımın arasına. Saçlarını okşadım. Öptüm. Sonra ben de titremeye başladım. Kekeme bir öfke yükseldi içimde tekleye tekleye. Siyah tuvale hoyratça boca edilmiş kan kırmızısı bir boya. Annemin tabutu kadar yalnız bir nefret.

"Adı ne bu herifin?" dedim Çiğdem'i omuzlarından sarsarak. Evlatları işkenceye yatırılmış, sorguda can vermiş bütün anaların derdiyle sarsıyordum kız kardeşimi. "Geberteceğim o puştu ulan, geberteceğim!"

Ne kadar sarstım, ne kadar bağrındım, neler dedim hatırlamıyorum. Sarıldık. Bir daha hiçbir bedene sarılmayacakmış gibi sarıldık. Gecenin serininde bütün kuşlar üşüyordu ve biz ağlıyorduk.

Omzumdan başını kaldırmadan inledi Çiğdem.

"Yapamazsın. Yapmazsın. Sen, beni hiç sevmedin ki."

24

Gergedan öpüşmesi

Artık bütün hayvanlar orada.

Rüyanın tozlu yolundan geçerken sadece bir kediye, bir kaz sürüsüne, yolun iki yanındaki ağaçlara tırmanan sincaplara rastlamıştın. Böcekleri sonra gördün, çocukluktan kalma bir alışkanlıkla karıncaların üstünden atladın. Günbatımı, ormanın sık ağaçlı alacasıyla birleşince karanlık oldu rüyan.

Şimdi gördüklerini seçmekte zorlanıyorsun. Özlem' in sesini duyuyorsun. *"Açıklamam yasak olmasaydı eğer yaşadığım zindanın sırlarını, öyle şeyler anlatırdım ki sana, tek kelimesi aklını başından alır, kaynayan kanını donduruverirdi,"* diyor. "Sence benim dinleyenin aklını başından alacak bir hikâyem var mıdır Özlem?" diye sormak istiyorsun ama göremiyorsun can arkadaşını. "Ben senin en yakın arkadaşınım, diyene en az güven," demişti babaannen. Yoksa Özlem de mi terk etti seni? Bu ormanda. Türlü hayvanın doluştuğu bu karanlıkta.

Birileri sana oyun oynuyor biliyorsun. Tuzak bu. Seni çıkışsız bir yola sokmak istiyorlar. Onlar. Aynaya baktığında onlardan birini görmekten korkuyorsun. Çıplak ayakların otlara değdikçe ürperiyorsun. "Gerçek değil bu, hatta rüya bile değil," diyorsun kendi kendine, "bir tabloda görmüştüm bu ormanı, bir tablodayım ben." Yoksa sen mi yaptın o tabloyu? Fatma Hanım başında bekliyordu belki. "Hadi bitir de yatak odasına asalım Müzeyyen," diyordu. Adını duymak, adını düşünmek iyi geliyor sana. İnsan rüyasında bile unutmamalı kim olduğunu. Adından oluşuyorsun sen. Müzeyyen. Süslenmişsin. Güzelliklerle bezelisin.

Yer sarsılıyor birden, irkiliyorsun. Uğultuyla kaçışıyor diğer hayvanlar. Kuşlar, Büyükayı'ya doğru uçuyor, kediler diz çöküp yalvarmaya başlıyor, uluyor bir siyah köpek. Ne olduğunu anlamaya çalışırken iki gergedan görüyorsun. İki beyaz gergedan. Birbirlerine doğru koşuyorlar. Boynuzlarında asırların sırrı var. Yaklaşıyorlar, yaklaşıyorlar ve tam çarpışacakken duruyorlar. Öpüşmek istiyorlar, anlıyorsun. Ama olmuyor. Asırlardır biriktirdikleri savaş, dert, sıkıntı, ihanet, yalnızlık birer boynuz olmuş ağızlarının üstünde, engel oluyor öpüşmelerine.

İki sevgili de olsa, iki kardeş de olsa öpüşemiyor gergedanlar.

Gergedan öpüşmesi kadar çaresiz hayatının derdi oturuyor içine.

O dertli halini gören hayvanlar bir bir çıkıyorlar saklandıkları yerlerden. Kuşlar dönüyor, kediler yalanıyor, köpek arka ayağıyla kulağını kaşıyor. Bir maymun geliyor sağdan, soldan yanaşıyor bir fil. Hava aydınlanıyor. Kibirsiz bir ormanın koruyucu avuçları içinde, yüzlerce hayvanla birlikte mutlusun artık. Güzelliklerle bezelisin.

Tam geçti derken, tam derin bir nefes alacakken, önünde sonsuza giden bir yol açılıyor. Yolun ortasında bir tabut. İçinde annen var biliyorsun, ağlamak istiyorsun. Ama ağlayamıyor insan rüyasında. Baban geliyor bir aslanın sırtında. Tabutun önünde inip sana el sallıyor. Kapağı açıyor... "Yapma baba!" diye bağıracakken tek tek yüzleri değişmeye başlıyor hayvanların. Fil, Hürmet Teyze oluyor. Maymun, Hasan Amca. Timsah, Sinan. Papağan, Cumhur. Sincap, Tülay Abla. Boz ayı, Fatma Hanım. Adamlar, kadınlar. Hepsini tanıyorsun. Öğretmenlerin, iş arkadaşların, komşuların, sevgililerin, dostların, düşmanların. İnsan yüzlü hayvanlar ormanında avazın çıktığı kadar bağırıyorsun, "Çiğdem nerede?" diye. Ama kimse duymuyor seni. Orman daralıyor, insan yüzlü hayvanlar üstüne yürüyor, baban tabutun içine giriyor. Gözyaşların içine akıyor.

Bir bacağına yılanlar dolanıyor, diğer bacağında akrepler yürüyor.

O anda uyanıyorsun.
Uyanıyorsun.

25

Gecenin ruhu

Ter içinde uyandım.

Saat üçte.

Odanın yolunu zar zor bulduk Çiğdem'le. Yukarı çıkmadan önce babama baktık. Uyuyordu. Çiğdem, "Uyandıralım," diye tutturdu. Kolundan tutup merdivenlere sürükledim. Makyajı akmış, saçları dağılmıştı. "Yüzünü yıkayayım mı?" dedim, istemedi. Zaten benim de halim yoktu. Öylece, üstümüzü başımızı çıkarmadan yığıldık yataklara. Uyumadan bir şeyler daha dedi Çiğdem. Belki de demedi. Bilmiyorum. Sızmışım.

Saat tam üçte korkunç bir rüyanın ortasındaki boşluktan yatağıma düştüm. Bir orman vardı, hayvanlarla dolu bir orman. Gerisini hatırlayamadım.

Sırılsıklamdım. Saçlarım, boynum, göğüslerim. Bir umutla komodinde su var mıdır diye baktım. Yoktu. Çiğdem yastığına sarılmış uyuyordu. Çocukken de böyle uyurdu.

Doğrulmaya çalıştım. Başım döndü. Su içmeliydim bir an önce, dilim damağıma yapışmıştı. Zar zor oturur hale geçtim. Çıplak ayaklarıma baktım gecenin karanlığında. İnsan kendi ayağını görmek istediğinde ışık gerekmiyordu. Ayaklarımı çok beğenirdi Özlem. "Şunlara bak, tablolardaki melek ayakları gibi," derdi, "bir de benimkilere bak, resmen palet yahu." O reklamcı da beğenmişti ayaklarımı. Yakışıklı adamdı. Dönünce arasam, yine görüşmek ister mi acaba?

Bir an buradan hiç dönemeyeceğim hissine kapıldım. Çiğdem de dönemeyecekti. Dönüşsüzdük. Başaramamıştık hayatı. Sonunda dönüp dolaşıp birbirimize sığınmıştık işte. Anılarımıza.

Çocukluğumuza. Burada kalacaktık. Bu evde. Ben sitenin yeni Hürmet Teyze'si olacaktım, Çiğdem de Fatma Hanım'ı. Arada bir rolleri değişirdik. Bütün gün gözleme yapmakla uğraşamazdım ne de olsa. Arada bir canımızı sıkanlara haddini bildirmek için atlar otobüse, düşerdik yollara. Antalya'ya gidip o herifi döverdik. İçimiz rahatlayıncaya kadar benzetirdik puştu.

Önceleri severdi komşular bizi. Çok severdi. Ama çocukluğumuzu bilenler ölmeye başladıkça daralırdı çevremiz. Yeni gelenler bir tuhaf bulurlardı bizi. "İkisi de evlenmemiş, bu deli halleri o yüzden, tabii bir yaştan sonra kocasızlık başlarına vurmuş," derlerdi arkamızdan. Ama çarşamba günleri, pazar yerinde karşılaşınca, "Kaç zamandır bir çaya davet etmek istiyoruz biz de," deyip yüzümüze gülerlerdi. Ellerimizde torbalarla uzaklaşırken pazarcılara ne aldığımızı sorarlardı. Aralarından biri biraz daha yaratıcı çıkar, "Aslında paranın kaynağını da düşünmek lazım, değirmenin suyu nereden geliyor acaba?" fitnesini atardı ortaya. Çözülemez bir sır olurduk.

Yazlıkçılar, hikâyelerimizle şenlenirdi. Boktan restoranlarında uydurur uydurur ipe dizerlerdi başrolde olduğumuz yalanları. Meze yaparlardı bizi. Anneler çocuklarına, "O eve sakın yaklaşmayın," diye tembih ederdi. Aralarında daha okumuş olan biri çıkar, "Hansel ile Gretel'i unutmayın, nasıl düşmüşlerdi cadının tuzağına?" derdi. Ad takarlardı bize. Kaknem ile Yosma. Kambur ile Topal. Falan ile Filan.

Etleri sarkmış iki yaşlı olduğumuzda bile vazgeçmezdik her gece verandada çilingir sofrası kurmaktan. Sonunda dini bütün bir komşu, jandarmaya şikâyet ederdi bizi. "Çoluk çocuğun gözü önünde her gece şey yapıyorlar komutanım ayıptır söylemesi," derdi, "günahları kendi boyunlarına ama olmuyor ki böyle." Kapıya dayanırdı askerler. Ben tam siktir çekecekken Çiğdem başını bağlayıp benzersiz bir oyunculuk sergilerdi. "Nereden uyduruyorlar böyle şeyleri yavrum, biz namazında niyazında iki yaşlıyız," derdi. Bitse de şu askerlik evimize

dönsek, diye gün sayan çocuklar ne yapacaklarını bilemez, giderlerdi. Arkalarından kahkaha krizine girerdik. Aynı günün akşamı kurar çilingir sofrasını, rakımızı babaannemin lacivert su bardaklarında çaktırmadan içerdik.

Ölürdük sonra. Sırayla değil. Aynı gün. Kasaba mezarlığında bir köşeye gömerlerdi bizi. "Koyun koyuna uyusunlar bir arada," derdi ölümün huzur olduğuna inanan biri. Bizim ne istediğimizi soramazlardı. Ölüler nereye gömüldüklerini bilmez, cenaze törenlerini görmezdi ne de olsa.

Annem tek başına kalırdı İstanbul'da iki metrekarelik bir mezarda. Dert değil. Ölüler yalnız olduklarını da bilmez ne de olsa.

Çiğdem inleyerek döndü. Ağzını şapırdattı. Yastığını daha da sıktı. Korkulu bir rüya görüyordu belli ki, yüzü kasılmıştı. Belki o da hayvanlarla dolu bir ormanda yürüyordu şu anda.

Kalktım. Başım ağrıyordu. Avuç içlerimle şakaklarımı ovaladım. Sessizce çıktım odadan. Banyonun ışığını yakmadan klozete oturdum. İşemek iyi geldi. Ses çıkmasın diye sifonu çekmedim. İp gibi açtım musluğu. Yüzümü, ensemi, koltuk altlarımı yıkadım, saçlarımı ıslattım. Sümkürünce rahatladım, gece boyunca burnuma oturan nikotin akıp gitti. Gözüm karanlığa iyice alışmıştı. Bir umutla aynaya baktım. Bulanık, dağınık, ıslak bir kadın. Gözlüksüz ancak bu kadar görebildim.

Merdivenin başında durdum. Yatağa dönmek, koyu bir uykunun içinde karanlık ormanları, tehditkâr hayvanları beklemek istemedim. Sessizliğe kulak kabarttım. Sokak köpekleri işbaşında değildi bu gece. Hayriye Hanım horlamıyordu. Sadece "fısss" diye bir ses duydum. Fısss!

Aşağı indim. Kırmızı ampullü gece lambasının ışığında babama baktım. Oksijen maskesi çıkmıştı, "fısss" sesi oradan geliyordu.

Maskeyi takmak için yanaştım. Yavaşça lastikleri kulağının arkasından geçirmeye çalıştığım anda gözlerini açtı babam.

“Ben çıkardım Müzeyyen, takma.”

İrkilerek geri çekildim. Maske elimden babamın göğsüne düştü. “Uyuyorsun sanmıştım,” diyebildim.

“Otursana,” dedi ayakucunu işaret ederek. Oturdum. İki gündür durmadan uyuyan, gözünü açtığı anlarda konuşmaktan çok inleyen adam gitmiş sakin, dedikleri net anlaşılan, hani neredeyse sesine bilgelik işlemiş bir adam gelmişti.

“Seni neden uyku tutmadı, Müzeyyen?”

“Oluyor öyle işte.”

“Bir derdin mi var?”

“Zaten iyi değil uykularım. Çoğu gece saat üç oldu mu dikiliveriyorum. Eğer biraz da içmişsem...”

“Çok içiyor musun?”

Bir şey demedim. Babamla ilk kez böyle bir konuşma yaptığımı düşündüm. Bunun beni mutlu mu, tedirgin mi ettiğini anlayamadım. Belki de karanlık ormanda olmak daha iyiydi.

“Bana çekmişsindir. Rakıcı mısın sen de?”

“Severim.”

“Başka zaman olsa kızardım sana. Geçmiş karşıma, rakıcıyım, diyorsun. Babanın görevi, kızını alkolden uzak tutmak olmalı değil mi? Başka görevleri de var babaların. Benim yapamadığım bir sürü şey. Geçen aklıma takıldı; ben, senin mezuniyetine falan gelmiş miydim?”

“Hiçbirine gelmedin.”

“Doğru. Ölümü beklerken bunları düşünüyor insan. Müzeyyen’in mezuniyeti, Çiğdem’in işi. Meral’i de çok düşündüm. Çok.”

“Bunları konuşmak istemiyorum. Şu maskeni takayım da uyu biraz.”

“Takma. Çiğdem’le mi gittiniz içmeye?”

“Evet.”

“Sahildeki restorana mı? Dolandırıcı herifler. Gündüz aile çay bahçesi olarak işletiyorlar, gece oldu mu gelsin kaçak etçiler, aksın rakılar. Mezeleri de boktandır. Böyle dediğime bakma, az para bırakmadım pezevenklere.”

“Sadece orayı değil ki. Yüzlerce meyhaneyi besledin. Onlarca kadını. Onların akrabalarını, çocuklarını.”

“Öyle oldu. Ben de onlarla beslendim. Kaçıyordum. Yoluma devam edebilmek için depomun hep dolu olması gerekliydi. Ne zaman tükense yakıtım, yeni bir deponun başına yanaşıyordum. Çekiyordum hortumu. Bir sonraki durağa kadar Allah ne verdiyse...”

Bu kadar rahat kabullenmesi, şekerli cümlelerle kendini temize çekmeye çalışması delirtti beni bir an. Bağırmak, küfretmek istedim.

“Kızdın değil mi? Böyle dememe kızdın. Ama artık yalan söyleyecek halim yok, Müzeyyen. Böyle yaşadım, böyle ölüyorum. Hayat peşimizden gelirken kaçmaktan başka çaremiz yok. Sen de aynı şeyi yapıyorsun, biliyorum. Kaçıyorsun kızım. Baban nasıl kaçtıysa sen de öyle kaçıyorsun hayattan. Ama nereye gidersen git, peşini bırakmayacak. Hayat hep peşimizden gelecek. Ta ki...”

Pembe pikeyi sıyırdı. Kaşık kadar kalmış bedenini gösterdi. Rengi atmış pijamasının içinden bile görülüyordu kemikleri. Davul gibi şiş karnı, görüntüsünü iyice zavallılaştırıyordu.

“Ta ki dolduracak depo kalmayıncaya kadar. Öleceğim Müzeyyen.”

“Biliyorum.”

“Ama ölemiyorum. Aylardır sürünüyorum. Kaç kere denedim, başaramadım.”

“Neyi denedin?”

“Kendimi öldürmeyi. Hastanede çay kaşığıyla bileklerimi kesmeye çalıştım. Koğuştayken yandaki astım hastasının ilaçlarını çaldım. Tuvalete yürüttüklerinde pencereden atlayabilir miyim, diye baktım.

Şu Allah'ın belası maskeyi çıkarıyorum her gece, tıkanır da kurtulurum belki diye. Ama yapamıyorum Müzeyyen, ölemiyorum."

"Saçmalama," dedim ama bir yandan da hoşuma gitmişti bu kararlılığı. Hayatımda ilk kez babamın bir konuda kararlı olduğunu görüyordum. Derin derin nefes almaya çalıştı birkaç kez. Öksürdü. Kuru, acılı bir öksürük. Nefesini toparlayamadan, aklındaki her şeyi konuşup bitirmek isteyen birinin aceleciğiyle, "İşlerin nasıl?" dedi.

"İki aydır işsizim."

"Ne oldu?"

"Kapattılar dergiyi. Bir günde. Artık yayın politikalarına uymuyormuş yazılanlar."

"O ne demek öyle?"

"Baskı var. Sermaye korkuyor baskıdan. Kimse istediğini yazamıyor."

"Ama bulursun iş değil mi?"

"Bulurum herhalde. Bunca yıldır hiç sokakta kalmadım. Bir şekilde idare etmeyi öğrendim."

"Sıçtılar memleketin içine."

"Oturup memleket meselelerini mi konuşacağız. Sen..."

"Ben bu haldeyken. Yaşarken susan babaların ölürken konuşmaya hakkı yok, doğru söylüyorsun."

"Ne yapacağız şimdi? Önce memleketi kurtaracağız. Sonra hayatımda birinin olup olmadığını soracaksın. Bir-iki tavsiye, bir-iki itiraf. Saçma sapan benzetmelerle kendini aklayacaksın. Yok benzin pompası, yok hayat kovalıyordu falan filan. İstersen ben sana kopya vereyim, babaannen şöyle yaptı, annen böyle yaptı dersen iyice rahatlatırsın kendini. Nasıl olsa hepimiz, başkalarının günahlarını sırtlıyoruz, değil mi baba? Onların hataları olmasa dünyanın en iyi babası olacaktın. Şimdi bana öyle şeyler anlatacaksın ki, tek kelimesi bile aklımı başımdan alacak değil mi?"

“Herkesin sırları vardır. Benim de var. Doğrularım da oldu, yanlışlarım da, sırlarım da. Ama aklını başından alacak bir hikâyem yok kızım. Doğdum, yaşadım, ölüyorum.”

Aslında istedim. Öyle bir sırrının olmasını, aklımı başımdan alacak bir şeyler anlatmasını, bildiklerimi altüst etmesini istedim. Öyle bir şey desin ki cesaret zırhıyla kuşanayım. Hayat peşimden gelirken birden durayım, arkama dönüp üstüne koşmaya başlayayım. Şimdi sen kaç ey hayat, Müzeyyen geliyor!

“Annenin ölümünden beni sorumlu tuttun hep, biliyorum. Nefret ettin benden de, hayatıma giren kadınlardan da. Diyecek bir şeyim yok. Ben de annemin gölgesinden uzakta bir hayat kurmaya çalışıyordum. Doğru olup olmadığına annemin karar vermediği bir şeyler yaşamak istiyordum. Elime yüzüme bulaştırdım. Bir tek anasının kuzusuyken ayakta durabiliyormuşum meğer.”

“Madem istemeden evlendin annemle, boşansaydın. Madem boşanmadın, çocuk yapmasaydın. Hadi bir tane yaptın, altı yıl sonra ikinciye kalkışmasaydın. Bırak Allah aşkına bu saçmalıkları. Sen ne yaptıysan kendi kararınla yaptın.”

“Haklısın. Çocuklarımın olmasını ben istedim. İnan ya da inanma. Seni de Çiğdem’i de ben istedim. Hayata benden bir şeyler bırakmak istedim. Çocuklarımın sevgisi evliliğimi de toparlar, diye düşündüm. Ama sizi bile aldılar elimden, gönlümce sevmeme izin vermediler.”

“Tek bir cevabım var bu anlattıklarına. Siktir git!”

Güldü. Öyle bir güldü ki nefesi tıkandı, kuru öksürüğüne karıştı kahkahası. “Sen hakikaten bana çekmişsin Müzeyyen,” diyebildi o arada.

Aynı gece içinde Çiğdem’i ve babamı yeniden tanımaya gücüm yoktu. Daha fazla dinlemek istemiyordum Saatçi Nejat Bey’i. Hayat istediği kadar kovalasın, ben bildiğim yollardan kaçmaya devam edecektim. Gecenin ruhuna yenik düşmeyecektim.

“Bu kadar konuştuğumuz yeter,” dedim, “hadi biraz uyumaya çalış.”

“Uyumak değil ölmek istiyorum, Müzeyyen.”

Dayanamadım, dişlerimin arasından tısladım bir yılan gibi.

“Öl o zaman!”

“Yapamıyorum, ölemiyorum.”

Yavaşça elini uzattı, elimi tuttu. Kemikli, soğuk dokunuşuyla ürperdim.

“Senden başkası yapamaz,” dedi.

O an hatırladım rüyamı. İnsan yüzlü hayvanlar sarmıştı çevremi, üstüme üstüme yürüyorlardı. Onları yarıp tabutun yanına gidemiyordum. Annemin tabutuna girmeye çalışıyordu babam. Bir bacağımda yılanlar, bir bacağımda akrepler.

“Öldür beni Müzeyyen.”

Hızla çektim elimi. Annem, pencereden düşüyordu ve ben bir şey yapamıyordum. Babaannem, mayısın son gününde yapayalnız ölüyordu ve ben bir şey yapamıyordum. Titremeye başladım.

“Hiçbir umudum kalmadı. Doktorlar başlarından attı, gitsin evinde ölsün diye. Sıçmam için bez bağlıyorlar. Hayriye Hanım gelip o iğrenç püreleri ağzıma dayıyor. İğneci kızın gelmesinden başka istediğim bir şey yok. Şu sitede bir kişi bile ziyarete gelmiyor, biliyor musun? Kimse sevmiyor beni. Hayriye Hanım’ın hizmetçiliğinde gözü olmasa o Vedat denen herif de gelmez. Herkes kendi hesabında. Anneni mutsuz ettim, annemi mutsuz ettim, seni, Çiğdem’i, tanıdığım bütün kadınları mutsuz ettim. Anla artık Müzeyyen, saatin zembereği kırıldı. Niye yaşıyorum ben ha, niye yaşıyorum?”

“Bütün bu acıları çekmek için yaşıyorsun. Bütün gün kıçında bez burada yatıp kendine hesap vermek için. Hani hayat seni kovalıyormuş ya, işte ona yakalanmak için yaşıyorsun. Gecenin bir yarısı kızına yalvarmak için yaşıyorsun. Daha da yaşayacaksın. Günler,

aylar sürecek bu acı. Acı çektirdiğin bütün o insanlar, kâbuslarına girecek. Ter içinde uyanacaksın. Çekeceksin oksijen maskesini yüzünden ama yine başaramayacaksın. Daha değil, diyecek hayat. Daha ödemedin borcunu saatçi. Bunları mı duymak istedin? Ölümün bile bana yük olsun istedin, değil mi? Ben, senin yokluğunu yıllardır şu omuzlarda taşıyorum baba. Bir de ölümünü sırtlanamam."

"Çıkar beni hayatından. Gönder toprağın altına, kurtul. Sen de kurtul, ben de kurtulayım. Canım çok acıyor. Dayanamıyorum artık. Çığlık atacak gücüm bile kalmadı. Ben sana babalık yapamadım ama sen benden güçlüsün, yap evlatlığını. Son bir şey istiyorum senden. Öldür beni Müzeyyen!"

Ayağa kalktım. Kırmızı gece lambasının sinir bozucu ışığında ikimizi gördüm. Saatçi Nejat Bey ve kızı Müzeyyen. Kim bilir kaç kez baştan boyanmış bir tablo. Pentimento. Hep pentimento. Artık çaresizlikten koyu bir kırmızıyla örtülmüş. Kadın beyaz, buruşuk elbisesinin içinde ayakta. Beyaz elbise en ışıklı bölüm, tablonun duygusal merkezi. Yüzündeki gergin ifade, ilk bakışta seçilemiyor. Adam umutla elini uzatmış kadına doğru. Bir Caravaggio tablosundan kesilip yapıştırılmış sanki. Karanlığın bütün acısı yayılmış pikenin altındaki bedenine, elinin kıvrımında nedamet okunuyor. Tanrı'yı işaret ediyor sanki. Hareketlerinin tam ters yönde olduğu anlaşılıyor. Adam, yatağının huzursuzluğuna gömülecek; kadın, arkasını dönüp gidecek belli ki.

Geriye doğru iki adım attım sendeleyerek. Gözümü babamdan ayıramıyordum. İlk kez bu kadar güçlü görüyordum onu. Evet, bu adam benim babam. Ben ondan bir parçayım.

Tam salondan çıkacakken son anda, "Sen bana benziyorsun Müzeyyen, hiçbir farkın yok babandan," dediğini duydum.

Döndüm. Hızla yürüdüm yatağa doğru. Koştum.

Kolunun altına destek olsun diye koydukları yastığı kapıp bastırdım babamın yüzüne.

26

Kalan kısmın özeti

Benim adım Müzeyyen.
Benim adım Müzeyyen.
Benim adım Müzeyyen.
Hepsi bu kadar.

27

Bir anda

Bastırdım.

Daha sıkı bastırdım.

Hayatın peşimden gelmesine, babamın ölümünü elimden almasına izin vermeden bastırdım.

Kemikleri fırlamış eli koluma dokundu, ürperdim. Okşadı. Babam, beni okşadı o anda. Ne yapacağımı bilemedim, ellerim gevşedi, az daha çekiyordum yastığı. Hemen sıktı bileğimi. Kıracak gibi sıktı. Tekrar yüklendim.

Durmadım. Daha sert bastırdım.

Bir saniye kolu belirdi yastığın üstünde aniden. Eski dostum kahramanca dönmeye devam ediyordu. Daha kaç tur atması gerektiğini düşündüm.

Bir ara bir gölge hissettim arkamda, salonun kapısından biri geçti sanki. Hızla döndüm arkama. Kimse yoktu. Durdum, dinledim. Sessizdi gece.

Köpekler de havlamıyordu.

Babamın ayakları pikeden dışarı çıkmıştı. Kırmızı ışığın ölüm kokan havasında daha da belli oluyordu, mor damarları.

Önce eli gevşedi, sonra çırpınması durdu.

Gözümü kapadım. İnsan yüzlü hayvanlar, ormanın derinliklerine kaçtılar. Babam, tabutun içine oturup el salladı. Bacaklarıma dolanmış yılanlara, akreplere aldırmadan koştum. Bütün gücümle kaldırdım tabutun kapağını. Son olarak babamın, anneme sarıldığını gördüm. İkisi de çok güzeldi. Çınaraltı Aile Çay Bahçesi'ndeki kadar mutluydular. "Ayakkabının topuğu bir daha kırılmayacak anne," demek istedim, sustum. Yılanlar belime kuşak olmaya, akrepler boynuma

doğru yürümeye başlamıştı bile. Acele etmeliydim. Bütün ölümlerin acısını çıkaracak bir çığlıkla, tek hamlede kapattım tabutun kapağını.

Bir anda yok oldu orman. İnsan yüzlü hayvanlar. Yılanlar. Akrepler. Yer. Gök. Her şey. Her şey.

Babam ölmüştü.

28

Atkuyruğu

Hayriye Hanım'ın çığlığıyla uyandık.

Bir saniye, sadece bir saniye yataklarda oturup birbirimize baktık Çiğdem'le. Şaşkınlık, korku, hüzün yoktu yüzlerimizde. Öylece bakıştık. Sonra hiçbir şey demeden kalktık.

"Babanız! Babanız!" diye bağırıyordu Hayriye Hanım.

Salonun kapısında durup kanepeye baktık. Pikenin altındaydı babam. Yüzü de örtülmüştü.

Ölmüştü babam.

Aceleyle koşup göğsünün üstüne bir bıçak koydu fedakâr Hayriye Hanım. Ölüler, ölü gibi görünmeliydiler. Garip bir sancı hissettim bacaklarımda, bileklerim uyuştu, boğazıma bir sıkıntı oturdu. Ağlayacaktım. Tuttum kendimi. Çiğdem elini omzuma attı. "Buraya kadarmış," dedi.

Hemen Vedat Bey'i aradı Hayriye Hanım. Bağırarak, ağlayarak anlattı durumu. "Maskesi de yüzündeydi, ben gece boyunca kalkıp kalkıp bakıyordum," yalanlarını söylerken boğulacaktı neredeyse. Bütün siteyi ayaklandırma işini bitirince babamın bir çift ayakkabısını bahçe girişine koydu.

Verandada oturup bekledik milletin eve doluşmasını. Çiğdem mutfaktan kibrit getirdi, birer sigara içtik. Vedat Bey, yaşına göre dinç, epey yakışıklı bir adammış. Bir anda her şeye el koydu. Kızına, Hayriye Hanım'ı sakinleştirme görevini verdi. Sağlık ocağından doktor çağırdı. Belediyeye haber verdi. Günlerdir bu operasyonu bekliyordu belki de.

Birileri çay getirdi. Bir tepsi börek koydular verandadaki masanın üstüne. Geldiler. Gittiler. Koştular. Ağladılar. Sevilmeyen Nejat Bey'in

sevenleri, kendilerini parçaladılar.

Doktor başsağlığı diledi Çiğdem'le bana. Beklenen bir ölüm olduğunu söyledi. "Çok severdik Nejat Bey'i," dedi, "Şehir Hastanesi'nde ne gerekiyorsa yapmışlardı zaten ama bütün vücudu sarmış hastalık. Biz bir süredir morfinle acısını dindirmeye çalışıyorduk sadece. Kalp daha fazla dayanamıyor bu durumlarda. Rahatsızlığına bağlı kalp krizi, diye yazdım raporu. Biz şimdi ambulansla götüreceğiz rahmetliyi. Tekrar başınız sağ olsun."

Sızlanıp duruyordu Hayriye Hanım. Arada ellerini göğe açıyor, "Allah'ım sen ne büyüksün, son isteği kızlarını görmekti, yavruları yanındayken aldın onu bizden. Mekânı cennet olsun," diyordu. Biz babamın yavrularıydık. Cesur Aslan Nejat Bey, başka sürülerin dişilerine bakmak için gitmiş, yavrularını ormanın karanlığında ışıksız bırakmıştı ama artık üzülecek değildik buna. Doğa böyle istemişti.

"İkindiye yetiştireceğiz," dedi Vedat Bey, "belediyede tanıdıklar vardı, biraz hızlandırdım işlemleri. Merak etmeyin, babaannenizin yanında bir yer ayarladım. Siz şimdi şey konularıyla da hiç canınızı sıkmayın, zaten büyük bir kısmını belediye ödüyor."

Güneş kavuruyordu. Bu mevsimin ezberinde olan serinlikten eser yoktu. Çiğdem'le içeri girdik bir ara. Merdivenlerin başında, "Kızları bunlar mıymış?" diyen bir kadına ters ters bakma işi Çiğdem'e düştü. Çaresizliğimin rehberi olmuş bütün yapılması gerekenleri yapıyor, beni oradan oraya sürüklüyordu. Koluma girip yukarı çıkardı.

Yıkandık.

Önce Çiğdem, sonra ben.

Birbirimizi çıplak gördük. Belki de ilk kez. O benim iri göğüslerime baktı, ben onun biçimli bacaklarına. Göbek deliği biraz dışarı çıkmıştı. Ne kadar güzel bir karnı vardı. Onu dayak yerken düşündüm birden. Midem bulandı.

Yanımızda ütülü, temiz ne varsa onları giydik. Çiğdem saçlarımı taradı. "Atkuyruğu yapayım mı?" dedi. "Nasıl istersen," dedim. Yaptı. Saçlarımı gerdirerek, iyice düzelterek, saatlerce sürsün isteyerek yaptı. Bitirince de öptü saçlarımı.

"Özlem Abla'yı arayacak mısın?" dedi aşağı inmeden önce. Hiç düşünmemiştim. "Gerek yok," dedim, "dünyadaki bütün babalar, onun için yıllar önce ölmüş zaten."

Kapının önüne birikmiş arabalara, taksilere bindik. Yola çıkmadan birer başörtüsü verdi Hayriye Hanım bize. "Komşular getirmiş, sağ olsunlar," dedi. Sağ olun komşular.

Kasabanın camisinde on beş-yirmi kişi birikmişti. Kaçı tanıyordu babamı? Bizi? İmam yanaştı, bir şeyler dedi Vedat Bey'e. Beş dakika geçmeden tabutu getirip musalla taşına koydular. Dükkânlarının önünde pinekleyen esnafın gelmesiyle kalabalıklaştı caminin önü. Bir ara siyah bir köpek yanaştı musalla taşına. Hemen kovdular.

Saflar sıklaştırıldı, imam babamın adını yanlış söyledi, Hayriye Hanım durmadan ağladı, "Merhumu nasıl bilirdiniz," sorusunu, "İyi bilirdik," diye cevapladı bir yabancılar korosu. Cılız, inançsız bir sesle.

Sonra sırtladılar babamı.

Gerisi...

Gerisi yok. Bitti gitti. Babaannemin yazıları silikleşmiş mezar taşına bakarak durdum. "Kadınlar girmez," demelerine aldırmadan çukura atlayıp babamı elleriyle yerleştirdi Çiğdem. Toprağın altına girdiğinden emin olmak istiyordu belki de. Ben yapamazdım. Utandım kendimden. Babamın o güçlü yüzü geldi gözümün önüne. Hayattan bu kadar korkmuştu da, ölüme cesur olmuştu.

Topal mezarcı terliklerini sürüyerek yanaştı, "Başın sağ olsun," dedi, "al bir kürek de sen toprak at, sevaptır."

Çiğdem'le aynı anda birer kürek toprak attık mezara. Mezarı örttükleri tahtaların üstünde dağıldı, birbirine karıştı topraklar.

Vedat Bey gelip aldı kürekleri elimizden. "Tamam kızım, gerisini biz hallederiz," dedi. Hiç tanımadığımız adamlar büyük bir iştahla yaptılar işlerini. Daha önce yüzlerini görmediğimiz kadınlar gözyaşı döktü. Eczacının kızı Pınar gelip sırtımı sıvazladı. İmam son duasını yaparken çömeldi herkes.

Çiğdem ile ben de, ilk ve son kez, babamın önünde diz çöktük.

Aynı arabalarla, aynı gözyaşlarıyla, aynı ahlarla vahlarla eve döndük sonra.

"Gün batmadan kayalıklara gidelim abla," dedi Çiğdem bahçe kapısında.

Hemen kafasını uzattı Hayriye Hanım, "Herkes size baş sağlığına geliyor. Ölü evi terk edilir mi kızım?" dedi kaşlarını kaldırarak.

Çiğdem başörtüsünü sıyırırken, "Baş sağlığı dileklerini sen kabul et. Yalancıların acısını paylaşmak, senin işin olsun Hayriye Hanım. Biz kendi acımızı, bildiğimiz gibi yaşamaya gidiyoruz," dedi.

Döndük arkamızı, gittik.

29

"Olamaz mıydık sence?"

Hiç konuşamadan oturduk kayaların üstünde. Güneş kızıla dönmüştü bile.

"Böylesi daha iyi oldu," dedi Çiğdem.

"Nasıl yani?"

"Acı çekiyordu belli ki. Günler, aylar sürecekti bu acı. Her gün, her gece kendisiyle hesaplaşacaktı. Çektirdiği acılar, kâbuslarına girecekti. Bitti gitti işte. Nasıl olsa hepimiz ölmeyecek miyiz? Bari acısı az olsun ölümlerin."

Şüpheyle baktım yüzüne. Gözlerini güneşten ayırmıyordu.

"Sigara versene," dedi.

"Kibriti yanına aldın mı?" dedim. Çıkarıp salladı kibrit kutusunu.

"Bir film izlemiştim yıllar önce," dedi sigarasını yakarken, "uykusuz bir gecede televizyonda yakalamıştım, adını bile bilmiyorum, öyle tanıdık oyuncuları falan da yoktu. İtalya'da geçiyordu sanırım. İki kız kardeş, böyle bir kayalıkta oturmuş aşklarını konuşuyorlardı. Meğer zamanında aynı oğlana âşıklarmış da, o yüzden kavga etmişler de..."

"Ee?"

"Ne bileyim, o aklıma geldi birden."

"Bizimle ne ilgisi var?"

"Hiç. Keşke olsaydı. Belki de olmasını istediğim için aklıma geldi. Sıradan bir filme konu olacak, sıradan hikâyelerimiz olsaydı keşke. Sen, benim saçımı çekmiş olsaydın; ben, senin defterini yırtmış olsaydım."

"Yırtmıştın zaten."

"Yapmışımdır. Evin şımarık kızıydım ben."

Küçük bir taş parçasını alıp kayalıktan aşağıya attı. Diğer taşlara çarpa çarpa düşüşünü izledik.

"Biliyor musun, oldum olası senin adını çok severim," dedi.

Denizin rengi değişti birden. Adını bilmediğim, elime aldığım hiçbir palette karşıma çıkmayan bir renk oldu. Ürperdim.

"Benimki çok sıradan. Seninkinin bir karakteri var. Keşke benim de şöyle üç heceli, dolu dolu söylenen, anlamı güzel bir adım olsaydı."

"Ben sevmem adımı."

"Deli misin yahu?" dedi gülerek, "istersen mahkeme kararıyla değiştirelim adlarımızı. Gör bakalım Çiğdem olmak iyi bir şey miymiş?"

Gözlerim bir şey aradı. Bir görüntüye hapsolup bu konuşmadan kurtulmalıydım. Bir balıkçı teknesi, uçup giden deniz kuşları, kökünden kopup savrulmuş bir ağaç, yuvarlanan bir kaya. Ne olursa...

"Bundan sonra sana abla değil de Müzeyyen desem kızar mısın? Çocukluğumdan beri çok istemişimdir bunu. Hem ben sık sık söylersem belki adını sevmeye de başlarsın."

Bana Müzeyyen diyecekti. Bunu yapmayı hep istemişti. Müzeyyen. Benim adım. Ne cevap vereceğimi bilemedim, yutkundum. Başımla onayladım sessizce.

"Aslında bütün bunları yıllar önce konuşmalıydık. Yapamadım işte. Hep çekindim. Sevmiyor beni, dedim. Ama artık kaybedecek bir şeyim yok. Senin de yok. Bir arada yürüyeceğiz işte. Ben sana gevezeliği öğretirim, sen de bana cesareti."

Yüzüne baktım. Gözlerinin içine. Kaçırdı bakışlarını. Sigarasını söndürüp burnunu kaşıdı. "Öyle ya, çok konuşanlar korkaktır. Bazı şeyleri yapmak için senin kadar cesur olmak gerekiyor," dedi.

Söylediklerinin üstünde düşünmeme bile izin vermeden, konuyu değiştirmek için hızla ellerini çırptı. Kişnemeye benzeyen bir kahkaha

attı. "Bak, ne geldi aklıma? Hani hikâyelerimiz olsaydı falan dedim ya. Keşke o filmde olduğu gibi aynı adama âşık olsaydık."

"Olamazdık. Aramızda altı yaş fark var."

Muzipçe kaşlarını kaldırıp gülmeye devam etti.

"Olamaz mıydık sence?"

Ben de güldüm. Anlattıklarına değil, kendi düşüncelerime güldüm. Çiğdem, hayatı sıradanlaştırmaya çalışırken düşündüklerime. Az önce şu kayalardan atlasam diye düşünmüş olmama. Belki de nefretle geçirdiğim hayatın öznesini yuvarlamalıydım kayalıktan, Çiğdem'i. "Babasının vefat ettiği gün, kayalıkta başı dönen genç kadının hüzünlü ölümü" yazardı gazeteler. Ya da yazmazlardı. Farkımıza bile varmazlardı. Her gün yeni bir kötülük üreten dünyanın unuttuğu kız kardeşlerdik biz.

En iyisi Çiğdem'e sarılmak ve birlikte atlamak olabilirdi. İkimiz de kurtulurduk. Kimin umurunda olurdu ki intiharımız? Vedat Bey ilgilenirdi cenaze işleriyle, hazır belediyede tanıdığı varken bizi de gömerlerdi babaannemle, babamın yanına. Kaç kişi üzülürdü arkamızdan. Özlem çok ağlar mıydı?

"Buralarda çok akrep oluyor, dikkat et," dedi Çiğdem ayağa kalkarken. Ellerini silkeleyip uca doğru yürüdü.

Biraz izledim onu. Bastığı yere dikkat ederek uca doğru yürüyordu. Kız kardeşimi hiç sevmemiştim ve şu anda hayatta ondan başka kimsem yoktu. Hayat mı daha çok yakışırdı bize, ölüm mü?

Babamın bileğimi sıktığı yerde hafif bir morluk vardı. Ovuştururken saatime baktım. Saniye kolu eskisi gibi hızlı koşmuyordu. Yorulmuştu belli ki. Belki de zaman artık kendi bildiğince akacaktı.

"Öyle şeyler anlatırdım ki sana, tek kelimesi aklını başından alır," dedim.

İçimden.

Yine de bir şey duymuş gibi döndü baktı Çiğdem. Kayalığın tam ucunda duruyordu. Dalgalanan sarı saçlarının arasından bir bulut geçti.

"Bir şey mi dedin?" diye bağırdı.

"Hayır," dedim.

Belki rüzgâr içsesleri de taşıyordu.

"Buraya gelsene Müzeyyen," dedi, "bak dalgalar nasıl da köpürüyor aşağıda."

O hüzünlü halinden eser kalmamıştı, mutlu bir çocuktu artık.

Sigaramdan derin bir nefes çektim, filtresine kadar eridi gitti. Bir fiskeyle fırlattım uzağa. Keçi başına benzeyen bir kayanın yanına düşüşünü izledim. Yavaşça ayağa kalktım.

Çiğdem on adım uzağımdaydı.

Yürümeye başladım.